

Nr 183.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om förskottering av underhållsbidrag till barn (bidragsförskottslag); given Stockholms slott den 19 mars 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om förskottering av underhållsbidrag till barn (bidragsförskottslag).

GUSTAF.

Gustav Möller.

Förslag

till

Lag**om förskottering av underhållsbidrag till barn (bidragsförskottslag).**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Barn, vars fader enligt rättens beslut eller skriftligt, av två personer bevittnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barnet, äger att, där fadern underlåter att betala förfallet belopp, i den utsträckning och under de villkor som nedan sägs av allmänna medel erhålla förskott å underhållsbidraget (*bidragsförskott*).

Vad sålunda stadgats skall icke äga tillämpning i fråga om barn, vars moder sammanbor med barnets fader, eller beträffande barn, som bor tillsammans med sin fader.

2 §.

Rätt till bidragsförskott tillkommer endast barn, som är svensk medborgare och stadigvarande vistas här i riket; dock äger Konungen, under förutsättning av ömsesidighet, träffa överenskommelse med främmande stat i fråga om tillämpning av denna lag å dess undersåtar.

Bidragsförskott utgår icke för längre tid än till och med dagen före den, då barnet fyller sexton år.

3 §.

Ansökning om bidragsförskott prövas av barnavårdsnämnden i den kommun, där barnets moder är mantalsskriven vid den tidpunkt, då förskottet sökes. Är modern död eller icke mantalsskriven för året i fråga, prövas ansökningen av barnavårdsnämnden i den kommun, där modern senast varit mantalsskriven. Finnes icke mantalsskrivningsort som ovan sagts, prövas ansökningen av barnavårdsnämnden i den kommun, där barnet stadigvarande vistas.

4 §.

Ansökning om bidragsförskott göres hos ordföranden i vederbörande barnavårdsnämnd av barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare

finnes, av denne. Ansökning må göras jämväl av barnavårdsman, därest sådan förordnats för barnet.

Ansökning, som avfattas enligt fastställt formulär, skall innehålla nödiga upplysningar för utredande av barnets rätt till bidragsförskott ävensom en av sökanden på heder och samvete avgiven förklaring, att de lämnade upplysningarna äro med sanningen överensstämmande. Är sökanden ur stånd att själv avgiva sådan förklaring, skall riktigheten av upplysningarna intygas av två trovärdiga, med barnets och moderns förhållanden förtrogna personer.

Vid ansökningen skola fogas prästbevis enligt fastställt formulär ävensom i huvudskrift eller styrkt avskrift rättens beslut eller avtal som i 1 § sägs, därest dessa handlingar icke annorledes äro tillgängliga för barnavårdsnämnden.

Det åligger barnavårdsnämnd att på därom framställd begäran kostnadsfritt tillhandahålla sökande erforderligt ansökningsformulär ävensom tillse, att nödigt biträde lämnas sökande vid formulärets ifyllande.

5 §.

Sedan bidragsförskott sökts, skall, därest den underhållsskyldiges postadress är känd eller kan utrönas, omedelbart med posten till honom avsändas meddelande om ansökningen med föreläggande att, där han har något att anföra i anledning av densamma, inom viss kort tid muntligen eller skriftligen yttra sig. I meddelandet skall tillika lämnas underrättelse om stadgandet i 6 §. Meddelande som nyss sagts vare dock ej erforderligt, om bidragsförskott utgått för barnet under löpande kalenderår, ej heller om den underhållsskyldige vistas utom riket.

6 §.

Bidragsförskott må ej beviljas, där den underhållsskyldige erlägger oguldna underhållsbidrag för tiden från och med andra månaden före den, under vilken förskottet sökts, samt tillika antingen ställer av barnavårdsnämnden godkänd pant eller borgen för underhållsskyldighetens fullgörande under tid, som barnavårdsnämnden finner skälig, eller ock visar sannolika skäl att han skall framgent fullgöra sin underhållsskyldighet.

7 §.

Bidragsförskott beviljas för tiden från och med den månad, under vilken förskottet sökts, samt, där den underhållsskyldige häftar i skuld för tidigare förfallet bidrag, jämväl för tid, varå sådant bidrag belöper, dock längst från och med andra månaden före den, under vilken förskottet sökts, och utgår, där ej rätten till förskott skall upphöra tidigare, till och med utgången av det statliga budgetår, som löper vid förskottets beviljande.

Att under vissa förhållanden beviljat bidragsförskott kan innehållas under del av tid, för vilken förskottet beviljats, eller rätten till beviljat bidragsförskott helt upphöra före utgången av nämnda tid, därom stadgas i 11 § 2 mom. samt 12 § 1 och 2 mom.

8 §.

1 mom. Där ej vad nedan stadgas till annat föranleder, utgår bidragsförskottet för år räknat med

252 kronor i ortsgrupp 1,	
300 » » » 2 och	
360 » » » 3	

eller, därest modern har vårdnaden om två eller flera till bidragsförskott berättigade barn, med belopp enligt följande tabell:

Antalet till bidragsförskott berättigade barn under moderns vårdnad.	Bidragsförskott (för barn räknat).		
	Ortsgrupp 1.	Ortsgrupp 2.	Ortsgrupp 3.
Två	228 kronor	276 kronor	336 kronor
Tre	204 »	252 »	300 »
Fyra eller flera	180 »	228 »	276 »

För tiden till och med den månad, under vilken barn fyller två år, ökas bidragsförskottet med ett årligt belopp av 60 kronor.

2 mom. Överstiger moderns årsinkomst

1,000 kronor i ortsgrupp 1,	
1,250 » » » 2 och	
1,500 » » » 3	

eller har modern, därest hon är gift och sammanlever med sin man samt denne är underhållsskyldig gentemot barnet, tillsammans med mannen en årsinkomst överstigande

1,400 kronor i ortsgrupp 1,	
1,700 » » » 2 och	
2,000 » » » 3	

skall, med undantag för fall som i 9 § 2 mom. sägs, från bidragsförskottet avdragas sex tiondelar av årsinkomsten, i vad den överstiger sagda belopp. Har modern flera till bidragsförskott berättigade barn, minskas dock förskottet blott med så stor del av nämnda avdrag, som enligt fördelning efter huvudtalet belöper på varje barn. Hava makar som nyss sagts att försörja barn under sexton år, som icke är berättigat vare sig till barnbidrag enligt lagen om barnbidrag eller till bidragsförskott, skall det här ovan för vederbörande ortsgrupp angivna inkomstbeloppet för makar ökas med 100 kronor för varje sådant barn.

Har barn inkomst, som ej härrör från dess eget arbete, skall bidragsförskottet minskas med nämnda inkomst.

3 mom. Bidragsförskott utgår efter den i lagen om folkpensionering avsedda ortsgrupp, dit den kommun hänförts, vars barnavårdsnämnd enligt 3 § har att pröva ansökningsom förskott.

Vistas barn stadigvarande å ort, som tillhör billigare ortsgrupp än moderns mantalsskrivningsort, skall det enligt bestämmelserna i 1 och 2 mom.

beräknade bidragsförskottet minskas med 48 kronor, därest de båda orterna tillhöra ortsgrupperna 1 och 2 eller 2 och 3, samt med 96 kronor, därest de tillhöra ortsgrupperna 1 och 3.

4 mom. Där Konungen i fråga om ort, vilken gränsar till ort i högre ortsgupp, jämlikt 6 § 3 mom. första stycket lagen om folkpensionering förordnat om förhöjning av tilläggspension till pensionstagare, vilken är mantalskriven inom visst intill gränsen liggande område, äger Konungen på därom av vederbörande kommun gjord framställning förordna, att bidragsförskott, som beräknas med hänsyn till moderns mantalsskrivning inom området eller, där modern icke blivit mantalsskriven, till barnets vistelse inom området, skall förhöjas med 24 kronor, därest de båda orterna tillhöra ortsgrupperna 1 och 2 eller 2 och 3, samt med 48 kronor, därest de tillhöra ortsgrupperna 1 och 3.

5 mom. Överstiger det enligt bestämmelserna i 1—4 mom. beräknade bidragsförskottet det belopp, som barnets fader jämlikt rättens beslut eller avtal är skyldig att utgiva till barnets underhåll, skall bidragsförskottet nedsättas till nämnda belopp.

Har moder under sin vårdnad två eller flera barn, som samtidigt beviljas bidragsförskott, och sker nedsättning som i första stycket sagts för något eller några av dem, skall belopp, varmed nedsättning skett, tillgodoräknas det eller de barn, som ej behövt vidkännas sådan nedsättning, med fördelning, därest de äro flera, efter huvudtalet. Därvid må dock icke något av sistnämnda barn erhålla högre belopp än barnet tillkommande underhållsbidrag eller som enligt bestämmelserna i 1—4 mom. skulle hava utgått till barnet, därest det icke stått under moderns vårdnad; skall på grund av vad sist sagts nedsättning ske för något eller några barn, skall belopp, varmed nedsättning skett, i sin tur tillgodoräknas övriga barn under tillämpning av ovan angivna grunder.

6 mom. Bidragsförskott skall icke utgå, därest beloppet av detsamma eller, där fråga är om flera barn under moderns vårdnad, förskottens sammanlagda belopp icke skulle uppgå till minst 60 kronor för år räknat.

9 §.

1 mom. Såsom inkomst, vilken enligt 8 § 2 mom. första stycket skall läggas till grund för beräkandet av bidragsförskott, anses det belopp, för vilket vederbörande blivit taxerad till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt vid den senaste taxeringen före barnavårdsnämndens beslut i ärendet.

2 mom. Uppgår den enligt 1 mom. beräknade inkomsten till sådant belopp, att med tillämpning av bestämmelsen om avdrag i 8 § 2 mom. första stycket ansökningsen skulle avslås eller bidragsförskottet minskas till ett i förhållande till fullt förskott ringa belopp, må barnavårdsnämnden, därest vederbörandes ekonomiska förhållanden så avsevärt försämrats sedan beskattningsåret, att ett sådant avgörande skulle vara uppenbart obilligt, på särskild framställning besluta, att bidragsförskott skall beräknas utan hänsyn till sagda bestämmelse. Sådant beslut skall för att bliva bindande underställas

länsstyrelsens prövning och fastställelse. Beslutet skall, jämte till ärendet hörande handlingar, av barnavårdsnämnden ofördröjligen översändas till länsstyrelsen.

10 §.

Sedan bidragsförskott beviljats, skall, därest den underhållsskyldiges post-adress är känd eller kan utrönas, genom rekommenderat brev eller eljest bevisligen tillställas honom skriftligt meddelande härom, därvid underrättelse tillika skall lämnas om stadgandet i 16 §.

11 §.

1 mom. Beviljat bidragsförskott utbetalas, där ej nedan annorlunda stadgas, månadsvis till barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, till denne; dock äger barnavårdsnämnden, därest barnet vistas hos annan än modern eller förmyndaren, att, då särskilda skäl därtill äro, förordna, att bidragsförskott skall utbetalas till den, hos vilken barnet vistas, eller till annan lämplig person.

Belopp, som i första stycket sägs, vare förverkat, om det ej lyfts inom sex månader efter den månad, under vilken detsamma förfallit till betalning.

2 mom. Beviljat bidragsförskott utbetalas icke för tid, under vilken kostnaderna för barnets vård å anstalt eller för kost och bostad åt barnet helt bestridas av statsmedel.

Under tid då barn från viss ort, vilka under löpande kalenderår fylla lägst sju och högst fjorton år, på grund av åläggande eller uppmaning, som avses i 3 § förordningen om utrymningshjälp, uppehålla sig å annan ort, utbetalas beviljat bidragsförskott icke till barn i angivna ålder, vilka äro från förstnämnda ort. Vad nu sagts gäller dock ej, därest den, till vilken bidragsförskottet skolat utbetalas, genom anmälan hos ordföranden i den barnavårdsnämnd, som beviljat bidragsförskottet, gör sannolikt, att barnet ej åtnjuter utrymningshjälp. Sådan anmälan må ock göras hos ordföranden i annan barnavårdsnämnd, och har denne att om han på grund av den gjorda anmälan finner bidragsförskottet böra utgå därom omedelbart underrätta ordföranden i den barnavårdsnämnd, som beviljat bidragsförskottet.

3 mom. Beviljat bidragsförskott, som belöper å tid, under vilken barn är omhändertaget för skyddsuppfostran eller samhällsvård eller på allmän bekostnad vårdas å anstalt i andra fall än förut i denna paragraf avses, skall minst en gång varje kalenderhalvår utbetalas till det kommunala organ, som svarar för vårdkostnaden. Av vad sålunda utbetalas må nämnda kostnad täckas, varvid densamma skall beräknas efter de grunder, som angivas i 51 § lagen om fattigvården. Uppkommer överskott, skall detta redovisas till barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, till denne.

4 mom. Har den underhållsskyldige, innan han erhållit meddelande som i 10 § sägs, helt eller delvis erlagt underhållsbidrag belöpande å tid, för vilken bidragsförskott beviljats, skall vid utbetalning av förskottet vad sålunda erlagts först avräknas.

12 §.

1 mom. Sedan faderns skyldighet att utgiva underhållsbidrag till barnet upphört, skall beviljat bidragsförskott ej vidare utgå. Har dessförinnan förskott utbetalats för tid efter det nämnda skyldighet upphört, må sådant belopp icke återkrävas från mottagaren.

2 mom. Beviljat bidragsförskott skall genom särskilt beslut indragas

a) om sökanden åberopat oriktig uppgift av beskaffenhet att påverka beslutet om bidragsförskott, ehuru skäligen kunnat fordras, att uppgiften varit riktig;

b) om, där barnet är fött utom äktenskap eller föräldrarnas äktenskap upplösts genom äktenskapsskillnad, föräldrarna sammanflytta;

c) om barnet får bostad tillsammans med sin fader; eller

d) om barnet befinner icke vidare vara svensk medborgare eller stadigvarande vistas här i riket samt bidragsförskottets indragande icke med hänsyn till omständigheterna prövas oskäligt.

Beslut om indragning av bidragsförskott meddelas av den barnavårdsnämnd, som beviljat förskottet, samt avser tiden från dagen för beslutet. Har dessförinnan förskott utbetalats för tid efter sagda dag, må sådant belopp icke återkrävas från mottagaren.

3 mom. Beviljat bidragsförskott må ej jämkas under den tid, för vilken förskottet beviljats.

13 §.

Barnavårdsnämnden har att noga vaka över att bidragsförskott kommer barnet till godo.

14 §.

Rätt till bidragsförskott kan ej överlåtas och må förty icke tagas i mät för gäld.

15 §.

För lämnat bidragsförskott inträder den barnavårdsnämnd, som utgivit förskottet, å vederbörande kommuns vägnar i barnets rätt till underhållsbidrag gentemot den underhållsskyldige.

16 §.

Sedan den underhållsskyldige erhållit meddelande, som i 10 § sägs, har han att, så länge bidragsförskott utgår, till barnavårdsnämnden erlægga å förskottet belöpande andel av underhållsbidragen, allt eftersom dessa förfalla till betalning. Gentemot barnavårdsnämnden må icke åberopas betalning av underhållsbidrag, som erlagts annorledes än nu sagts.

17 §.

Det åligger barnavårdsnämnden att, där ej den underhållsskyldige efter förmåga fullgör den honom enligt 16 § åvilande betalningsskyldigheten, utan dröjsmål vidtaga erforderliga åtgärder för fordringens indrivande.

När synnerliga skäl därtill föranleda, äger länsstyrelsen på framställning av barnavårdsnämnden eller av den underhållsskyldige besluta, att återkravs-rätten skall eftergivvas.

18 §.

Barnavårdsnämnden äge rätt att utan kostnad för nämnden erhålla polis-myndighetens biträde för efterforskande av underhållsskyldig, hos vilken nämnden har fordran på grund av utgivet bidragsförskott, ävensom för verk-ställande av utredning rörande den underhållsskyldiges förmåga att återgälda förskottet.

19 §.

Barnavårdsnämnden bör bereda modern eller annan, som äger föra talan för barnet, tillfälle att i samband med återkrävande av bidragsförskott ut-kräva den del av oguldna underhållsbidrag, som må överskjuta bidragsför-skottets belopp.

20 §.

Utgift för bidragsförskott bestrides, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärde-del av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet.

21 §.

Gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott sökes av barnavårds-nämnden hos länsstyrelsen. Ansökning, avseende nämndens kostnader för förskott som belöpa å visst budgetår (den 1 juli—den 30 juni), skall göras före utgången av därefter följande budgetår. Konungen må dock, när skäl därtill äro, förordna, att ansökning skall av länsstyrelsen upptagas till pröv-ning, ändå att den göres senare. Ansökning avfattas enligt fastställt for-mulär.

Sedan länsstyrelsen granskat ansökningen samt genom sökanden inför-skaffat eller själv låtit införskaffa den ytterligare utredning, som må vara be-hövlig, har länsstyrelsen att, i den mån bidragsförskotten befunnits beviljade och utbetalade i överensstämmelse med föreskrifterna i denna lag samt barna-vårdsnämnden skäligen får anses hava fullgjort vad densamma ålegat i fråga om åtgärder för förskottens återkrävande, bevilja gottgörelse och utanordna beviljat belopp.

22 §.

Har barnavårdsnämnden, efter det nämnden sökt gottgörelse av statsverket för visst bidragsförskott, av den underhållsskyldige uppburit ersättning för förskottet, åligger det nämnden att i samband med den ansökning om gott-görelse för utgivna bidragsförskott, som näst därefter göres, till statsverket redovisa tre fjärdedelar av den uppburna ersättningen, dock högst vad nämnden uppburit i gottgörelse av statsverket för förskottet.

23 §.

Har barnets moder ingått äktenskap med annan än barnets fader, skall, därest fadern avlidit, vad i denna lag sägs om fader gälla maken.

Hava makar eller någon av dem adoptivbarn, skall vid tillämpningen av denna lag med barnets fader avses mannen och med barnets moder hustrun.

24 §.

Över barnavårdsnämnds beslut i ärende rörande beviljande eller indragning av bidragsförskott må den, som beslutet rör, anföra besvär hos länsstyrelsen inom trettio dagar från det han av beslutet erhållit del.

25 §.

Klagan över länsstyrelses beslut i ärende enligt denna lag föres hos Konungen i vederbörande statsdepartement före klockan tolv å trettionde dagen efter den, då klaganden erhöll del av beslutet.

26 §.

De närmare föreskrifter, som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1943, då lagen den 18 juni 1937 (nr 383) om förskottering av underhållsbidrag till barn skall upphöra att gälla. Beträffande ansökning om gottgörelse av statsverket för barnavårdsnämnds kostnader för bidragsförskott, som utgivits under år 1942, skola dock bestämmelserna i 21 § sistnämnda lag fortfarande äga tillämpning.

Ansökning om gottgörelse av statsverket för barnavårdsnämnds kostnader för bidragsförskott, som utgivits under tiden den 1 januari—den 30 juni 1943 eller som belöper å nämnda tid, skall, där ej Konungen medger undantag, ingivas till länsstyrelsen senast den 30 juni 1944.

Har ansökning om bidragsförskott enligt lagen den 18 juni 1937 ingivits men ej hunnit slutbehandlas före nämnda lags upphävande, må förskott beviljas enligt den nya lagen på grundval av den ingivna ansökningen, kompletterad med erforderliga uppgifter.

Har genom beslut enligt lagen den 18 juni 1937 bidragsförskott beviljats för tid efter den 30 juni 1943, skall sådant förskott utan hinder av sagda lags upphävande utgå med belopp och för period, som genom beslutet fastställts, men skola i övrigt den nya lagens bestämmelser tillämpas beträffande förskottet.

Vad i föregående stycke sagts skall ej utgöra hinder för barnavårdsnämnd att, medan bidragsförskott för visst barn ännu utgår på grund av beslut enligt den upphävda lagen, pröva enligt den nya lagen gjord ansökning om bidragsförskott för samma barn. Befinnes därvid, att bidragsförskott skulle enligt den nya lagen utgå med högre månatligt belopp än det redan ut-

gående bidragsförskottet, skall nämnden förklara beslutet enligt den gamla lagen förfallet, i vad det avser tiden efter löpande månads utgång, samt på grundval av den nya ansökningen bevilja bidragsförskott för tiden från sagda tidpunkt. Har beslutet enligt den gamla lagen meddelats av annan barnavårdsnämnd än den, vilken träffar avgörande som nu sagts, skall den senare nämnden omedelbart underrätta den förra nämnden om att det gamla beslutet förklarats förfallet.

Där i lag eller särskild författning hänvisning skett till den upphävda lagen, skall hänvisningen anses avse den nya lagen, och där hänvisning skett till visst lagrum, som ersatts genom bestämmelse i den nya lagen, skall sistnämnda bestämmelse i stället tillämpas.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars
1943.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BAGGE, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och finansdepartementen anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, fråga om *revision av bidragsförskottslagen* samt anför.

Inledning.

Gällande lag den 18 juni 1937 (nr 383) om förskottering av underhållsbidrag till barn trädde i kraft den 1 januari 1938. Ändringar i densamma hava därefter vidtagits dels genom lag den 17 mars 1939 (nr 67) beträffande 17 § och dels genom lag den 7 mars 1941 (nr 107) i fråga om 4, 6, 9 och 21 §§. Beträffande innehållet i gällande lag anhåller jag att få hänvisa till den i det följande återgivna lagtexten.

Den 5 november 1937 utfärdades kungörelse (nr 924) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av bidragsförskottslagen. Genom kungörelser samma dag (nr 925—927) fastställdes formulär till prästbevis för ansökning om bidragsförskott, ansökning om bidragsförskott samt ansökning om gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott m. m.

Utgifterna för bidragsförskotten bestridas, i den mån ersättning icke kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet.

Av följande sammanställning framgår de under budgetåren 1938—1943 beviljade anslagen samt det för budgetåret 1943/44 beräknade anslaget till ersättning åt barnavårdsnämnderna för bidragsförskott ävensom, för budgetåren 1938—1942, beloppen av i anspråk tagna anslagsmedel:

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	2,500,000	92,422
1939/40	4,800,000	2,490,161
1940/41	4,500,000	2,674,140
1941/42	3,000,000	3,011,396
1942/43	3,000,000	
1943/44	3,000,000	

Riksdagens revisorer hava i sin berättelse för tiden den 1 juli 1939—den 30 juni 1940 (del I sid. 57 ff.) underkastat användningen av de anslag, som av statsmedel beviljats för bidragsförskotten, granskning samt därvid framhållit, bland annat, att barnavårdsnämnderna i en del kommuner syntes vara alltför släpphänta mot försumliga barnafäder, att en påfallande ojämnhet konstaterats i tillämpningen av reglerna om barnavårdsnämnds möjlighet att eftergiva utgivna bidragsförskott samt att en del länsstyrelser varit väl släpphänta i sina krav på att vederbörande barnavårdsnämnd verkligen försökt att av den försumlige barnafadern återkräva förskotterade belopp.

Revisorerna uttalade som slutomdöme, bland annat, att det kunde antagas, att statsverkets kostnader för bidragsförskott, som dittills utgått i betydligt mindre omfattning än vad som beräknats vid tillskapandet av denna hjälpform, skulle komma att stiga. På grund därav funne revisorerna det vara särskilt önskvärt, att regler utformades, vilka åstadkomme en riktig och ändamålsenlig användning av denna värdefulla sociala hjälpform. Vidare anfördes:

Av den i ärendet lämnade redogörelsen framgår vidare att brister vidlåda handläggningen från både länsstyrelsernas och barnavårdsnämndernas sida av ärenden angående bidragsförskott. Att så är fallet torde i första hand bero därpå, att närmare föreskrifter angående ifrågavarande myndigheters skyldigheter och befogenheter i förevarande avseende saknas.

Vad länsstyrelserna beträffar torde till en början föreskrifter angående redovisningen av bidragsförskotten vara erforderliga. Viktigare är emellertid att en närmare reglering av länsstyrelsernas befogenheter och skyldigheter beträffande övervakandet av barnavårdsnämndernas verksamhet inom detta område kommer till stånd. Med den nuvarande bristen på föreskrifter synes nämligen länsstyrelsernas befattning med bidragsförskott i många fall inskränka sig till en rent formell granskning av inkomna ansökningar.

Vad därefter angår barnavårdsnämndernas befattning med bidragsförskotten, så visar den av revisorerna förebragta utredningen att allvarliga brister härutinnan på många håll föreligga. Särskilt då det gäller åtgärder för återkrävande av utgivna bidragsförskott samt i fråga om barnavårdsnämndernas befogenhet att eftergiva återkravsrätten måste det betecknas såsom ofrånkomligt att föreskrifter utfärdas för att åstadkomma en bättre ordning.

Sedan yttranden avgivits i anledning av revisorernas berättelse (del II, sid. 99 ff.), anförde *riksdagen* i skrivelse den 26 juni 1941, nr 405:

Den av revisorerna i ärendet förebragta utredningen synes giva vid handen, att länsstyrelsernas och barnavårdsnämndernas handläggning av ärenden rörande bidragsförskott icke sker på fullt tillfredsställande sätt. Anledningen härtill torde närmast vara att söka däri, att 1937 års lag om förskottering av underhållsbidrag till barn är behäftad med vissa brister, vilket försvårat tillämpningen av densamma. Det synes riksdagen därför angeläget, att författningen i fråga förtydligas och kompletteras i syfte att åstadkomma en riktig och ändamålsenlig användning av bidragsförskotten och reglering av barnavårdsnämndernas och länsstyrelsernas skyldigheter och befogenheter på förevarande område.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville i syfte att ernå klarare författningsföreskrifter låta föranstalta om översyn av 1937 års lag om förskottering av underhållsbidrag till barn.

Den 11 juli 1941 anbefalldes Kungl. Maj:t socialstyrelsen att verkställa den översyn av bidragsförskottslagen, varom riksdagen sålunda hemställt, samt att avgiva de förslag, vartill översynen kunde föranleda. Sedan socialstyrelsen i skrivelse den 30 september 1941 anhållit om befrielse från nämnda uppdrag, blev *socialvårdskommittén* den 17 oktober 1941 anbefalld att verkställa berörda översyn. Till kommittén har sedermera — för att tagas i övervägande vid uppdragets fullgörande — från socialdepartementet överlämnats, bland annat, en av besparingsberedningen upprättad promemoria (ingiven till departementet i september 1941) med yttrande och förslag angående kostnaderna för bidragsförskott. I promemorian uppräknades i tretton punkter olika åtgärder, vilka borde tagas under övervägande.

Socialvårdskommittén anhöll i skrivelse den 14 november 1941 till samtliga länsstyrelser att få del av den erfarenhet om lagens verkningar och brister, som framträtt vid behandlingen av bidragsförskottsärenden inom länsstyrelserna. Svarsskrivelser inkommo från i det närmaste samtliga länsstyrelser. Upplysningar i ämnet inhämtades vidare av kommittén från barnavårdsdirektörerna i Göteborg och Malmö, sekreteraren i Gävleborgs läns barnavårdsförbund samt direktören i svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet.

Socialvårdskommittén har därefter den 26 maj 1942 avlämnat betänkande IV med förslag till ändrad bidragsförskottslag m. m. (statens offentl. utredn. 1942: 29).

Yttranden över socialvårdskommitténs betänkande hava, efter remiss, avgivits av socialstyrelsen, pensionsstyrelsen, statskontoret, riksräkenskapsverket, svenska landskommunernas förbund, svenska stadsförbundet samt svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet ävensom av överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser, vilka bifogat yttranden av ett stort antal barnavårdsnämnder och barnavårdssammanslutningar.

Allmänna synpunkter rörande frågan om revision av bidragsförskottslagen.

Socialvårdskommittén.

Kommittén framhåller, att såsom allmänt omdöme om bidragsförskottslagen kunde uttalas, att den haft många goda verkningar. Till dessa hörde framförallt, att ogifta och frånskilda mödrar i knappa ekonomiska omständigheter i stor utsträckning erhållit möjlighet att utan anlitande av fattigvården försörja sina barn. Lagen uppgåves även hava haft den verkan, att faderskap till barn utom äktenskap numera fastställdes i större omfattning än tidigare varit fallet. Frågan huruvida lagen haft till följd en ökad inbetalning av underhållsbidrag vore svårare att med bestämdhet besvara, enär tillförlitligt jämförelsematerial saknades och väl icke heller stode att få. Det förefölle dock sannolikt, att indrivningen numera lämnade ett icke oväsentligt bättre resultat än tillförne. Till sist finge framhållas, att bidragsförskot-

ten, vilka till större delen utginge av statsmedel, medfört en viss lättnad i kommunernas fattigvårdskostnader.

Socialvårdskommittén påpekar emellertid, att lagen icke kunde anses helt tillfredsställande och anför:

Erfarenheten av lagens tillämpning har visat, att den i såvål materiellt som formellt avseende är behäftad med en del svagheter och brister. Några av dessa torde vara ofrånkomliga med hänsyn till hjälpverksamhetens konstruktion såsom ett förskottande av visst fastställt underhållsbidrag. Här syftas framför allt på det förhållandet, att bidragsförskottet aldrig kan utgå med högre belopp än underhållsbidraget. I de fall, där detta fastställts till ett lågt belopp, inträffar därför — även under normala tider — att bidragsförskottet icke räcker till utan att fattigvård måste utgå vid sidan därav. Ett väsentligt syftemål med denna lagstiftning, att lämna bistånd åt de av den samma omfattade kategorierna barn i annan form än fattigvård, uppnås sålunda icke i de angivna fallen. I stället vållas i dessa fall ökat arbete och besvär genom att två olika samhällsorgan måste anlitas för hjälp åt ett och samma barn. Det är uppenbart, att antalet dylika fall, där fattigvård måste tillgripas vid sidan av bidragsförskott, ökar under en dyrtid som den nu rådande. — Det bör emellertid framhållas, att enligt vad som från skilda håll uppgivits underhållsbidragen under senare år sällan fastställas till så låga belopp, som förut stundom skett. I viss mån har nog bidragsförskottslagens tillvaro medverkat till denna i och för sig mycket tillfredsställande utveckling. De flesta ansökningar om bidragsförskott bygga likväl alltjämt på domar och avtal av äldre datum.

Det kan under dessa förhållanden och då bidragsförskotten i realiteten kommit att i rätt hög grad verka såsom en understödsform diskuteras, om man icke borde ersätta bidragsförskottslagen med en ren understödslag. Gränsen för en sådan lags tillämplighetsområde torde emellertid av praktiska skäl då knappast kunna dragas snävare, än att den finge omfatta — givetvis efter behovsprövning — alla barn till ogifta mödrar och till frånskilda eller därmed jämställda hustrur. En stor fördel vore onekligen, att man på detta sätt finge med även barn med okänd fader. Kommittén kan likväl icke förorda denna utväg. Det kan nämligen med fog göras gällande, att en stor del av de barn, vilka genom en sådan lag skulle få det allmännas hjälp, icke äro sämre ställda än barn i många barnrika familjer, där båda föräldrarna äro arbetsföra. En understödslag av den omfattning som nyss antytts bör i varje fall icke komma i fråga, innan någon hjälpform skapats för barn av sistnämnda kategori.

Det har även föreslagits, att man skulle, eventuellt genom en särskild författning vid sidan av bidragsförskottslagen, skapa möjlighet för barnavårdsnämnderna att av medel utan fattigvårdskaraktär fylla i det belopp, varmed bidragsförskott i vissa fall måste nedsättas med hänsyn till det låga underhållsbidraget. Härigenom skulle emellertid barn, vars fader försummar sin underhållsskyldighet, kunna komma i bättre ställning än barn, vars fader ordentligt betalar honom åvilande underhållsbidrag. Ett sådant förhållande kan icke anses lyckligt. — Man kommer här in på ett område, som i viss mån omfattas även av lagen den 18 juni 1937 om kommunala pensionstillskott m. m. Denna lag torde i flera avseenden vara i behov av omarbetning. Kommittén har dock icke ansett sig kunna upptaga frågan härom i förevarande sammanhang.

Trots att bidragsförskottslagen sålunda till följd av sin konstruktion måste få en i viss mån begränsad räckvidd, har den dock enligt socialvårdskommitténs mening så pass stora förtjänster, att den bör bibehållas i sina grund-

drag, åtminstone tills vidare. En omprövning av lagen, särskilt i organisatoriskt hänseende, lär emellertid bli nödvändig i samband med en reformering av socialvårdens organisation i allmänhet. Därvid bör bland annat övervägas, om icke vissa grupper barn, för vilka bidragsförskott nu utgår, lämpligen böra överföras till annan hjälpform, närmast då till barnbidragsverksamheten. Här åsyftas framförallt förskottsberättigade barn med invalida fäder, av vilka de flesta icke kunna tänkas någonsin bli i stånd att återbetala ens någon del av utgivet förskott. Beträffande sådana barn blir bidragsförskottet i själva verket ett år efter år fortlöpande understöd. Det kan i dessa fall med allt fog sägas vara ganska meningslöst att varje år upprepa hela proceduren med konstaterande av betalningsförsummelse, ansökan om bidragsförskott, underrättelser till den underhållsskyldige, åtgärder för återkrav eller i varje fall undersökning om förutsättningarna härför, ansökan till länsstyrelsen om gottgörelse av statsverket och slutligen prövning av länsstyrelsen. Ett överflyttande av denna grupp redan i samband med förevarande revision av bidragsförskottslagen har övervägts av socialvårdskommittén. Emellertid möta härvidlag en del svårigheter av organisatorisk art, vilka lämpligast kunna lösas i samband med socialvårdens allmänna omorganisation. Frågan torde därför tills vidare böra anstå.

Socialvårdskommittén har emellertid ansett sig nu böra föreslå åtskilliga ändringar i lagen, sammanfattade i det av kommittén framlagda lagförslaget.

Kommittén framhåller, att de erinringar, som framkommit i de till kommittén avgivna yttrandena, beaktats och föranlett ändringar och förtydliganden av mera formell art. Kommittén hade särskilt sökt tillmötesgå det från många håll framförda önskemålet att lagen måtte göras mera överskådlig och enklare att tillämpa, särskilt i fråga om uträkningen av bidragsförskottet. Det hade icke kunnat undvikas, att lagtexten i några fall måst givas en annan utformning än motsvarande stadganden i den samtidigt med bidragsförskottslagen tillkomna och i viss mån närbesläktade lagen om barnbidrag. Kommittén hade emellertid icke ansett sig böra ingå på frågan, huruvida sistnämnda stadganden i vissa avseenden borde underkastas liknande ändringar eller jämkningar. Förutom den mera formella revisionen hade vissa ändringar av materiell betydelse ansetts böra framläggas inom lagstiftningens ram.

Yttranden över kommitténs förslag.

Kommittéförslaget tillstyrkes eller lämnas utan erinran i princip i det stora flertalet yttranden. I åtskilliga yttranden uttalas stor tillfredsställelse med förslaget, varvid framhålles, att svårigheterna beträffande tolkningen och tillämpningen av gällande lag kunde anses hava blivit undanröjda. *Socialstyrelsen* anför sålunda, att föreslagna ändringar vore — så långt det vore möjligt inom ramen för ett provisorium — ägnade att främja det syfte, som avsetts med den av riksdagen begärda översynen. Genom denna skulle man söka ernå klarare författningsföreskrifter; styrelsen gäve sin anslutning till föreslagna formella ändringar och åtgärder. Att socialvårdskommittén icke stannat vid en rent formell revision av författningen utan även framlagt vissa betydelsefulla ändringar av materiell art funne socialstyrelsen riktigt. Det låge också i sakens natur, att förslaget med hänsyn

till kommitténs pågående utredningsarbete på angränsande områden för barnhjälp icke kunnat göras mera genomgripande än det vore. I den form, i vilken förslaget förelåge, innebure det dock ökade möjligheter för beredande av stöd åt en kategori av barn och mödrar, som utan tvivel hörde till de i högsta grad hjälpbehövande. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anför, att förslaget visserligen icke helt och hållet avhjälpte de bristfälligheter, som vidlådde gällande lag, ehuru väl det måste anses innebära en påtaglig förbättring. På grund härav och med hänsyn till att en omprövning av lagen i allt fall bleve nödvändig i samband med en reformering av socialvårdens organisation i allmänhet, ansågo sig länsstyrelsen kunna biträda förslaget. *Länsstyrelsen i Västmanlands län*, som påpekar, att de frågor det här gällde i princip måhända borde upptagas till omprövning i ett större sammanhang, anser dock, att så pass mycket torde vara att vinna på den inslagna, de partiella reformernas väg, att övervägande skäl kunde anses föreligga att beträda densamma.

I ett antal yttranden tillstyrkes förslaget i princip men vissa invändningar göras. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* framhåller, att syftet att bestämma bidragsförskottets belopp på ett matematiskt riktigt sätt i lagen tillgodosetts väl mycket på bekostnad av lagreglernas enkelhet. Liknande synpunkter anföras av *barnavårdsnämnden i Borgholm*. *Svenska stadsförbundet* anför:

Förbundet har i olika sammanhang gång efter annan givit uttryck åt den meningen, att med justeringar i lagstiftningen på detta område borde i görligaste mån anstå, till dess socialvårdskommittén blivit färdig med själva grundritningen till den framtida socialvårdsorganisationen. Olägenheterna av ett motsatt förfarande belysas skarpt också i det föreliggande betänkandet. Gång efter annan nödgas kommittén på olika punkter konstatera, att en i och för sig önskvärd reform måste skjutas på framtiden. Det gäller därvid så viktiga frågor som hänförandet av visst klientel till andra hjälpformer än de nu praktiserade eller tillskapande av organ för en mera effektiv prövning än den som nu kan företagas.

Betänkandet visar i eminent grad svårigheterna med ett fortsatt beträdande av de partiella reformernas väg. Ur allmännare synpunkter kunde goda skäl föreligga för ett uppskov. Vad bidragsförskotten speciellt beträffar, stå emellertid bakom reformkraven så vitala samhälleliga intressen, att förbundet måste finna det angeläget, att reformer genomföras för att göra denna verksamhet så effektiv som möjligt. Upphovet till det föreliggande förslaget är också att söka i ett konstaterande av den relativt ringa användning anslagen till bidragsförskott fått. Det må vara att den relativa högkonjunkturen under de år verksamheten pågått gjort intresset för hjälpen mindre och att måhända också bristfällig upplysning verkat i samma riktning. Nativitetsproblemet står emellertid i vårt land just nu i förgrunden på ett skrämmande sätt och de närmaste åren torde hjälpbehovet för de mödrar det här gäller också bli betydligt mera framträdande. Under sådana förhållanden vill förbundet — sina nyss anförda betänkligheter till trots — tillstyrka, att lagstiftningen om bidragsförskotten undergår en överarbetning i syfte att göra densamma effektivare. Självfallet vill förbundet dock förutsätta, att därvid i största möjliga mån tillses, att den blivande socialvårdsorganisationen så litet som möjligt föregripes.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet uttalar till en början, att kommitténs förslag vore förtjänstfullt och att stora förbättringar utan tvivel skulle åstadkommas i många avseenden med förslaget antagande. Förbundet konstaterade även med tillfredsställelse, att en hel del spörsmål, som i praktiken visat sig svåra att bemästra, även om desamma icke föranlett förslag om ändringar eller förtydliganden i lagen, dock genom uttalanden i betänkandet i många fall nu erhållit en sådan belysning, att oklarhet icke längre behövde råda i dessa avseenden. Av betänkandet kunde man emellertid utläsa, att kommittén icke vore helt tillfredsställd med utformningen, särskilt i organisatoriskt hänseende, av den hjälpverksamhet, som bidragsförskotten utgjorde, samt att kommittén i ett blivande förslag till ordnandet av landets socialvård vore beredd att komma med nya och måhända väsentligt ändrade bestämmelser beträffande samhällets hjälp till de barn, som berördes av bidragsförskottslagen. I avvaktan på socialvårdskommitténs ställningstagande till berörda spörsmål, syntes den frågan med visst berättigande kunna ställas, om det vore lämpligt att överhuvud taget nu företaga stora ändringar i gällande lag om bidragsförskott. Härefter anføres:

Man måste alltid hålla i minnet, att det kräver ganska avsevärd tid innan lagändringar på socialvårdens område kunna smältas och vinna tillämpning av de kommunala socialvårdsorganen, fattigvårdsstyrelser och barnavårdsnämnder landet runt. Förbundet, som under sin 35-åriga tillvaro bedrivit upplysningsverksamhet inom socialvårdens område, kan med stöd av sin erfarenhet intyga, att det förflyter rundlig tid, innan insikten om innebörden av nya författningar inom detta område tränger ut till kommunernas organ. Dessutom bör i detta avseende icke förbises, att varje författning, hur väl den än är skriven, alltid lämnar en del betydelsefulla problem olösta. Sådana spörsmål komma först så småningom att besvaras genom utslag i högsta instans. Rätt avsevärd tid från en lags antagande förflyter innan dessa prejudikat kunna vinnas.

Även om förbundet av anförda skäl i princip vore motståndare till tätt återkommande, genomgripande ändringar i gällande socialvårdslagar, hade förbundet klart för sig, att nuvarande kristid måste föranleda betydande justering i den gällande lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn. Då justering sålunda ändock nu måste företagas samt föreslagna ändringar i många avseenden skulle medföra förbättringar av bestämmelserna, tillstyrkte förbundet i princip kommitténs förslag.

I några andra yttranden ifrågasattes mera bestämt lämpligheten av att nu vidtaga ändringar i gällande lag. *Barnavårdsnämnden i Gävle* framhåller, att tillämpningen av olika stadganden i gällande lag till en början mötte svårigheter, enär en viss osäkerhet rådde angående lagstiftarens mening i en del fall. Sedan emellertid praxis löst de flesta av dessa tolkningsfrågor, syntes det nämnden som om lagen skulle kunna utan våda få stå kvar oförändrad åtminstone ännu några år, till dess ytterligare erfarenhet angående dess verkningar vunnits. *Barnavårdsnämnderna i Borås, Häverö och Ekeberga* påpeka, att kommittén lämnat åtskilliga viktiga frågor olösta, samt ifrågasätta, om det icke ur praktiska syn-

punkter vore lämpligast att låta hela frågan om ändringar i lagen vila. Skulle åtgärder nu vidtagas, borde enligt barnavårdsnämndens i Borås mening alla erforderliga åtgärder genomföras nu.

Barnavårdsnämnden i Simrishamn ger den allmänna karakteristiken åt lagförslaget, att det innebure fördelar för de bidragssökande men ett tungrott arbete för barnavårdsnämnderna, vilkas rörelsefrihet och befogenheter inskränktes och vilkas arbetsbörda bleve ökad. *Länsstyrelsen i Kristianstads län* genmäler emellertid häremot, att nämnda olägenheter mer än väl uppvägdes av den större tydlighet och stadga, som bestämmelserna erhållit i förslaget.

I några yttranden anföres, att socialvårdskommittén bort gå in för en radikalare lösning av problemen. *Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* samt *barnavårdsnämnderna i Skellefteå socken* och *Billeberga* framhålla sålunda, att det varit önskvärt att till annan hjälpverksamhet — närmast barnbidragsverksamheten — överförts de permanenta bidragsförskottsfallen, där på grund av vederbörande faders invaliditet eller sjukdom icke något underhållsbidrag kunde erhållas och där bidragsförskottet i själva verket vore ett år efter år fortlöpande understöd.

*Departements-
chefen.*

Den översyn av lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn, som socialvårdskommittén företagit, har tillkommit för att råda bot på vissa brister såväl i materiellt som formellt hänseende, med vilka lagen för närvarande är behäftad. Under sitt arbete har kommittén emellertid diskuterat åtskilliga spörsmål av större räckvidd, bland andra frågorna om att utvidga gränserna för lagens tillämplighetsområde, att genom särskilda bestämmelser skapa möjligheter för barnavårdsnämnderna att vid sidan av bidragsförskotten lämna understöd utan fattigvårds karaktär samt att rent utav ersätta bidragsförskottslagen med en understödslag. Kommittén har emellertid funnit, att sådana grundväsentliga ändringar nu icke borde vidtagas, därvid kommittén påpekat, att en omprövning av lagen, särskilt i organisatoriskt hänseende, i varje fall sedermera torde bliva nödvändig i samband med en reformering av socialvårdens organisation i allmänhet. Kommittén har därför inskränkt sig till att föreslå vissa mindre genomgripande ändringar i lagen, vilka ändringar dock icke äro enbart av formell utan även i åtskilliga hänseenden av materiell natur.

I några yttranden har uttalats, att det måste anses tveksamt, om det icke vore lämpligast att nu ställa sig avvaktande och först senare, då tiden därför kunde anses vara inne, göra alla erforderliga ändringar på nu ifrågavarande lagstiftningsområde i ett sammanhang. Det överväldigande flertalet remissmyndigheter tillstyrker emellertid i princip kommitténs förslag, vilket i allmänhet ansetts böra genomföras.

För egen del kan jag i det hela ansluta mig till de synpunkter, åt vilka socialvårdskommittén givit uttryck, samt tillstyrker fördens skull, att kommitténs förslag i huvudsak genomföres. De ändringar i lagstiftningen, vilka jag i enlighet därmed föreslår, synas mig av värde ur den synpunkten, att de göra lagen mera effektiv och lättillämplig än hittills. De synas icke heller

behöva föregripa de ändringar, vilka i sinom tid kunna komma att genomföras i anledning av de förslag, som socialvårdskommittén kan väntas framlägga under sitt fortsatta arbete.

Det synes icke erforderligt att i förevarande sammanhang genomföra ändringar i lagen om barnbidrag för att vinna överensstämmelse i formellt hänseende mellan denna lag och bidragsförskottslagen.

Departementsförslaget till ny bidragsförskottslag.

Jag övergår härefter till behandling i detalj av förslaget till ny bidragsförskottslag.

I det följande intagas, för att underlätta en jämförelse, i början av varje paragraf texterna till gällande lag och kommitténs förslag, därvid skiljaktigheter dem emellan kursiverats. Att märka är härvid att i kommittéförslaget bestämmelserna rörande ansökningsförfarandet och om den tid, för vilken förskott skall beviljas (6—8 §§ och 9 § första stycket i gällande lag), flyttats framför bestämmelserna om uträknandet av förskottets belopp (4 § i gällande lag). Kommittén har framhållit, att genom denna omflyttning det grundläggande stadgandet om den tidsperiod, för vilken bidragsförskott skulle beviljas, komme före detaljbestämmelserna om uträknandet av förskottsbeloppet, något som syntes vara till fördel bland annat för överskådligheten.

I det följande återgivas remissyttrandena vid de olika paragraferna allenast i de fall, då uttalanden rörande desamma uttryckligen gjorts i yttrandena.

Rubriken.

Till den nuvarande rubriken »lag om förskottering av underhållsbidrag till barn» har kommittén gjort ett tillägg — inom parentes — av ordet »bidragsförskottslag» i syfte att även officiellt giva lagen den lätthanterligare benämning, som redan allmänt begagnades i praktiken.

Kommittéförslaget, mot vilket erinran icke framställts i yttrandena, har upptagits i departementsförslaget. *Departements-
chefen.*

1 §.

(Gällande lag.)

1 §.

Barn, vars fader enligt rättnens beslut eller skriftligt, av två personer bevitnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barnet, äger att, sedan förfalldag för bidraget förflutit utan att bidraget guldits, med belopp och under villkor som nedan sägs av allmänna medel erhålla förskott å bidraget (bidragsförskott).

Vad sålunda stadgats skall icke äga tillämpning i fråga om barn, vars moder sammanbor med barnets fader.

(Kommittéförslaget.)

1 §.

Barn, vars fader enligt rättnens beslut eller skriftligt, av två personer bevitnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barnet, äger att, där fadern underlidit att betala förfallet belopp, i utsträckning och under villkor som nedan sägs av allmänna medel erhålla förskott å underhållsbidraget (bidragsförskott).

Vad sålunda stadgats skall icke äga tillämpning i fråga om barn, vars moder sammanbor med barnets fader, eller beträffande barn, som bor tillsammans med sin fader.

Socialvårdskommittén.

Kommittén anmärker, att viss jämkning skett i första stycket i syfte att tydligare få fram, att den genom betalningsförsummelse med avseende å viss bidragspost uppkomna rätten till bidragsförskott av allmänna medel innefattade rätt icke blott att utfå denna post utan även att i fortsättningen, med begränsning enligt särskilda stadganden, få bidragsposterna förskotterade, allt eftersom de förfölle.

Beträffande vissa uttalanden av kommittén, att med »rätten» i första stycket avsåges allenast svensk domstol, samt rörande frågor om likställande av beslut av vissa myndigheter i Danmark, Finland, Island och Norge med svensk domstols beslut och om beviljande av bidragsförskott utan hinder av att rättens beslut eller utslag icke vunnit laga kraft må hänvisas till betänkandet (sid. 51—52).

Kommittén anför vidare, att i andra stycket oförändrad intagits nu gällande bestämmelse, att vad i första stycket stadgades icke ägde tillämpning i fråga om barn, vars moder sammanbodde med barnets fader. Därtill hade emellertid i kommittéförslaget fogats en ny bestämmelse, enligt vilken vad i första stycket stadgades ej heller skulle äga tillämpning beträffande barn, som bodde tillsammans med sin fader. Härom yttrar kommittén:

Här åsyftas givetvis de fall, där icke även modern bor tillsammans med fadern. Att bidragsförskott icke bör utgå, då barnet vistas hos fadern och får sin huvudsakliga försörjning av denne, synes uppenbart. Detta har också fastslagits i ett avgörande i högsta instans. Det torde dock ytterst sällan förekomma, att bidragsförskott sökes i sådana fall. Oftare förekommande och mera vanskliga att avgöra äro däremot de fall då bidragsförskott sökes för barn, som vistas hos t. ex. farföräldrarna tillsammans med fadern, utan att denne kan sägas i högre grad — i varje fall direkt — bidra till barnets försörjning. Särskilt inträffar detta i fråga om hemmasöner på landsbygden. Det har från flera håll anmärkts såsom ett alltmåra förekommande missbruk av bidragsförskottsverksamheten, att farföräldrar, vilka tidigare aldrig gjort anspråk på någon särskild ersättning för att de haft barnet hos sig, nu föranstalta om att bidragsförskott sökes, i den förvisningen att förskottet icke kan uttagas av barnafadern, när denne icke erhåller införselbar lön för sitt arbete på gården. Det synes kommittén bäst överensstämman med lagens syfte, att bidragsförskott icke beviljas i fall som nu sagts. Det är möjligt, att fall kunna förekomma, då bidragsförskott skäligen borde utgå, ehuru barnet vistas hos fadern. Då det emellertid torde ställa sig omöjligt att i lagen avgränsa dessa fall och desamma lära vara mycket fåtaliga i förhållande till antalet fall, i vilka bidragsförskott icke skäligen bör utgå, har kommittén stannat för den i förslaget intagna allmängiltiga bestämmelsen. Någon risk för att densamma skulle i nämnvärd utsträckning föranleda fäder, vilka bo tillsammans med barnet, att skilja barnet från sig, torde knappast föreligga.

Yttrandena.

Barnavårdsnämnden i Mora och länsstyrelsen i Kopparbergs län anmärka på att det icke i första stycket uttryckligen föreskrives, att vittnena å avtal om underhållsskyldighet skola vara ojäviga. Avtalet vore ju eljest icke giltigt. Det hade visat sig vara synnerligen vanligt, att barnavårdsmännen bevitnade genom deras förmedling ingångna avtal: flera fall hade förekom-

mit, då barnavårdsnämnd av sådan anledning ansett avtalet ogiltigt och vägrat bevilja bidragsförskott.

I några yttranden beklagas, att socialvårdskommittén icke givit någon tolkning av uttrycket »sammanbor» i andra stycket. *Stockholms stads barnavårdsnämnd* framhåller, att barnavårdsnämnderna nu tvingades till en restriktiv tolkning för att ej riskera att få avslag vid sökande av gottgörelse av statsverket och sökandena uppmanades ofta att genom besvär söka vinna gehör för en mindre sträng uppfattning. *Stockholms läns barnavårdsförbund* och *Sundbybergs barnavårdsnämnd* anse ett förtydligande av bestämmelserna erforderligt med tanke på det fallet, då en barnafader, vilken sammanbott med modern, blir omhändertagen t. ex. för alkoholistvård eller för att intagas å straffanstalt.

Malmö stads barnavårdsnämnd anför, att socialvårdskommitténs uttalande, att bidragsförskott icke borde utgå för barn, som vistades hos t. ex. farföräldrarna tillsammans med fadern utan att denne i högre grad bidroge till barnets försörjning, icke stode i överensstämmelse med gällande praxis (RÅ 1940 not. S 237). För den händelse den av kommittén nu föreslagna formuleringen av andra stycket finge anses innebära ett avsteg från praxis hade nämnden icke något att erinra mot förslaget. Nämnden anför vidare, att då bestämmelserna i 1 § förutsatte, att barnets moder eller särskilt förordnad förmyndare hade vårdnaden om barnet eller omvänt att annan än fadern hade den rättsliga vårdnaden, ett direkt angivande av denna förutsättning bort införas i lagtexten. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* anser detta barnavårdsnämndens förslag väl motiverat.

Den föreslagna jämkningen av ordalagen i första stycket synes ändamålsenlig. Vittnena å avtal om underhållsskyldighet skola givetvis vara ojäviga. Föreskrift därom synes emellertid icke hava sin plats i nu förevarande lag. Departements-
chefen.

Att i lagtexten införa en tolkning av uttrycket »sammanbor» synes mig icke låta sig göra; det torde böra överlåtas åt praxis att utforma innebörden av detsamma. Vad de av barnavårdsnämnden i Malmö omnämnda spörsmålen beträffar torde genom den föreslagna lagbestämmelsen bliva klart, att barn, som vistas hos sin fader, under inga förhållanden äger rätt till bidragsförskott. Det synes icke vara erforderligt att i lagtexten utsätta den givna förutsättningen för tillämpningen av 1 §, att barnets moder eller särskild förordnad förmyndare har vårdnaden om barnet.

2 §.

(Gällande lag.)

2 §.

(Kommittéförslaget.)

2 §.

Rätt till bidragsförskott tillkommer endast barn, som är svensk medborgare och stadigvarande vistas här i riket; dock äger Konungen, under förutsättning av ömsesidighet, träffa överenskommelse med främmande stat i fråga om tillämpning av denna lag å dess undersåtar.

Bidragsförskott utgår icke för längre tid än till och med den månad, under vilken barnet fyller sexton år. Bidragsförskott utgår icke för längre tid än till den dag, då barnet fyller sexton år.

Socialvårdskommittén.

Kommittén erinrar därom, att i 14 § andra stycket gällande lag stadgas, att bidragsförskott ej vidare skall utgå, sedan underhållsskyldigheten upphört. Denna bestämmelse, vilken ju vore en följd av hjälpformens konstruktion såsom en förskottering av underhållsbidrag, som fadern vore pliktig utgiva, motsvarades av en bestämmelse av samma innebörd i kommittéförslaget (12 § 1 mom.). Om det genom dom eller avtal fastställda underhållsbidraget skulle utgå till dess barnet fyllde sexton år — ett mycket vanligt förhållande — skulle bidragsförskott sålunda icke beviljas för längre tid än till den dag barnet uppnådde nämnda ålder. I ett mycket stort antal fall hade emellertid barnavårdsnämnder feltolkat bestämmelserna i 2 och 14 §§ så, att de, i fall som nyss sagts, beviljat förskott till och med den månad, under vilken barnet fyllde sexton år. Till förhindrande av varje möjlighet till feltolkning av bestämmelsen om slutdag i dessa fall hade kommittén föreslagit, att förskott icke skulle få utgå för längre tid än till den dag, då barnet fyllde sexton år. Därmed vunnes även den fördelen, att man finge en enhetlig regel för båda kategorierna barn, d. v. s. de, vilkas rätt till underhållsbidrag upphörde då de fyllde sexton år, och de, vilka tillförsäkrats underhållsbidrag även för senare ålder.

Yttrandena.

Länsstyrelserna i Malmöhus och Älvsborgs län, Malmö stads barnavårdsnämnd och barnavårdsnämnden i Vetlanda anse den i andra stycket vidtagna ändringen ur praktisk synpunkt lämplig, då den förhindrade de feltolkningar beträffande förskottets slutdag, till vilka den nuvarande lydelsen givit anledning.

Ljusnarsbergs barnavårdsnämnd anser, att full klarhet skulle vinnas endast om andra stycket formulerades sålunda, att bidragsförskott icke utginge för längre tid än till och med dagen före den dag, under vilken barnet fyllde 16 år. Samma nämnd framhåller, att, då det visat sig, att olika beräkningsgrunder förekommit vid förskotts bestämmande, ett tillägg borde göras till 2 § av innehåll, att vid beräkning av bidragsförskott för kortare tid än hel månad varje månad skulle anses utgöra 30 dagar.

Barnavårdsnämnden i Dala-Järna anser, att det vore enklare och mera överensstämmande med vad som i allmänhet tillämpades vid betalning av vårdkostnader för barn, som vore omhändertagna för samhällsvård, att bidragsförskott finge utgå till och med den månad, under vilken barnet fyllde 16 år. Jämväl *länsstyrelsen i Västmanlands län* finner det ur enkelhetens synpunkt lämpligare, om man i andra stycket räknade med jämn månad. Så hade barnavårdsnämnderna i länet i allmänhet gjort. Den kostnadsökning, som därigenom skulle uppstå, bleve ej betydande.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till vad socialvårdskommittén anfört synes ett förtydligande av bestämmelsen i andra stycket erforderligt. För att undanröja varje möjlighet till missförstånd torde emellertid, i enlighet med vad i ett yttrande föreslagits, formuleringen böra bliva den, att bidragsförskott icke skall utgå

för längre tid än till och med dagen före den, då barnet fyller sexton år. Föreskrift om att månad skall anses utgöra 30 dagar torde vara överflödig.

3 §.

(Gällande lag.)

3 §.

Bidragförskott beviljas av barnavårdsnämnden i den kommun, där barnets moder senast blivit mantalsskriven eller, om sådan mantalsskrivningsort ej finnes, den kommun, där barnet stadigvarande vistas.

(Kommittéförslaget.)

3 §.

Ansökning om bidragförskott prövas av barnavårdsnämnden i den kommun, där barnets moder är mantalsskriven då förskottet sökes. Är modern avliden eller icke mantalsskriven för dret i fråga, prövas ansökningen av barnavårdsnämnden i den kommun, där modern senast varit mantalsskriven. Finnes icke mantalsskrivningsort som ovan sagts, prövas ansökningen av barnavårdsnämnden i den kommun, där barnet stadigvarande vistas.

Socialvårdskommittén.

Beträffande denna paragraf anför kommittén:

Enligt den föreslagna lydelsen utsäges uttryckligen, att, därest modern lever och överhuvud taget är mantalsskriven, det avgörande för frågan om behörig barnavårdsnämnd är, i vilken kommun hon är mantalsskriven vid den tidpunkt då ansökning om bidragförskott göres. Även om besvär anförts över moderns mantalsskrivning i viss kommun och genom lagakraftvunnet utslag fastslås, att hon bort mantalsskrivas i annan kommun, bör därför ansökan, som gjorts innan lagakraftgående utslag föreligger, prövas av barnavårdsnämnden i förstnämnda kommun. Bestämmelsen torde vara nödvändig till förhindrande av att barnavårdsnämnd avsiktligt fördröjer ärendets avgörande i fall, där det kan tänkas att moderns mantalsskrivning i kommunen kan komma att bli upphävd. Motsvarande gäller för övrigt sådana fall, då modern i slutet av ett kalenderår söker förskott i den kommun där hon är mantalsskriven för nämnda år, ehuru hon måhända redan blivit för nästa år mantalsskriven i annan kommun. Också här är det nämnden i den förra kommunen, som skall bevilja förskottet, även om beslutet ej fattas förrän efter årsskiftet. Bestämmelsen innebär i huvudsak endast ett lagfästade av praxis, sådan den kommit till uttryck i olika rättsfall. Paragrafen har även i övrigt omformulerats något, i syfte att förhindra vissa feltolkningar, vilka stundom förekommit i tillämpningen. Det må anmärkas, att fall, där moder till förskottsberättigat barn varken har eller har haft mantalsskrivningsort, torde vara ytterligt sällsynta.

Kommittén omnämner, att det föreslagits, att förskottsutbetalande kommun skulle tilläggas rätt att, om modern varit eller bort vara mantalsskriven i annan kommun under någon del av den tid, under vilken förskottet utgått, erhålla sina nettoutgifter för denna del av tiden ersatta av sistnämnda kommun. Även om vissa skäl ur rättvisesynpunkt kunde tala för införandet av en sådan regressregel, syntes den dock böra undvikas med hänsyn till de praktiska olägenheter den skulle föra med sig. Ur vissa andra synpunkter vore det för övrigt också onekligen mest tilltalande, att den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljade förskottet, ansvarade för hela kommunandelen av kostnaderna.

Yttrandena.

Barnavårdsnämnden i Borås ifrågasätter, huruvida icke ytterligare för-
enkling och måhända även större rättvisa skulle ernås, om det stadgades,
att bidragsförskott för barn, vars moder avlidit, alltid skulle sökas hos barna-
vårdsnämnden i den ort, där barnet stadigvarande vistades. Det kunde och
komme i annat fall säkert att inträffa, att bidragsförskott under en lång följd
av år skulle sökas hos barnavårdsnämnden i en kommun, med vilken barnet
icke hade någon som helst samhörighet, endast därför att modern, kanske
under endast ett år före sin död, varit mantalsskriven där, under det att
barnet måhända stadigvarande vistades i annan kommun. Den i och för sig
alltid stora svårigheten att övervaka, att bidragsförskottet komme barnet
tillgodo, skulle därigenom åtminstone i någon mån minskas.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län finner — särskilt ur den synpunkten, att
barnavårdsnämnden i den kommun, där modern senast mantalsskrivits, i de
flesta fall under moderns livstid handlagt ansökningar om bidragsförskott åt
barnet — icke tillräckliga skäl föreligga att införa en bestämmelse av det
innehåll barnavårdsnämnden i Borås föreslagit och detta så mycket mindre
som normalfallet torde vara, att barnet fortfarande vistades å den ort, där
modern senast mantalsskrivits.

Länsstyrelsen i Västmanlands län och *barnavårdsnämnden i Katrineholm*
föreslå i ytterligare förtydligande syfte mindre formella jämkningar av lag-
texten.

*Departements-
chefen.* Jag tillstyrker socialvårdskommitténs förslag med allenast smärre formella
jämkningar.

4 §.

(Gällande lag.)

6 §.

Ansökning om bidragsförskott göres hos ordföranden i vederbörande barnavårdsnämnd
av barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, av denne. Ansökning må
göras jämväl av barnavårdsman, därest sådan förordnats för barnet.

Ansökning, som avfattas enligt fastställt formulär, skall innehålla nödiga upplysningar
för utredande av barnets rätt till bidragsförskott ävensom en av sökanden på heder och
samvete avgiven förklaring, att de lämnade upplysningarna äro med sanningen överensstäm-
mande. Är sökanden ur stånd att själv avgiva sådan förklaring, skall riktigheten av upp-
lysningarna intygas av två trovärdiga, med barnets och moderns förhållanden förtrogna
personer.

Vid ansökningen skola fogas prästbevis enligt fastställt formulär ävensom i huvud-
skrift eller styrkt avskrift rättens beslut eller avtal som i 1 § sägs, därest dessa handlingar
icke annorledes äro tillgängliga för barnavårdsnämnden.

*Det dligger barnavårdsnämnden att på där-
om framställd begäran kostnadsfritt tillhan-
dahålla sökanden erforderligt ansökningsfor-
mulär ävensom tillse, att nödigt biträde läm-
nas sökanden vid formulärets ifyllande.*

Socialvårdskommittén.

Kommittén omnämner, att det från flera håll förordats, att även barna-
vårdsnämnd, som omhändertagit barnet och haft utgift för detsamma, skulle

givas behörighet att söka bidragsförskott för barnet. Såsom skäl hade åbe-ropats, att det förekommit fall, där modern inom sin vistelsekommun påverkats att ej söka förskott, enär detta skulle medföra, att hon finge hemortsrätt i vistelsekommunen. Även om sådana — i och för sig förkastliga — manipulationer någon gång kunde förekomma, syntes det dock enligt kommitténs mening icke lämpligt att utsträcka behörigheten att söka bidragsförskott längre än enligt gällande lag.

Det långt övervägande antalet barnavårdsnämnder torde, anför kommittén vidare, redan nu tillämpa vad som utsades i det nya sista stycket. Det hade emellertid förekommit, att barnavårdsnämnder ställt sig avvisande i nu ifrågakomna hänseende, varför bestämmelsen syntes vara av behovet påkallad.

Yttrandena.

Sju barnavårdsnämnder yrka, att barnavårdsnämnd, som omhändertagit barn och hade att svara för dess underhåll, skulle givas rätt att göra ansökan om bidragsförskott. *Stockholms läns barnavårdsförbund* anser, att ordföranden i sådan nämnd borde hava dylik rätt. Även *svenska landskommunernas förbund* upptager detta spörsmål till diskussion men kommer till annat resultat. Förbundet anför:

Under sin rådgivande verksamhet bland kommunerna har förbundet erhållit kännedom om ett flertal fall, där underlåtenhet att söka bidragsförskott orsakat vederbörande hemortskommun betydande utgifter för barns vård och uppfostran. Bidragsförskottsverksamheten har ju till ändamål att genom att utbetala det underhållsbidrag, som barnets fader lagligen är skyldig att lämna barnet men underlåter, förhindra att barnets hjälpbehov tillfredsställes genom tillämpning av fattigvårds- eller barnavårdslagen. Underlåtes ansökan om bidragsförskott till barnet, fastän rätt till sådant föreligger, måste alltså barnets vård och uppfostran i regel bekostas under sådana former, som vår socialagstiftning numera i möjligaste mån sökt undvika. Underlåtenheten att söka bidragsförskott, ehuru rätt till sådant förelegat, torde i några fall berott på okunnighet eller försummelse från vederbörandes sida, men underlåtenheten torde även i vissa fall berott på sådana omständigheter, som socialvårdskommittén anför.

Förbundet anser således, att de gällande bestämmelserna rörande rätten att ansöka om bidragsförskott böra ändras, men anser sig icke kunna förorda en sådan utsträckning av ansökningsrätten, som kommittén omnämnt, d. v. s. att rätt att göra ansökan skulle tillkomma även den omhändertagande barnavårdsnämnden. Skulle nämligen ansökningsrätt tillkomma sagda barnavårdsnämnd, borde sådan rätt även tillgodokomma fattigvårdsstyrelsen i vistelsekommunen, enär det ju icke alltid är blott vistelsekommunens barnavårdsnämnd, som haft utgift, vilken rätteligen bort täckas genom bidragsförskott. En sådan anordning, som att ansökningsrätt icke blott skulle tillkomma vistelsekommunens barnavårdsnämnd utan även dess fattigvårdsstyrelse, kan förbundet emellertid icke förorda av den anledningen, att det skulle kunna inträffa, att den barnavårdsnämnd, som skulle söka bidragsförskott, bleve samma nämnd, som skulle mottaga och handlägga ansökningsingen. Detta skulle komma att inträffa i det fall, där barnets vistelsekommun och moderns senaste mantalsskrivningskommun sammanföle. Givetvis kan icke samma myndighet såväl ansöka om som bevilja bidragsförskott. För övrigt torde det

kunna ifrågasättas, om ej blott vistelsekommunen utan jämväl hemortskommunens barnavårdsnämnd och fattigvårdsstyrelse borde tillerkännas rätt att söka bidragsförskott, enär det ju ytterst är hemortskommunen, som har intresse av att bidragsförskott blir sökt. Samma intresse har ju icke vistelsekommunen, om den icke samtidigt är barnets hemortskommun.

Förbundet har på grund av vad nu framhållits tänkt sig en annan utväg för att få ifrågavarande missförhållanden undanröjda. Förbundet vill nämligen föreslå, att vid underlåtenhet från moderns eller särskilt förordnad förmyndares sida att söka bidragsförskott det skulle *åligga* barnavårdsmanen att göra ansökan. En sådan anordning torde stå i naturlig konsekvens med barnavårdsmanens skyldighet enligt lagen om barn utom äktenskap att vidtaga åtgärder för faderskapets fastställande samt tillförsäkrande av underhåll åt barnet.

Samma yrkande framställes även av *Västernorrlands läns barnavårdsförbund*, understött av *länsstyrelsen i länet*.

Länsstyrelsen i Västmanlands län föreslår, att, i analogi med bestämmelserna i 17 § barnavårdslagen, ansökan om bidragsförskott borde få göras icke allenast hos ordföranden i barnavårdsnämnden utan även hos nämnden såsom sådan eller annan ledamot av nämnden eller den som nämnden kunde hava utsett att mottaga sådan ansökning.

Barnavårdsnämnden i Nättraby anser, att prästbevis skall erfordras endast första gången bidragsförskott sökes å viss ort.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län föreslår viss jämkning av fjärde stycket av den innebörd, att det skulle åligga vilken som helst barnavårdsnämnd, alltså ej allenast barnavårdsnämnden i den kommun, där modern vore mantalsskriven, att lämna vederbörande erforderligt biträde. *Barnavårdsnämnden i Malmö* anser bestämmelserna i fjärde stycket överflödiga.

Departements-
chefen.

Att utsträcka rätten att göra ansökning även till barnavårdsnämnd, som omhändertagit barnet och haft utgift för detsamma, eller dess ordförande finner jag på skäl, som anförts av socialvårdskommittén och svenska landskommunernas förbund, icke böra ifrågakomma. En hemställan från sådan nämnd till vederbörande barnavårdsman att ingiva ansökning torde med säkerhet efterkommas av barnavårdsmanen. Jag finner därför ej heller erforderligt att i lagen införa bestämmelser om skyldighet för honom i sådant hänseende.

Tillräckliga skäl för upptagande av de av länsstyrelsen i Västmanlands län och barnavårdsnämnden i Nättraby framlagda förslagen synas mig icke föreligga. Däremot tillstyrker jag den jämkning av ordalagen i fjärde stycket, som föreslagits av länsstyrelsen i Gävleborgs län.

5 §.

(Gällande lag.)

7 §.

(Kommittéförslaget.)

5 §.

Sedan bidragsförskott sökts, skall, därest den underhållsskyldiges postadress är känd eller kan utrönas, omedelbart med allmänna posten till honom avsändas meddelande om

Sedan bidragsförskott sökts, skall, därest den underhållsskyldiges postadress är känd eller kan utrönas, omedelbart med allmänna posten till honom avsändas meddelande om

ansökningen med föreläggande att inom viss kort tid muntligen eller skriftligen yttra sig med anledning av densamma.

ansökningen med föreläggande att, där han har något att anföra i anledning av densamma, inom viss kort tid muntligen eller skriftligen yttra sig. I meddelandet skall tillika lämnas underrättelse om stadgandet i 6 §. Meddelande, som nyss sagts, vare dock ej erforderligt, såvida bidragsförskott utgått för barnet under löpande kalenderår, ej heller om den underhållsskyldige vistas å utrikes ort.

Socialvårdskommittén.

Mot 7 § i gällande lag hade, anför kommittén, från flera håll anmärkts, att dess avfattning blivit alltför sträng. Särskilt hade framhållits det meningslösa i att år efter år sända meddelande om ansökningen till underhållsskyldig, om vilken man — på grund av hans invaliditet eller dylikt — på förhand visste, att han saknade varje möjlighet att betala. Kommittén delade uppfattningen, att stadgandet borde uppmjukas, och hade i sådant hänseende föreslagit, att meddelande om ansökningen ej skulle behöva avsändas i sådana fall, där bidragsförskott utgått för barnet under löpande kalenderår. Härmed åsyftades framför allt att från huvudregeln undantaga det stora antal fall, där förskottet utginge praktiskt taget oavbrutet år efter år. Vidare hade kommittén på förekommen anledning föreslagit, att meddelande ej skall vara erforderligt, därest den underhållsskyldige vistades å utrikes ort. Den förklarings- och utredningstid, som måste utsättas om meddelande sändes, kunde nämligen i dylika fall i allmänhet icke sättas så kort, som av andra skäl vore önskvärdt. Någon egentlig rättsförlust lede ju den underhållsskyldige icke genom att ej erhålla meddelande om ansökningen. Vidare hade — förutom en mindre jämkning av formuleringen — föreslagits det tillägget, att meddelandet skulle innehålla underrättelse om stadgandet i 6 §. Sistnämnda stadgande innehöll redogörelse för vad den underhållsskyldige skulle prestera för att det sökta förskottet ej skulle beviljas.

Yttrandena.

Statskontoret gör erinran mot bestämmelsen att meddelande ej skulle vara erforderligt, såvida bidragsförskott utgått för barnet under löpande kalenderår, samt anför:

Statskontoret befarar, att en dylik bestämmelse skulle komma att bidra till ett ytterligare utsuddande av den redan förut tämligen oklara gränsen mellan här avsedda form av hjälpverksamhet och vanlig fattigvård. Det synes knappast överensstämma med lagstiftningens syfte att bevilja bidragsförskott i de fall, då det på förhand står klart, att den underhållsskyldige befinner sig i sådana omständigheter, att återbetalning ej kan ifrågakomma. Principiellt riktigare synes vara att i dylika fall söka utnyttja andra till buds stående hjälpformer, närmast genom en utvidgad tillämpning av lagen om barnbidrag, som för ändamålet bör kunna i erforderlig utsträckning kompletteras.

Den i bilaga till betänkandet (sid. 77 ff) framlagda statistiken angående frekvensen av återbetalade bidragsförskott, enligt vilken av beviljade bidragsförskott under år 1940 endast omkring en fjärdedel återbetalats, visar för övrigt klart det fiktiva i hela det — även av kommittén omfattade —

betraktelsesätt, som i bidragsförskottet vill se icke ett understöd utan ett förskotterande av barnets fordran hos den underhållsskyldige. Nämnda statistik i förening med de uppgifter, som kommittén i annat sammanhang (sid. 40 i betänkandet) lämnar som förklaring till att barnavårdsnämndernas återkravsverksamhet siffermässigt givit ett tämligen dåligt resultat, framhäver enligt statskontorets mening vikten av att icke formerna vid bidragsförskottens lämnande eftersättas och därigenom vidgade möjligheter för en slentrianmässig handläggning av förskottsärendena öppnas.

Barnavårdsnämnderna i Enköping och Alingsås anse, att under undantagsbestämmelserna i 5 § borde intagas även sådana kategorier underhållsskyldiga, vilka vore omhändertagna för stadigvarande vård. *Barnavårdsnämnden i Ljungby* framhåller, att underrättelseskyldigheten utan olägenhet skulle kunna än ytterligare inskränkas. Den saknade praktisk betydelse. Er-inringar eller över huvud taget några yttranden från den underhållsskyldige hade aldrig inkommit till nämnden.

Meddelande till underhållsskyldig bör, enligt *länsstyrelsen i Uppsala län*, avsändas genom rekommenderat brev. Därigenom skulle ytterligare bevisning angående delgivningen kunna undvaras. *Fattigvårds- och barnavårdskonsulenten i tredje distriktet* föreslår, att sista meningen i 5 § kompletteras med en bestämmelse om förfaringssättet då bidragsförskott för ny period beviljas av annan nämnd än den som beviljat bidragsförskottet för närmast föregående period.

Departements-
chefen.

Åtskilliga skäl tala visserligen för statskontorets mening. Jag finner emellertid icke anledning att på grund därav frångå vad socialvårdskommittén föreslagit. Tillräckliga skäl att jämka på förslaget i anledning av vad barnavårdsnämnderna i Enköping, Alingsås och Ljungby anfört synas mig icke heller föreligga. Försändande av meddelandet med rekommenderat brev synes icke böra föreskrivas, då underrättelsen i och för sig icke torde böra tillmätas den betydelse, att sådant försändelsesätt skulle vara erforderligt. Meddelande jämlikt 10 § skall däremot tillställas den underhållsskyldige genom rekommenderat brev eller eljest bevisligen. Ändring av sista punkten i paragrafen i anledning av vad fattigvårds- och barnavårdskonsulenten i tredje distriktet anfört synes icke erforderlig.

6 §.

(Gällande lag.)

8 §.

Bidragsförskott må ej beviljas, där den underhållsskyldige *betalar förfallett belopp och* tillika antingen ställer av barnavårdsnämnden godkänd pant eller borgen för underhållsskyldighetens fullgörande under tid, som barnavårdsnämnden finner skälig, eller visar sannolika skäl att han skall fullgöra sin underhållsskyldighet.

(Kommittéförslaget.)

6 §.

Bidragsförskott må ej beviljas, där den underhållsskyldige *erlägger oguldna underhållsbidrag för tiden från och med månaden före den, under vilken förskottet söktes, samt* tillika antingen ställer av barnavårdsnämnden godkänd pant eller borgen för underhållsskyldighetens fullgörande under tid, som barnavårdsnämnden finner skälig, eller ock visar sannolika skäl att han skall *framgent* fullgöra sin underhållsskyldighet.

Socialvårdskommittén.

Kommittén erinrar om att enligt 8 § i gällande lag bidragsförskott ej finge beviljas, om den underhållsskyldige — bland annat — gäldade samtliga till betalning förfallna bidragsposter. Då den underhållsskyldige ofta resterade för betydande belopp, stundom för flera år tillbaka i tiden, torde det ofta vara en praktisk omöjlighet för honom att fylla kravet. Och även om han skulle kunna gälda tidigare förfallna belopp, torde nog utsikten att under en tid framåt få betala underhållsbidragen (eller del därav) till barnavårdsnämnden i stället för till barnets målsman knappast synas honom så oläglig, att den i och för sig föranledde honom att gälda de tidigare posterna. Skulle stadgandet över huvud taget få någon praktisk betydelse, måste det därför uppmjukas betydligt. Kommittén hade föreslagit, att bidragsförskott ej finge beviljas, om den underhållsskyldige erlade oguldna underhållsbidrag för tiden från och med månaden före den, under vilken förskottet söktes, samt dessutom givetvis, på sätt paragrafen ytterligare stadgade, ställde viss pant eller borgen eller ock visade sannolika skäl för att han skulle framgent fullgöra sin underhållsskyldighet. Sistnämnda föreskrift syntes utgöra ett tillräckligt hinder mot att den underhållsskyldige skulle söka utnyttja den föreslagna lagändringen till att i upprepade fall dröja med betalningen av underhållsbidrag till dess han finge meddelande om att bidragsförskott söktes.

Yttrandena.

Den föreslagna uppmjukningen av bestämmelserna anse *länsstyrelsen i Malmöhus län* och *barnavårdsnämnden i Malmö* behöfelig, om stadgandet överhuvud skulle få praktisk betydelse. *Länsstyrelsen i Kalmar län* samt *barnavårdsnämnderna i Häverö* och *Bergs kommun* i Kronobergs län anse, att i 6 § borde stadgas, att bidragsförskott ej skulle få beviljas, där oguldna underhållsbidrag erlades för tiden från och med två månader före den månad, under vilken bidragsförskott söktes. Även *barnavårdsnämnden i Borås* ifrågasätter, om icke stadgandet till skada för barnet uppmjukats för mycket. Det kunde nämligen tänkas, att fadern besutte förmåga att gälda det förfallna underhållsbidraget för längre tid tillbaka än månaden näst före ansökningens ingivande men att han på grund av tredska underlåtit detta. Denna olägenhet syntes kunna elimineras därigenom, att det lades i barnavårdsnämndens hand att avgöra, hur stor del av skulden som fadern i det uppkomna läget skulle betala, för att bidragsförskott ej skulle beviljas, men att detta belopp ej finge sättas lägre än att det svarade mot minst en månads bidrag.

Socialvårdskommitténs förslag synes lämpligt och jag tillstyrker i princip detsamma. I 7 § har jag för avsikt föreslå viss ändring av kommitténs förslag; för att vinna den överensstämmelse mellan 6 och 7 §§, som synes erforderlig, föreslår jag den ändringen av 6 §, att bidragsförskott ej skall beviljas, där den underhållsskyldige erlägger oguldna underhållsbidrag för tiden från och med *andra* månaden före den, under vilken förskottet söktes.

*Departements-
chefen.*

En bestämmelse av den innebörd barnavårdsnämnden i Borås ifrågasatt finner jag alltför vag.

7 §.

(Gällande lag.)

9 § första stycket.

Bidragsförskott beviljas *varje gång för ett år, där ej rätten till förskott upphör tidigare, samt utgår ej för längre tid tillbaka än två månader före den månad, under vilken förskottet söktes.*

(Kommittéförslaget.)

7 §.

Bidragsförskott beviljas *för tiden från och med den månad, under vilken förskottet söktes, eller, där den underhållsskyldige häftar i skuld för bidrag som belöper å månaden närmast dessförrinnan, från och med sistnämnda månad samt, där ej stadgandet i 2 § andra stycket till annat föranleder, till utgången av det budgetår (den 1 juli—den 30 juni), som löper vid förskottets beviljande.*

Att under vissa förhållanden beviljat bidragsförskott innehålles under del av tid, för vilken förskottet beviljats, eller rätten till beviljat bidragsförskott helt upphör före utgången av nämnda tid, därom stadgas i 11 § 2 mom. samt 12 § 1 och 2 mom.

Socialvårdskommittén.

Kommittén omnämner, att enligt gällande bestämmelser i 9 § första stycket bidragsförskotten kunde såväl börja som sluta att löpa vid vilken tidpunkt som helst under året. Från åtskilliga håll hade man understrukt önskvärdheten av att i görligaste mån få en enhetlig bidragsförskottsperiod. Med hänsyn till att förutsättningarna för erhållande av förskott kunde inträda när som helst under året, kunde man tydligen icke gärna i lagen fastställa någon bestämd begynnelse-dag. Däremot låte det sig naturligtvis göra att bestämma en slutdag, då alla beviljade bidragsförskott skulle upphöra att utgå. Härigenom finge man i själva verket också för det stora flertalet fall — de i vilka förskottet utginge år efter år — en bestämd begynnelse-dag. Det nya förskottet toge nämligen i dessa fall vid, där det gamla slutade.

Från några håll hade föreslagits, att bidragsförskott skulle beviljas för kalenderår eller återstående del därav, från andra åter, att man i stället skulle välja budgetåret den 1 juli—den 30 juni såsom enhetsperiod. Genom en övergång till något av dessa system ansåge man sig vinna ökad ordning i och bättre översikt över förskottsverksamheten. Vidare skulle ernås den fördelen, att ett och samma bidragsförskottsärende icke behövde redovisas mer än en gång till länsstyrelsen. Valdes budgetåret finge givetvis, för att det sist sagda skall vara riktigt, ändring ske även beträffande den tid, som ansökning om statsbidrag skall omfatta.

I fråga om fördelar och nackdelar hos de olika systemen anför kommittén:

Mot båda systemen talar det förhållandet, att den första bidragsförskottsperioden — återstoden av året — ofta kan bli mycket kort. Detta skulle medföra, att en andra ansökan måste göras tätt efter den första, något som måste sägas välla ökat besvär och arbete såväl för sökanden som vederbörande barnavårdsnämnd. En annan nackdel synes vara, att den stora massan av ansökningar kommer praktiskt taget på en gång, något som ur arbetssynpunkt måste vara olägligt, om icke för alla så dock för många barnavårdsnämnder.

En fördröjning av ärendenas avgörande torde därigenom lätt kunna bli följden.

Vid jämförelse mellan kalenderår och budgetår synes det senare erbjuda fördelar framför det förra i två viktiga hänseenden. Dels finge man för det stora flertalet fall en jämförelsevis färsk inkomstuppgift att bygga på, eftersom taxeringslängden skall vara justerad i länen senast den 15 maj och i Stockholm senast den 15 juni, och dels är frågan om rätt mantalsskrivningsort — utom i de relativt fåtaliga fall där besvär anföras — i början av juli fullt klar, vilket ofta icke är fallet i början av januari.

Ett kalenderårssystem har å sin sida den icke oväsentliga fördelen, att den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat bidragsförskottet, förblir mantalsskrivningskommun för modern under hela perioden.

Vid överbägande av de olika skälen för och emot en övergång till enhetlig period för bidragsförskotten har kommittén kommit till den uppfattningen, att en sådan övergång vore att förorda. I valet mellan kalenderår och budgetår har kommittén stannat för det sistnämnda. Anledningen härtill vore framför allt, att man här — i motsats till vad som skulle gälla om kalenderåret valdes — i regel finge en jämförelsevis sen inkomstuppgift att bygga på. I samband med den nu föreslagna ändringen hade även föreslagits därav motiverade ändringar i bestämmelserna i 21 § rörande det år, som ansökning om gottgörelse av statsverket för kostnader för utgivna förskott skulle avse, och den tidpunkt, då ansökning senast skulle göras.

Kommittén anför vidare, att enligt dess förslag förskott icke kunde utgå för längre tid tillbaka än en månad — mot nu gällande två månader — före den månad, under vilken förskottet söktes. Den föreslagna tiden syntes fullt tillräcklig. Anledningen till den förordade ändringen vore bland annat, att det stundom visat sig ofördelaktigt ur indrivningssynpunkt, att modern dröjt över två månader med sin ansökan och barnavårdsnämnden till följd därav ej fått taga hand om indrivningen, förrän tre månadsbelopp redan förfallit till betalning.

Av den föreslagna formuleringen framginge, dels att barnet hade rätt att — om angivna förutsättningar vore uppfyllda — erhålla bidragsförskott retroaktivt och att det sålunda icke vore fråga blott om en möjlighet för barnavårdsnämnden att efter eget skön tillämpa retroaktivregeln, dels ock att förskott skulle beviljas, såvida den underhållsskyldige häftade i skuld för någon av de månader — sålunda ej nödvändigt den löpande — som i och för sig kunde omfattas av beslutet om bidragsförskott. I båda dessa hänseenden hade den nuvarande formuleringen visat sig vålla tveksamhet. Att i sådana fall, där den underhållsskyldige erlagt underhållsbidragen för löpande och närmast föregående månad, bidragsförskott icke finge sökas på grund av betalningsförsummelse med avseende å underhållsbidrag, som förfallit dessförrinnan, syntes icke behöva direkt utsägas.

Det har synts kommittén lämpligt att i ett andra stycke av paragrafen göra hänvisning till 11 § 2 mom. och 12 § 1 och 2 mom., enligt vilka lagrum rätten till beviljat bidragsförskott under vissa förhållanden kunde, för viss tid eller helt, avbrytas redan före utgången av den tid, för vilken förskottet beviljats.

Yttrandena.

Förslaget att fastställa enhetlig slutdag för bidragsförskotten och att i sådant hänseende välja utgången av budgetår tillstyrkes i flertalet yttranden. *Jämtlands läns barnavårdsförbund* uttalar, med instämmande av *länsstyrelsen i länet*, viss tveksamhet samt anför, att delade meningar kunde råda rörande valet mellan kalenderår och budgetår. En fördel med kalenderåret såsom förskottsperiod vore den, att barnavårdsnämnderna med lätthet kunde kontrollera vederbörandes inkomster å föredragna debetsedlar. Om perioden fastställdes till budgetår, måste inkomsterna kontrolleras direkt från taxeringslängd, vilket givetvis vållade ett visst besvär. En olägenhet vore även, att taxeringsarbetet i de större taxeringsdistrikten ofta icke hunne att avslutas förrän kort tid före budgetårets början. Fördelen att få inkomstuppgiften så aktuell som möjligt vore dock så betydande, att budgetåret såsom förskottsperiod vore att föredraga. *Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* betonar den nackdel, som anordningen med budgetår som förskottsperiod medförde, nämligen att det stora flertalet ansökningar om bidragsförskott praktiskt taget inkomme på en gång. För stora kommuner komme detta att medföra betydande svårigheter ur arbetssynpunkt. Då ändringen emellertid ur andra synpunkter medförde avsevärda fördelar, ansåge förbundet ändock, att den föreslagna reformen borde genomföras. *Riksräkenskapsverket* påpekar, att uttrycket budgetår lämpligen borde förtydligas till statligt budgetår.

För kalenderåret såsom förskottsperiod uttala sig *länsstyrelserna i Kronobergs* samt *Göteborgs och Bohus län* ävensom *nio barnavårdsnämnder*, bl. a. *barnavårdsnämnderna i Göteborg, Ljungby* och *Arboga*. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* framhåller, att därigenom vunnas den icke oväsentliga fördelen, att den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat bidragsförskott, förbleve mantalsskrivningsort för modern under hela perioden. Ur kommunal synpunkt torde kalenderåret som tidsperiod också vara att väsentligen föredraga framför budgetåret särskilt med hänsyn till den omständigheten, att kommunernas budgetår sammanfölla med kalenderår och barnavårdsnämnderna sålunda hade att uppgöra inkomst- och utgiftsstat för kalenderår. Vad kommittén som skäl för sin ståndpunkt anfört därom, att frågan om rätt mantalsskrivningsort vore fullt klar i juli månad, syntes därjämte kunna tillmätas allenast ringa betydelse, då denna fråga utom i ett relativt fåtal fall vore klar redan i början av kalenderåret. *Barnavårdsnämnden i Göteborg* anser, att ett genomförande av budgetåret såsom förskottsperiod skulle medföra olägenheter såväl för barnavårdsnämnden som för den hjälpsökande allmänheten, bl. a. därigenom att en fördröjning av ärendenas avgörande uppstode. *Pensionsstyrelsen* erinrar om att i samtliga fall, då barnavårdsnämndens beslut fattades efter det taxeringsnämndens beslut justerats men före kronodebetsedlarnas utlämnande, alltså i det stora flertalet fall, inkomstuppgifterna måste hämtas ur taxeringslängderna. Detta komme att medföra svårigheter för såväl sökande och barnavårdsnämnder som för dem som handhade taxeringslängderna. — Om en enhetlig bidragsförskottsperiod genomfördes, komme detta otvivelaktigt att för barnavårdsnämnderna medföra forcerat arbete

i början av varje sådan period. Det kunde möjligen med hänsyn därtill böra övervägas, huruvida icke den lättnaden kunde beredas barnavårdsnämnderna, att i fall, då bidragsförskott med stor sannolikhet kunde antagas komma att få karaktär av ett år efter år fortlöpande understöd, lagen lämnade öppen en möjlighet att fastställa längre förskottsperiod än ett år.

Förslaget att bidragsförskott icke skall utgå för längre tid tillbaka än en månad — mot nu gällande två månader — före den månad, under vilken förskottet sökes, avstyrkes av *länsstyrelsen i Kalmar län* samt flera barnavårdsnämnder, bl. a. *nämnderna i Stockholm, Malmö, Tranås, Vetlanda, Kalmar och Hässleholm. Länsstyrelsen i Kalmar län* framhåller, att genom den föreslagna begränsningen barn i många fall skulle kunna gå miste om del av underhållsbidrag. Detta gällde t. ex. i det fall, att talan om fastställande av faderskap påginge, men gällde även då barnamoder i brist på hjälp med uppsättande av ansökningshandlingar eller av annan orsak försutte tid att ansöka om förskott. I varje fall borde barnets behov av bidragsförskott icke eftersättas av hänsyn till indrivningsresultatet. Även *Stockholms stads barnavårdsnämnd* anser, att berörda begränsning i många fall komme att lända sökanden till nackdel samt yttrar härom:

Då faderskapet fastställs genom domstols beslut eller utslag angående hemskillnad eller äktenskapsskillnad meddelats, dröjer det ofta flera veckor, innan utdrag av protokollet kan erhållas och företes vid ansökan om bidragsförskott. I detta sammanhang må framhållas, att enligt 27 kap. 1 § rättegångsbalken besvärstiden i vissa fall utgör 45 dagar. Vidare kan det inträffa, att i sådana ärenden, där införsel tidigare löpt i den underhållsskyldiges avlöning, utmätningssmannen får underrättelse om att den underhållsskyldige slutat sin anställning, först sedan mer än en månad förflutit, efter det att införselmedlen bort redovisas av arbetsgivaren. I tro att hon skall erhålla införsel söker modern i sådant fall ej bidragsförskott. Därefter kan ännu någon tid förflyta, innan hon får vetskap om att hon har möjlighet att få bidragsförskott. Skulle bidragsförskott endast få utgå retroaktivt för en månad, går modern alltså miste om underhållsbidraget för denna tid. På denna punkt innebär förslaget således en försämring. Nämnden anser därför, att stadgandet i gällande bidragsförskottslag om att bidragsförskott retroaktivt kan beviljas för två månader tillbaka, räknat från den månad, under vilken ansökan göres, bör bibehållas.

Barnavårdsnämnden i Malmö befarar, att den inskränkta tiden för retroaktivt bidrag skulle komma att medföra ett mycket stort antal bidragsförskottsärenden, vilka rätteligen icke borde hänföras dit. I avsikt att bevara rätten till retroaktivt bidrag sökte vederbörande redan då första underhållsbidraget uteblev, trots att en viss oregelbundenhet i avseende å tiden för underhållsbidragets erläggande redan tidigare förekommit. Med den kännedom barnavårdsnämnderna hade om svårigheterna att få ett bidragsförskottsärende att upphöra som sådant ärende måste den föreslagna bestämmelsen enligt nämndens uppfattning komma att medföra ett högst ökat antal bidragsförskottsärenden med ty åtföljande arbete för barnavårdsnämnderna och länsstyrelserna. Den nuvarande bestämmelsen borde därför bibehållas.

Barnavårdsnämnden i Borås ifrågasätter, huruvida icke bestämmelsen att bidragsförskott icke skulle utgå för längre tid tillbaka än en månad borde förenklas därhän, att bidragsförskott alltid skulle avse kalendermånad och alltså alltid börja utgå den 1 i en månad.

Departements-
chefen.

Vad i ärendet förekommit synes mig tala för att förslaget att tillskapa en enhetlig bidragsförskottsperiod bör godtagas. Visserligen kan härav, särskilt i större kommuner, föranledas en anhopning av ärenden på en gång. I sådana kommuner torde emellertid finnas avsevärda möjligheter att relativt snabbt behandla ärendena, vilka för övrigt i ej ringa utsträckning äro av tämligen enkel beskaffenhet. Huruvida kalenderår eller budgetår skall väljas såsom period kan anses tveksamt. Båda utvägarna innebära såväl fördelar som nackdelar. Övervägande skäl synas mig emellertid tala för att valet bör falla på det statliga budgetåret, d. v. s. den 1 juli—den 30 juni. Den nu förordade linjen har föreslagits av socialvårdskommittén och tillstyrkts i det stora flertalet yttranden.

Den av pensionsstyrelsen ifrågasatta möjligheten att i lagen införa en bestämmelse, som medgäve fastställandet av en längre förskottsperiod än ett år, synes mig värd att överväga. Spörsmålet torde böra upptagas av socialvårdskommittén i samband med dess fortsatta utredning rörande reformering av socialvården.

Socialvårdskommitténs förslag att förskott icke skall kunna utgå för längre tid tillbaka än en månad före den, under vilken förskott sökes, synes hava upptagits huvudsakligen med hänsyn till vissa fördelar ur indrivningssynpunkt, som skulle vara förenade därmed. Detta förslag finner jag icke tillräckligt starkt motiverat. Fastmera har enligt min mening vägande skäl anförts för ett bibehållande av gällande bestämmelser med tvåmånaderstid i stället för enmånaderstid. Härutinnan må hänvisas särskilt till vad som anförts av barnavårdsnämnderna i Stockholm och Malmö. Jag tillstyrker därför ändring av kommittéförslaget i nu angivna hänseende.

Vad socialvårdskommittén i övrigt föreslagit beträffande 7 § synes mig lämpligt och jag finner ej skäl att i anledning av vad som förekommit under utredningen föreslå någon ändring därutinnan. Den i första stycket inskjutna satsen »där ej stadgandet i 2 § andra stycket till annat föranleder» synes emellertid böra jämkas. En situation liknande den som där avses inträder i de fall, då avtal om underhållsskyldighet ingåtts t. ex. för tid till dess barnet fyller 10 år, vilket torde förekomma i fall, då man ej velat binda bidragsbeloppet för barnets hela uppväxttid. Jag föreslår därför en formulering, som omfattar båda de ifrågavarande fallen.

8 §.

(Gällande lag.)

4 §.

1 mom. Bidragsförskott utgår, där ej nedan annorlunda stadgas, med ett årligt belopp av 240 kronor i ortsgroup 1, 300 kronor i ortsgroup 2 och 360 kronor i ortsgroup 3 eller, där moder har vårdnaden om två eller flera till bidragsförskott berättigade barn, med följande årliga belopp i nedan angivna ortsgroup:

	Orts- group 1	Orts- group 2.	Orts- group 3.
för två barn.....	420 kr.	525 kr.	630 kr.
för tre barn.....	600 »	750 »	900 »
och för varje barn däröver ytterligare	120 »	150 »	180 »

Uppgår på grund av stadgandet i 4 mom. första stycket andelen av bidragsförskott, som bestämmes gemensamt för två eller flera barn, för något eller några av dem till lägre belopp än den å barnet eller barnen efter huvudtalet belöpande andelen av det belopp, varmed enligt första stycket av förevarande moment bidragsförskottet utgår, skall skillnaden tillgodoräknas övriga barn, därvid dock icke något av barnen må erhålla högre belopp än som skulle hava utgått till barnet, därest bidragsförskottet ej bestämts gemensamt.

För tiden till och med den månad, under vilken barn fyller två år, ökas bidragsförskottet med ett årligt belopp av 60 kronor.

Överstiger moderns årsinkomst 600 kronor i ortsgroup 1, 800 kronor i ortsgroup 2 och 1,000 kronor i ortsgroup 3, eller har modern, därest hon är gift, tillsammans med sin make en årsinkomst överstigande 900 kronor i ortsgroup 1, 1,125 kronor i ortsgroup 2 och 1,350 kronor i ortsgroup 3, minskas bidragsförskottet med sju tiondelar av årsinkomsten, i vad den överstiger sagda belopp. Hava makar som nyss sagts att försörja barn under sexton år, som icke är berättigat till vare sig barnbidrag enligt vad därom särskilt stadgas eller bidragsförskott, skall det för vederbörande ortsgroup sist angivna inkomstbeloppet ökas med 100 kronor för varje sådant barn.

2 mom. Bidragsförskott utgår efter den i lagen om folkpensionering avsedda ortsgroup, dit den ort hänförs, å vilken modern senast blivit mantalsskriven. Finnes ej sådan mantalsskrivningsort, utgår bidragsförskottet efter den ortsgroup, dit den ort hänförs, å vilken barnet stadigvarande vistas, eller, då modern har vårdnaden om flera till bidragsförskott berättigade barn och dessa vistas å orter, som hänförs till olika ortsgroup, efter den billigaste av dessa. Moder eller barn, som flyttat till ort i dyrare ortsgroup, skall dock hava tillhört sådan ortsgroup tre år, innan bidragsförskott må utgå enligt de för denna gällande reglerna,

(Kommittéförslaget.)

8 §.

1 mom. Där ej efterföljande stadganden till annat föranleda, utgår bidragsförskottet för år räknat med

240 kronor i ortsgroup 1,	
300 » » » 2 och	
360 » » » 3	

eller, därest modern har vårdnaden om såväl barnet i fråga som ett eller flera andra till bidragsförskott berättigade barn, med belopp enligt följande tabell:

	Bidragsförskott (för barn räknat).		
	Orts- group 1.	Orts- group 2.	Orts- group 3.
Antal till bidragsförskott berättigade barn under moderns vårdnad.			
Två.....	220 kr.	275 kr.	330 kr.
Tre.....	200 »	250 »	300 »
Fyra eller flera ..	180 »	225 »	270 »

För tiden till och med den månad, under vilken barn fyller två år, ökas bidragsförskottet med ett årligt belopp av 60 kronor.

2 mom. Överstiger moderns årsinkomst

1,000 kronor i ortsgroup 1,
1,250 kronor i ortsgroup 2 och
1,500 kronor i ortsgroup 3,

eller har modern, därest hon är gift och sammanlever med sin man samt denne är underhållskyldig gentemot barnet, tillsammans med mannen en årsinkomst överstigande

1,400 kronor i ortsgroup 1,
1,700 kronor i ortsgroup 2, och
2,000 kronor i ortsgroup 3,

skall, med undantag för fall som i 9 § 2 mom. sägs, från bidragsförskottet avdragas sex tiondelar av årsinkomsten, i vad den överstiger sagda belopp. Har modern flera till bidragsförskott berättigade barn, minskas dock förskottet blott med så stor del av nämnda avdrag, som enligt fördelning efter huvudtalet belöper på varje barn. Hava makar som nyss sagts att försörja barn under sexton år, som icke är berättigat vare sig till barnbidrag enligt lagen om barnbidrag eller till bidragsförskott, skall det här ovan för vederbörande ortsgroup angivna inkomstbeloppet för makar ökas med 100 kronor för varje sådant barn.

Har barn inkomst, som ej härrör från dess eget arbete, skall bidragsförskottet minskas med nämnda inkomst.

3 mom. Bidragsförskott utgår efter den i lagen om folkpensionering avsedda ortsgroup, dit den kommun hänförs, vars barnavårdsnämnd enligt 3 § har att bevilja förskottet.

Vistas barn stadigvarande å ort, som tillhör billigare ortsgroup än moderns mantals-

såvida icke på grund av omständigheterna prövas skäligt i särskilt fall medgiva undantag.

Vistas barn stadigvarande å ort, som tillhör billigare ortsgrupp än moderns mantalskrivningsort, skall på detta barn belöpande andel av bidragsförskott med hänsyn därtill nedsättas.

3 mom. Där Konungen i fråga om ort, vilken gränisar till ort i högre ortsgrupp, jämlikt 6 § 3 mom. första stycket lagen om folkpensionering förordnat om förhöjning av tilläggspension till pensionstagare, vilken är mantalsskriven inom visst intill gränsen liggande område, äger Konungen på därom av vederbörande kommun gjord framställning förordna, att bidragsförskott, som beräknas med hänsyn till mantalsskrivning eller vistelse inom området, skall förhöjas med hälften av skillnaden mellan å ena sidan det belopp, vartill bidragsförskottet skulle uppgå, om mantalsskrivningen skett eller vistelsen ägt rum å orten i den högre ortsgruppen, samt å andra sidan det belopp, vartill bidragsförskottet uppgår å orten i den lägre ortsgruppen.

Vad i 2 mom. första stycket sista punkten stadgas angående bidragsförskott ävensom vad i 6 § 3 mom. tredje stycket lagen om folkpensionering stadgas angående pensionsförhöjning skall äga motsvarande tillämpning å förhöjning, som avses i detta moment.

4 mom. Bidragsförskott må icke utgå med högre belopp än barnets fader enligt rättens beslut eller avtal är skyldig att utgiva till barnets underhåll.

Bidragsförskott skall icke utgå, därest beloppet av detsamma icke uppgår till 60 kronor för år räknat.

5 §.

2 mom. Har barn inkomst, som ej härör från dess eget arbete, skall den på detta barn belöpande andelen av bidragsförskottet minskas med nämnda inkomst.

(Beträffande 5 § 1 mom. se under 9 §.)

Socialvårdskommittén.

Kommittén framhåller, att de önskemål om enklare och klarare bestämmelser i bidragsförskottslagen, som framställts från många håll, särskilt tagit sikte på reglerna i 4 § i gällande lag, som motsvarade 8 § i kommittéförslaget. Kommittén hade sökt att genom föreslagna ändringar i görligaste mån tillmötesgå önskemålen.

1 momentet. Vad som i icke oväsentlig grad bidragit till uppkomsten av svårigheter vid uträkningen av bidragsförskott hade enligt kommitténs åsikt

skrivningsort, skall det enligt tillämpliga bestämmelser i 1 och 2 mom. beräknade bidragsförskottet minskas med 50 kronor, därest de båda orterna tillhöra ortsgrupperna 1 och 2 eller 2 och 3, samt med 100 kronor, därest de tillhöra ortsgrupperna 1 och 3.

4 mom. Där Konungen i fråga om ort, vilken gränisar till ort i högre ortsgrupp, jämlikt 6 § 3 mom. första stycket lagen om folkpensionering förordnat om förhöjning av tilläggspension till pensionstagare, vilken är mantalsskriven inom visst intill gränsen liggande område, äger Konungen på därom av vederbörande kommun gjord framställning förordna, att bidragsförskott, som beräknas med hänsyn till moderns mantalskrivning inom området eller, där modern icke blivit mantalsskriven, till barnets vistelse inom området, skall förhöjas med 25 kronor, därest de båda orterna tillhöra ortsgrupperna 1 och 2 eller 2 och 3, samt med 50 kronor, därest de tillhöra ortsgrupperna 1 och 3.

5 mom. Överstiger det enligt tillämpliga bestämmelser i 1—4 mom. beräknade bidragsförskottet det belopp, barnets fader jämlikt rättens beslut eller avtal är skyldig att utgiva till barnets underhåll, skall bidragsförskottet nedsättas till nämnda belopp.

Har moder under sin vårdnad två eller flera barn, som samtidigt beviljas bidragsförskott, och sker nedsättning, som i första stycket sagts, för något eller några av dem, skall belopp, varmed nedsättning skett, tillgodoräknas det eller de barn, som ej behövt vidkännas sådan nedsättning, med fördelning, därest de äro flera, efter huvudtalet. Därvid må dock icke något av sistnämnda barn erhålla högre belopp än barnet tillkommande underhållsbidrag eller som enligt tillämpliga bestämmelser i 1—4 mom. skulle hava utgått till barnet, därest det icke stött under moderns vårdnad; måste på grund av vad sist sagts nedsättning ske för något eller några barn, skall belopp, varmed nedsättning skett, i sin tur tillgodoräknas övriga barn under tillämpning av ovan angivna grunder.

6 mom. Bidragsförskott skall icke utgå, därest beloppet av detsamma eller, där fråga är om flera barn under moderns vårdnad, förskottens sammanlagda belopp icke skulle uppgå till minst 60 kronor för år räknat.

varit det förhållandet, att bidragsförskottet, då det gällde flera barn under moderns vårdnad, bestämdes till ett gemensamt belopp för dem. Härigenom finge man i lagen att göra med tre olika begrepp, nämligen bidragsförskott för ensamt barn (varmed i detta avseende kunde likställas bidragsförskott för ett vart av flera barn, som icke stode under moderns vårdnad), gemensamt bidragsförskott för flera barn under moderns vårdnad samt slutligen den på det enskilda barnet belöpande andelen av nämnda gemensamma bidragsförskott. Det hade visat sig svårt att i lagtexten konsekvent hålla isär dessa begrepp, vilket i sin tur vållat svårigheter i tillämpningen. Kommittén föreslog nu, att bidragsförskottet alltid skulle bestämmas till visst belopp för varje enskilt barn. Något för flera barn gemensamt bidragsförskott förekomme sålunda ej. Ett dylikt förfaringssätt förefölle även principiellt riktigare, eftersom det vore det enskilda barnets underhållsbidrag, som skulle förskottas, helt eller delvis. Den reducering av förskottet, för barn räknat, som ansetts motiverad då modern hade vårdnaden om flera barn, kunde naturligtvis lika väl verkställas enligt det av kommittén föreslagna systemet.

Reglerna i 8 § avsåge uträkningen av förskottsbeloppet för helt år räknat. Även om bidragsförskott beviljades för annan tidsperiod, måste nämligen alltid ett tänkt årsbelopp först uträknas. Beloppet av det bidragsförskott, som skulle beviljas, erhöles man genom att dividera årsbeloppet med 12 och därefter multiplicera det erhållna månadsbeloppet med det antal månader, som omfattades av bidragsförskottet.

Kommittén anför vidare, att det från flera håll anmärkts, att normalbeloppen för ett barn under rådande dyrtid visat sig vara alltför knappt tillräckliga, samt yttrar härom:

Utän tvivel förhåller det sig också så, att prisnivåns allmänna höjning medfört ökade svårigheter även för en moder, vilkens barn åtnjuter bidragsförskott med normalbeloppet — och sålunda icke behöver vidkännas nedsättning på grund av lågt underhållsbidrag — att med hjälp av förskottet försörja barnet. Någon höjning av normalbeloppen i en eller annan form såsom kompensation för de fördyrade levnadskostnaderna vore sålunda i och för sig önskvärd. Emellertid möter detta för närvarande svårigheter, delvis beroende på lagens konstruktion. Beträffande barnbidragen, vilkas normalbelopp äro desamma som bidragsförskottens, har man valt utvägen med särskilda dyrtidstillägg. Ett sådant tillvägagångssätt skulle ha ganska ringa och framför allt ojämn verkan i fråga om bidragsförskotten med hänsyn till dessas begränsning uppåt genom det fastställda underhållsbidragets storlek. Samma olägenhet, ehuru icke lika framträdande, uppkommer vid en allmän höjning av normalbeloppen. I många fall skulle det låga underhållsbidraget förhindra ett tillgodogörande av höjningen. Särskilt betänkligt är, att just de, som redan förut äro sämst ställda, icke finge någon fördel av höjningen. Redan det anförda gör, att kommittén icke anser sig böra förordna någon allmän höjning av normalbeloppen. Härtill kommer emellertid dessutom, att det knappast kan vara lämpligt att, innan en något så när stabiliserad prisnivå föreligger, lagfästa ändrade normalbelopp på grundval av det för tillfället rådande prisläget. Kommittén har även övervägt, huruvida man icke skulle kunna bryta ut bestämmelserna om normalbeloppen ur själva lagen och låta dem ingå i en särskild författning, som lättare kunde ändras tid efter annan, men funnit ett

sådant förfaringssätt mindre lämpligt. Ofta förekommande ändringar av beloppen skulle för övrigt medföra vissa svårigheter i den praktiska tillämpningen av lagen.

Vad beträffar gällande regel att normalbeloppet för barn, som vore under moderns vårdnad, bleve lägre för barn räknat ju större barnantalet vore, upplyser kommittén, att förslag framställdes om regelns slopande samt anför härom:

I 1937 års proposition förklarade departementschefen, att det av kostnadsskäl knappast läte tänka sig, att det för ett barn föreslagna normalbeloppet skulle utgå för varje barn, samt att ett slopande av regeln därför måste föra med sig en sänkning av det föreslagna normalbeloppet för ett barn, något som vore mindre önskvärt. Att även under nuvarande förhållanden regelns bibehållande är att föredraga framför en sänkning av normalbidraget för ett barn är uppenbart. Det förefaller emellertid som om den kostnadsökning regelns slopande skulle medföra knappast behövde bli så stor, att den under normala förhållanden skulle behöva kompenseras med en sänkning av det gällande normalbidraget för ett barn. — Kommittén har övervägt ett från flera håll framfört förslag, att regeln i varje fall skulle slopas beträffande barn, som väl stode under moderns rättsliga vårdnad men stadigvarande vistades hos annan. Det är onckligen riktigt, att vissa sakliga skäl tala för detta förslag. Emellertid torde det ofta ställa sig svårt att i praktiken avgöra, om ett barn stadigvarande vistas hos annan än modern. Det vore även risk för att modern skulle föranledas att skilja barnet från sig för att få högre bidragsförskott. Kommittén finner sig därför icke böra upptaga förslaget. — Å andra sidan har föreslagits, att reduktionsregeln skulle tillämpas även beträffande de barn, som icke stå under moderns rättsliga vårdnad. Såsom skäl härför har uppgivits, att det förekommer att modern, stundom påverkad av vederbörande kommuns förtroendemän, söker få vårdnaden om sina barn överflyttad på annan person för att få högre bidragsförskott för barnen. Kommittén känner sig dock icke övertygad om att ett dylikt förfarande, vilket för sitt fullföljande kräver domstols medverkan, förekommer i sådan utsträckning, att det utgör tillräckligt motiv för den föreslagna ändringen, vilken säkerligen i de flesta fall skulle helt opåkallat verka försämrande för de berörda barnen.

Kommittén framhåller härefter, att kommittén emellertid, i anslutning till förut omförmälda principiella ändring i fråga om bestämmandet av förskottsbelopp i fall, där modern har vårdnaden om flera förskottsberättigade barn, föreslagit viss ändring av normalbeloppens storlek i två olika avseenden. Härom anföres:

Den ena ändringen innebär en höjning av normalbeloppet för barn räknat i de fall, där modern har vårdnaden om två barn, från nu gällande 210 kronor, 262 kronor 50 öre och 315 kronor (= hälften av resp. 420 kronor, 525 kronor och 630 kronor) till resp. 220 kronor, 275 kronor och 330 kronor. Såsom skäl för denna ändring kan åberopas önskemålet att få en jämnare skala för nedsättningen av normalbeloppet allt efter ökat barnantal. I t. ex. ortsgrupp 1 utgör i ifrågavarande fall normalbeloppet enligt gällande lag, för barn räknat, 240 kronor då barnet är ensamt, 210 kronor då barnantalet är två, 200 kronor då antalet är tre och 180 kronor då antalet är fyra. Den ökning av de utgivna förskottsbeloppens summa, som föranledes av den föreslagna höjningen, blir mycket obetydlig. Den andra föreslagna ändringen beträffande normalbeloppens storlek innebär, att minimigräns införes i fråga

om barn under moderns vårdnad. Denna gräns har satts vid ett belopp av 180 kronor i ortsgrupp 1, 225 kronor i ortsgrupp 2 och 270 kronor i ortsgrupp 3 samt medför sålunda — eftersom dessa belopp utgöra normalbelopp i de fall där antalet barn är fyra — att någon ytterligare reducering icke sker då barnantalet överstiger fyra. Den av kommittén valda utformningen av ifrågavarande bestämmelser nödvändiggör på sätt och vis en minimigräns. Däremot kan det ju diskuteras, var denna skall sättas. Det synes emellertid kommittén, som om starka materiella skäl tala för att ej underskrida de nyss angivna beloppen. I själva verket torde den föreslagna ändringen få jämförelsevis liten praktisk betydelse. Det torde nämligen vara ganska sällsynt, att ogift moder eller fränskild (eller därmed i förevarande hänseende likställd) hustru har flera än fyra förskottsberättigade barn.

Med uttrycket »till bidragsförskott berättigade barn» omfattas även sådana till förskott berättigade barn, för vilka ansökan om förskott icke gjorts. Uppgift om antalet förskottsberättigade barn synes böra lämnas av sökanden. Någon plikt för barnavårdsnämnden att — om ej särskild anledning därtill förekommer — kontrollera uppgiftens riktighet föreligger givetvis icke.

2 *momentet första stycket.* Enligt kommitténs åsikt vore det ofrånkomligt, att de i gällande lag angivna beloppen för avdragsfri inkomst ganska väsentligt höjdes. Även för mer normala ekonomiska förhållanden syntes de vara väl knappt tilltagna. Redan av detta skäl vore en förhöjning motiverad. De ökade arbetslönerna, sedda i samband med de än mer höjda levnadskostnaderna, utgjorde ytterligare ett skäl för att en revision av bestämmelserna härutinnan nu komme till stånd.

Efter att hava erinrat om att kommittén hösten 1941 av samma skäl som nyss anförts hemställt om höjning av motsvarande belopp enligt lagen om barnbidrag, därvid föreslagits, att dessa belopp, som varit desamma som beloppen för avdragsfri inkomst enligt bidragsförskottslagen, måtte för ensamstående försörjare höjas med 25 % eller till resp. 750, 1,000 och 1,250 kronor och för gift försörjare bestämmas 20 % högre än sisnämnda belopp eller sålunda till resp. 900, 1,200 och 1,500 kronor (förslagen hava sedermera genomförts enligt lag den 30 juni 1942, nr 483), anför kommittén, att, när det gällde att bestämma gränsen för avdragsfri inkomst enligt bidragsförskottslagen, man icke syntes kunna stanna vid samma belopp som de i lagen om barnbidrag upptagna. Härom yttrar kommittén:

Vad först beträffar ensamstående moder, måste hänsyn tagas till att det här till stor del rör sig om kvinnliga yrkesutövare med lön huvudsakligen i form av naturaförmåner. Uppskattas dessa förmåner, såsom sker vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, till ett relativt högt belopp, utestängas i stor utsträckning denna kategori kvinnor från möjlighet att erhålla bidragsförskott. Väl har man i gällande lagstiftning sökt avhjälpa ett sådant förhållande genom att införa en särskild regel om värdering av naturaförmåner. Denna regel har emellertid i praktiken ofta visat sig besvärlig att tillämpa. Den innebär också på sätt och vis en orättvisa i förhållandet mellan dem som åtnjuta och dem som icke åtnjuta naturaförmåner. Det synes därför lyckligast, om man kunde helt slopa denna regel och i stället göra en ytterligare höjning av den avdragsfria inkomsten.

Rent formellt skulle väl därigenom ogifta mödrar och fränskilda eller därmed jämställda hustrur få en gynnsammare ställning än den änkor intaga

enligt lagen om barnbidrag. Denna gynnsammare ställning skulle emellertid i själva verket i stort sett vara endast skenbar, vilket förhållande sammanhänger därmed, att uppskattningen av änkans årsinkomst sker efter de i lagen om folkpensionering angivna grunderna. Såsom hennes årsinkomst anses sålunda vad hon skäligen kan antagas komma att tillsvidare årligen åtnjuta. Här finnes sålunda — i motsats till vad som är förhållandet enligt bidragsförskottslagen, där taxeringen av redan uppburen inkomst är helt avgörande — i allmänhet utrymme för en skälighetsbedömning, vilken i de flesta fall helt naturligt torde verka därhän att änkans antagna blivande årsinkomst uppskattas relativt sett ganska lågt. Det må även framhållas, att värderingen av naturaförmåner jämlikt folkpensioneringslagen sker efter särskilt fastställda regler, enligt vilka sådana förmåner åsättas förhållandevis låga värden. En högre avdragsfri inkomst i fråga om bidragsförskottslagen kan slutligen motiveras därmed, att det här principiellt icke är fråga om understöd i egentlig mening utan om förskott, som återkräves av den underhållsskyldige. De praktiska olägenheter, som kunna uppstå genom förekomsten av olika inkomstgränser i de båda lagarna, förefalla ej att vara så betydande, att de böra få hindra en i och för sig lämplig avvägning av avdragsfria inkomsten i förevarande fall. Med stöd av det anförda föreslår kommittén, att den avdragsfria inkomsten beträffande ensamstående moder höjes till resp. 1,000 kronor, 1,250 kronor och 1,500 kronor.

Även beträffande äkta makar syntes den avdragsfria inkomsten böra sättas högre än i lagen om barnbidrag, och höjningen torde böra göras relativt sett större än den höjning, som föresloges för ensamstående moder. Skälen härtill vore följande:

Det är att märka, att när det gäller lagen om barnbidrag den inkomst, som utgöres av invalids folkpension, icke skall avdragas. Någon motsvarande lättnad lämnas icke enligt bidragsförskottslagen. Även ur befolkningspolitisk synpunkt är det önskvärt, att den avdragsfria inkomsten är jämförelsevis hög, då modern ingått äktenskap med en arbetsför man. En alltför låg inkomstgräns är nämligen ägnad att motverka sådana i och för sig önskvärda äktenskaps ingående. Det har från flera håll uppgivits, att bidragsförskottslagen redan i viss mån haft en mindre lycklig inverkan i angivna hänseende. Slutligen må påpekas, att i bidragsförskottsfallen mannen icke är fader till barnet i fråga, något som däremot oftast är händelsen i de fall, där barnbidrag utgår till barn, vars moder är gift med arbetsoförmögen man. Mannens underhållsskyldighet gentemot barnet måste anses vara av en i viss mån annan och högre valör i de fall, där mannen är fader till barnet. — Med hänsyn till det anförda föreslår kommittén, att avdragsfria inkomsten beträffande makar höjes till resp. 1,400 kronor, 1,700 kronor och 2,000 kronor.

I anslutning till förslagen om höjning av avdragsfria inkomsten föreslår kommittén, att den nu gällande bestämmelsen om särskild värdering av naturaförmåner helt slopas. Genomföras de föreslagna höjningarna, synes nämligen taxeringen av naturaförmåner för ovan omtalade kategori kvinnor icke längre utgöra hinder för dessa att i erforderlig utsträckning kunna komma i åtnjutande av bidragsförskott för sina barn.

Kommittén erinrar vidare om att den i sin framställning hösten 1941 föreslagit, att i lagen om barnbidrag — enligt vilken liksom i bidragsförskottslagen avdrag skall verkställas från förmån enligt lagen med $\frac{7}{10}$ av årsinkomst, i vad den överstiger avdragsfri inkomst — avdragsregeln

borde mildras beträffande lägre inkomstbelopp sålunda, att avdrag skulle ske med $\frac{5}{10}$ av överskjutande beloppet, i den mån det icke överstege 400 kronor, med $\frac{6}{10}$ i den mån beloppet överstege 400 men icke 800 kronor och med $\frac{7}{10}$ i den mån det överstege 800 kronor.

Enligt den förut omnämnda lagen den 30 juni 1942, nr 483, har bestämts en fast avdragsfaktor, nedsatt från $\frac{7}{10}$ till $\frac{6}{10}$.

Kommittén förklarar sig visserligen vara av den uppfattningen, att det materiellt sett bästa resultatet skulle kunna vinnas genom en regel, enligt vilken avdragsfaktorn bestämdes relativt låg beträffande inkomstbelopp närmast över avdragsfria inkomsten för att därefter på visst sätt höjas alltefter inkomstbeloppets ökning. Därigenom skulle man möjliggöra större hjälp åt de sämst ställda utan att samtidigt alltför mycket höja den inkomstgräns, vars underskridande berättigade till bidragsförskott. Det vore dock otvivelaktigt, att en varierande avdragsfaktor i fråga om bidragsförskott skulle vålla barnavårdsnämnderna svårigheter i tillämpningen. Med hänsyn härtill och då fast avdragsfaktor bestämts beträffande barnbidragen, föreslår kommittén, att en fast avdragsfaktor — $\frac{6}{10}$ — väljes även beträffande bidragsförskotten.

Kommittén har vidare ingående behandlat vissa detaljspörsmål beträffande 2 mom. första stycket. Jag anhåller att därutinnan få hänvisa till betänkandet (sid. 57—59).

2 momentet andra stycket. Då stadgandet, som överensstämde med 5 § 2 mom. gällande lag, rörde själva uträkningen av förskottets belopp, anser kommittén dess rätta plats vara i förevarande paragraf.

3 momentet första stycket. Detta stycke motsvarar 4 § 2 mom. första stycket i gällande lag, vari stadgas, bland annat, att moder eller barn, som flyttat till ort i dyrare ortsgrupp, skall hava tillhört sådan ortsgrupp tre år, innan bidragsförskott får utgå enligt de för denna gällande reglerna, såvida icke på grund av omständigheterna prövas skäligt att i särskilt fall medgiva undantag. Kommittén anför rörande denna bestämmelse:

Bestämmelsen har uppenbarligen — i likhet med motsvarande bestämmelser i andra författningar — tillkommit för att motverka, att dyrortsgrupperingen skulle föranleda flyttning till dyrare ortsgrupp. Emellertid torde bestämmelsens betydelse i angivna hänseende vara ytterst ringa för de fall, som omfattas av bidragsförskottslagen. Man lärer sålunda knappast behöva befara, att dess slopande skulle medföra ökad flyttning till dyrare ortsgrupp. Det är å andra sidan obestridligt, att bestämmelsens tillämpning för dem, som flytta till sådan ortsgrupp av fullt lojala skäl — och detta gäller ju den långt övervägande delen — oftast får en mycket obillig verkan. Visserligen finnes en undantagsbestämmelse, men denna kan icke gärna tillgripas för alla de fall, varom här blir fråga. För bestämmelsens slopande lärer även tala det förhållandet, att det här i princip icke är fråga om ett understöd utan om ett förskott, som beviljas för en jämförelsevis kort period åt gången. Socialvårdskommittén föreslår därför, att bestämmelsen om viss tids tillhörighet till dyrare ortsgrupp, innan de för denna gällande reglerna få tillämpas, måtte helt utgå.

Kommittén tillägger, att i gällande lag en särskild föreskrift funnes om ortsgruppsbestämning för det fall, att modern varken hade eller hade haft

mantalsskrivningsort men under sin vårdnad hade två eller flera barn, vilka vistades å skilda orter, hänförda till olika ortsgrupper. Förskottet skulle enligt denna bestämmelse räknas efter den billigaste av dessa ortsgrupper. Enligt kommitténs förslag behöfdes ingen särregel för detta fall, som för övrigt torde vara ytterligt sällsynt i verkligheten.

3 momentet andra stycket. Detta stycke motsvarar 4 § 2 mom. andra stycket i gällande lag. Sistnämnda stadgande hade, upplyser kommittén, vållat mycket stora svårigheter i tillämpningen och tolkats på skilda sätt. Det vanligaste syntes hava varit att göra avdrag med skillnaden mellan normalbeloppet — eller, där förskottet skulle bestämmas gemensamt för flera barn under moderns vårdnad, barnets andel av normalbeloppet — i den högre ortsgruppen och motsvarande belopp i den lägre ortsgruppen. Tillämpades denna metod på de av kommittén föreslagna normalbeloppen, bleve skillnadsbeloppet, då det gällde orter inom grupperna 1 och 2 eller 2 och 3, 60 kronor eller, om modern hade vårdnaden om två, tre eller flera barn, resp. 55 kronor, 50 kronor och 45 kronor. Hörde moderns mantalsskrivningsort till ortsgrupp 3 och barnets vistelseort till ortsgrupp 1, bleve skillnadsbeloppet dubbelt så stort, eller resp. 120 kronor, 110 kronor, 100 kronor och 90 kronor. Till förenkling av uträkningen hade kommittén för ifrågasvarande fall föreslagit ett fast avdrag med 50 kronor, om de båda orterna tillhörde ortsgrupp 1 och 2 eller 2 och 3, och med 100 kronor om de tillhörde ortsgrupperna 1 och 3.

4 momentet. Detta moment motsvarar 4 § 3 mom. första stycket i gällande lag. Kommittén framhåller, att sistnämnda lagrum erbjudit vissa tolknings-svårigheter. Sålunda vore det icke fullt klart, om lagrummet skulle — med avseende å barnets vistelseort — tillämpas även på sådana fall, som avsåges i 4 § 2 mom. andra stycket bidragsförskottslagen (motsvarande 8 § 3 mom. andra stycket i kommitténs förslag). Ehuru ordalagen närmast tydde på att så skulle ske, torde detta dock icke vara meningen. Enligt kommitténs förslag skulle stadgandet icke vara tillämpligt på ifrågasvarande fall. Vidare kunde det vara föremål för tvekan, huruvida med ordet »belopp» i uttrycken »det belopp, vartill bidragsförskottet skulle uppgå, om mantalsskrivningen skett eller vistelsen ägt rum å orten i den högre ortsgruppen» och »det belopp, vartill bidragsförskottet uppgår i den lägre ortsgruppen», avsåges de i 4 § 1 mom. första stycket bidragsförskottslagen angivna normalbeloppen eller i stället de belopp, som kvarstode, sedan tillämpliga normalbelopp minskats med hänsyn till den i det enskilda fallet föreliggande inkomsten. Ehuru det senare alternativet ur materiell synpunkt måhända finge anses såsom det mest tillfredsställande, hade dock kommittén, för att i görligaste mån förenkla uträkningen av bidragsförskottet, principiellt byggt sitt förslag på det förra alternativet, därvid kommittén likväl föreslagit fasta tilläggsbelopp.

Kommittén påpekar vidare, att den på anförda skäl (sid. 60 i betänkan-det) icke upptagit i sitt förslag den i gällande lag förekommande hänvisningen till lagen om folkpensionering.

5 momentet första stycket. Detta motsvarar 4 § 4 mom. första stycket i gällande lag.

5 *momentet andra stycket.* Detta stycke motsvarar den år 1941 införda bestämmelsen i andra stycket av 4 § 1 mom. gällande lag. Kommittén anför, att bestämmelsen underkastats en formell omarbetning och kompletterats i vissa punkter, där den nuvarande formuleringen enligt kommitténs förmenande icke vore fullt uttömmande. Kommittén ville ej underlåta att framhålla, att bestämmelsen rent formellt sett icke ginge så väl samman med den av kommittén föreslagna uppläggningsen med beslut om särskilt bidragsförskott för varje enskilt barn ävensom att uträkningen av bidragsförskottens belopp med tillämpning av bestämmelsen i fråga i vissa fall kunde bliva ganska besvärlig.

6 *momentet.* Detta mom., som motsvarar 4 § 4 mom. tredje stycket gällande lag, har av kommittén omarbetats, dock endast i förtydligande syfte.

Yttrandena.

1 *momentet.* Kommitténs förslag att bidragsförskott skall bestämmas till visst belopp för varje särskilt barn har hållits med tillfredsställelse i yttrandena.

Beträffande storleken av normalbeloppet för ett barn hava pensionsstyrelsen, länsstyrelsen i Västernorrlands län, samma läns barnavårdsförbund, svenska stadsförbundet samt barnavårdsnämnderna i Stockholm, Härnösand, Umeå, Sundbyberg och Billeberga ifrågasatt höjning därav.

Pensionsstyrelsen framhåller, att en måttlig höjning av normalbeloppen torde komma att medföra en höjning av storleksnivån för de underhållsbidrag, som fastställdes efter lagändringens genomförande. På detta sätt skulle en höjning av normalbeloppen kunna komma att utnyttjas beträffande barn, som framdeles föddes. Vidare syntes det uppenbart, att redan fastställda underhållsbidrag i många fall vore av sådan storlek, att en allmän höjning av normalbeloppen skulle medföra högre bidragsförskott även för ifrågavarande barn, särskilt i de fall då modern i sin vårdnad hade mer än ett till bidragsförskott berättigat barn. Pensionsstyrelsen anför vidare:

En jämförelse mellan normalbeloppen för bidragsförskott och de ursprungligen lika men nu genom dyrtidstillägg höjda barnbidragsbeloppen visar, att skillnaden numera är ganska stor. För exempelvis ett utomäktenskapligt barn i ortsgrupp 1, vars fader lever men icke förmår utgiva fastställt underhållsbidrag, utgår i bidragsförskott högst 240 kronor för år räknat, och detta även om fadern utfäst sig eller ålagts att betala mer än 20 kronor i månaden. Dör fadern, erhåller barnet däremot under budgetåret 1942/43 i högsta barnbidrag jämte dyrtidstillägg 330 kronor eller, om även modern avlidit, 400 kronor. Då inom överskådlig tid icke torde kunna förutses någon väsentlig allmän sänkning av levnadskostnadsnivån men väl fortsatt stegring av densamma så länge det nuvarande kriget pågår, synes det knappast rimligt att en så betydande och ur materiell synpunkt omotiverad skillnad nu tillåtes bestå, i synnerhet som bidragsförskottslagens konstruktion icke torde lägga hinder i vägen för en sänkning av normalbeloppen, om en sådan åtgärd framdeles skulle befinnas önskvärd.

Stockholms stads barnavårdsnämnd betonar, att erfarenheten visat, att nuvarande normalbelopp i ett mycket stort antal fall ej varit tillräckliga för barnens försörjning utan att fattigvård eller samhällsvård måst beredas bar-

nen eller tidigare beviljad samhällsvård måst bibehållas. Vidare yttrar nämnden:

För Stockholms vidkommande är antalet ansökningar om bidragsförskott för barn i äktenskap i stadigt stigande. Beträffande en mycket stor del av dessa barn ligger det utdömda underhållsbidragets storlek betydligt över bidragsförskottets normalbelopp. I de under år 1941 till barnavårdsnämnden i Stockholm inkomna 3,782 ansökningarna gällde 2,343 barn i ortsgrupp 3. I dessa senare ärenden utgjorde det fastställda underhållsbidraget i ej mindre än 937 fall 35 kronor i månaden och däröver. Även beträffande barn, som stadigvarande vistas i ortsgrupperna 2 och 1, måste normalbeloppet anses vara alltför lågt under nuvarande kristid. Fosterlönerna på landsbygden för omhändertagna utackorderade barn ha också under senare år höjts avsevärt. På grund av det anförda synes det önskvärt, att de nuvarande normalbeloppen något höjas.

Barnavårdsnämnden i Umeå anser, att normalbeloppens höjande med förslagsvis 5 kronor per månad skulle kunna försvaras även vid en återgång till 1937 års penningvärde och ökningen av statens kostnader skulle helt uppvägas av en minskning i kommunernas. *Barnavårdsnämnden i Billeberga* finner det önskvärt, att bestämmelserna om normalbeloppen utbrytas ur lagen och intagas i särskild författning. *Svenska stadsförbundet* uttalar den meningen, att det ville förefalla som om huvudsakligen tekniska svårigheter fått förhindra en höjning, vilken kommittén själv funnit motiverad och som i och för sig torde vara betydelsefullare än vissa justeringar i andra delar av lagen.

Kommitténs förslag i vad det avser ett bibehållande av regeln att normalbeloppet för barn minskas, om barnen äro flera, kritiseras av *länsstyrelserna i Jönköpings och Västmanlands län, svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet, svenska stadsförbundet och Stockholms stads barnavårdsnämnd*. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* anser, att reduktionsregelns slopande icke skulle komma att medföra någon betydande kostnadsökning. *Stockholms stads barnavårdsnämnd* finner det både naturligt och riktigt, att hänsyn i reducerande syfte ej längre toges till om det vore flera barn i samma familj, särskilt med hänsyn till kommitténs förslag att något för flera syskon gemensamt bidragsförskott ej längre skulle förekomma. På denna väg skulle man även undgå risken att modern sökte skilja något av barnen från sig för att få högre bidragsförskott. *Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* framhåller, att socialvårdskommittén syntes anse, att den kostnadsökning, som reduktionsregelns slopande skulle medföra, knappast behövde bliva så stor, att den under normala förhållanden behövde kompenseras med en sänkning av normalbeloppet för ett barn. Någon beräkning av kostnadsökningens storlek syntes kommittén icke hava verkställt. Med hänsyn därtill vore det svårt att bilda sig någon uppfattning om huruvida ett frångående av regeln vore möjligt eller ej. Utan att bortse från det aktuella kravet på att i nuvarande tid hålla statens och kommunernas kostnader nere ville förbundet, därest det här rörde sig om en icke alltför stor kostnadsökning, ifrågasätta, om det icke borde övervägas att

fastställa normalbeloppet till lika belopp för varje barn, oberoende av antalet barn, som vore under moderns vårdnad. Det förhållandet att bidragsunderhållet till beloppet fastställdes utan hänsyn till antalet barn, talade utan tvivel rent principiellt för en sådan ändring. De låga belopp, med vilka normalbeloppen fortfarande komme att utgå, syntes i dessa tider med stigande levnadskostnader göra den omförmälda reduktionen allt mindre berättigad. Ett slopande av ifrågavarande regel skulle slutligen medföra förenklingar i lagen, vilka säkerligen av barnavårdsnämnderna skulle ses med tillfredsställelse.

Barnavårdsnämnden i Malmö förklarar, att de för varje barn föreslagna bidragsförskottsbeloppen lede av den svagheten, att de icke vore jämnt delbara med 12. Vore så förhållandet skulle utbetalningsförfarandet i icke oväsentlig grad underlättas. Då de av kommittén valda beloppen, enligt kommitténs eget uttalande, vore mer eller mindre godtyckligt satta, förefölle hinder icke böra möta för att tillmötesgå krav på delbarhet. De för ortsgrupp 2 föreslagna beloppen för två eller flera barn, 275, 250 respektive 225 kronor, kunde ju sålunda med lika stor rättvisa sättas till exempelvis 276, 252 och 228 kronor, vilka alla belopp bleve jämnt delbara med 12. En dylik jämkning skulle även ur avdrags synpunkt medföra fördelar.

2 momentet första stycket. Kommitténs förslag om höjning av beloppen för avdragsfri inkomst och om avskaffande av särskilda regler för värdering av naturaförmåner avstyrkes allenast av *statskontoret*, som icke blivit övertygat om lämpligheten av att därutinnan avvika från de grunder, som fastställts i lagen om barnbidrag. Den överensstämmelse med avseende å inkomstgränserna, som tidigare varit rådande mellan barnbidrags- och bidragsförskottslagarna, syntes i stället nu böra återställas. Detta syntes emellertid förutsätta, att den i 5 § gällande bidragsförskottslag införda särskilda regeln om värdering av naturaförmåner bibehölles, dock med en mot de förhöjda inkomstgränserna svarande höjning av de belopp, till vilka värdet av fri kost och bostad högst finge uppskattas inom olika ortsgupper. Dessa värden syntes i enlighet därmed böra bestämmas till 350 kronor i ortsgrupp 1, 500 kronor i ortsgrupp 2 och 650 kronor i ortsgrupp 3. Bestämmelse härom borde intagas såsom en ny punkt under 9 § 1 mom. *Fem barnavårdsnämnder* yrka, att beloppen för avdragsfri inkomst måtte höjas än ytterligare under det att *barnavårdsnämnden i Umeå* anser, att beloppen borde höjas beträffande äkta makar. *Barnavårdsnämnden i Billeberga* håller före, att inkomstbeloppen borde utbrytas ur bidragsförskottslagen och intagas i särskild författning. *Barnavårdsnämnden i Svedvi* framhåller, att olikheterna i bidrag mellan olika dyrortsgupper om möjligt borde minskas.

Beträffande avdragsfaktorns bestämmande anför *länsstyrelsen i Malmöhus län*, att kommitténs förslag syntes innebära ett steg i rätt riktning. Länsstyrelsen ville dock för sin del förorda införandet av ett rörligt avdrag, relativt lågt beträffande belopp närmast över den avdragsfria inkomsten samt därefter höjt alltefter inkomstens ökning. Genom denna

glidande avdragsskala skulle större rättvisa kunna ernås. Ett varierande avdrag komme visserligen att medföra större svårigheter vid tillämpningen än ett fast sådant, men detta skäl syntes ej så vägande, att det borde få hindra en i övrigt önskvärd ändring. Liknande synpunkter anföras av *barnavårdsnämnden i Billeberga*.

Bestämmelserna om höjning av inkomstgränserna med hänsyn till barn, som icke är berättigat till vare sig barnbidrag eller bidragsförskott, föreslås av *överståthållarämbetet* samt *fem barnavårdsnämnder* skola ändras så, att höjning skall ske förslagsvis med 200 i stället för 100 kronor. *Länsstyrelsen i Kristianstads län* anser, att sådan höjning skall få ske även i fråga om ensam moders inkomst.

Slutligen må nämnas, att *länsstyrelsen i Uppsala län* ingående behandlar önskemålet att icke alltför stora ojämnheter uppstå mellan olika slag av bidrag, närmast barnbidrag och bidragsförskott.

2 momentet andra stycket. Länsstyrelsen i Skaraborgs län ifrågasätter om icke detta stycke borde givas sådan lydelse, att den omständigheten att ett barn åtnjöte t. ex. studiestipendium eller understöd för hävande av invaliditet el. dyl. icke komme att utgöra hinder för erhållande av bidragsförskott.

3 momentet första stycket. Statskontoret förklarar sig icke kunna tillstyrka ett slopande av treårsregeln vid flyttning till dyrare ortsgrupp, så länge en dyrortsgradering av bidragsförskotten bibehålles. *Barnavårdsnämnden i Falun* anför, att flyttningar icke alltid skedde av lojala skäl.

3 momentet andra stycket. Länsstyrelsen i Malmöhus län och *barnavårdsnämnden i Malmö* anse, att de förenklade reglerna i detta stycke fyllde ett verkligt behov och *barnavårdsnämnden i Borås* framhåller, att deras införande måste anses särskilt tillfredsställande. *Fattigvårds- och barnavårds-konsulenten i tredje distriktet* anser det däremot tveksamt, om något vunnes med ändringen. *Barnavårdsnämnderna i Sundbyberg* och *Täby* avstyrka densamma.

5 momentet andra stycket. Socialstyrelsen och *fem barnavårdsnämnder* anse, att stycket borde givas en enklare och mera lättförståelig formulering, under det att *statskontoret, länsstyrelserna i Jönköpings, Älvsborgs och Kopparbergs län, svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* samt *barnavårdsnämnderna i Borås* och *Falun* förklara, att stadgandena i detta stycke borde kunna uteslutas ur lagen, då de vore alltför invecklade och sällan tillämpliga.

Departements-
chefen.

Bestämmelserna i den av socialvårdskommittén föreslagna 8 § motsvara i huvudsak föreskrifterna i 4 § av gällande lag. Det är särskilt mot sistnämnda paragraf i lagen, som erinringar under dess tillämpning blivit framställda. Yrkanden hava därvid rests om förenklingar i form men därjämte om vissa ändringar i sak. Kommittén har sökt i görligaste mån tillgodose framställda önskemål. Dess förslag har också i det stora hela rönt ett gott

mottagande hos remissmyndigheterna. För egen del anser jag, att kommitténs förslag innebär en avsevärd förbättring av här ifrågavarande bestämmelser. Endast i ett par avseenden har jag funnit mig böra frångå kommittéförslaget.

Vad först beträffar förslaget i 1 m o m., att bidragsförskott i princip skall bestämmas till visst belopp för varje barn, synes detsamma väl motiverat. I fråga om normalbeloppens storlek har kommittén framhållit, att någon höjning därav i en eller annan form såsom kompensation för levnads-kostnadsökningen i och för sig kunde anses önskvärd. Mot en sådan höjning talade emellertid i huvudsak, att de sämst ställda dock icke därigenom skulle få någon bättring samt att det, med hänsyn till det rådande labila prisläget, icke vore lämpligt att nu fastställa nya normalbelopp. Kommittén har med hänsyn därtill icke i sitt förslag ändrat på normalbeloppen för ett barn; däremot har kommittén föreslagit vissa mindre jämkningar i fråga om de belopp som utgå, om de bidragsförskottsberättigade barnen äro två eller flera. För egen del kan jag, med vissa mindre avvikelser, som närmare angivas i det följande, ansluta mig till vad kommittén föreslagit. Med anledning av vissa i yttrandena gjorda jämförelser med barnbidragen, vilka på grund av de å dem nu utgående dyrtidstilläggen äro högre än bidragsförskotten, må erinras, att bidragsförskotten med hänsyn till denna hjälpforms konstruktion principiellt icke utan vidare kunna jämföras med barnbidragen. En allmän höjning av bidragsförskottsbeloppen skulle dessutom föranleda avsevärda kostnader för statsverket. Även om detta i och för sig med hänsyn till det sociala syftet med bidragsförskotten icke bör förhindra en höjning, torde därmed böra anstå till dess prisläget blivit mera stabiliserat, eftersom det knappast låter sig göra att såsom beträffande barnbidragen giva vissa procent i dyrtidstillägg.

Den nu gällande principen, enligt vilken viss minskning äger rum beträffande bidragsförskottets storlek för barn räknat i det fall, då modern har vårdnaden om två eller flera barn, synes mig fortfarande kunna accepteras. I anledning av vad som anförts i åtskilliga yttranden föreslår jag mindre jämkningar i de av socialvårdskommittén föreslagna beloppen i syfte att desamma skola bliva jämnt delbara med 12, vilket ur praktiska synpunkter är lämpligt. Mitt förslag härutinnan innefattar även en höjning med 12 kronor av normalbeloppet för ett barn i lägsta ortgruppen. Förslaget på denna punkt, som närmast föranletts av önskemålet att erhålla lämpliga intervaller mellan bidragsförskottsbeloppen för olika antal barn, innebär jämväl ett tillmötesgående i någon mån av önskemålet om en utjämning mellan dyrortsgrupperna. Den kostnadsökning, som kan föranledas av sistnämnda förslag, synes kunna uppskattas till inemot 100,000 kronor. De av mig föreslagna bidragsförskottsbeloppen framgå av följande tabell:

Antal till bidragsförskott berättigade barn under moderns vårdnad.	Bidragsförskott (för barn räknat).		
	Ortsgrupp 1.	Ortsgrupp 2.	Ortsgrupp 3.
Ett	252	300	360
Två	228	276	336
Tre	204	252	300
Fyra eller flera	180	228	276

Jag övergår härefter till bestämmelserna i 2 m o m. av 8 § i förslaget. Den i ärendet verkställda utredningen synes mig utvisa, att de nu gällande beloppen för avdragsfri inkomst uppenbarligen äro för låga. Beträffande beloppens storlek finner jag vad socialvårdskommittén anfört bärande och kan helt ansluta mig till kommitténs förslag. Jag tillstyrker i samband härmed även förslaget, att särskilda regler för värdering av naturaförmåner icke längre skola upptagas i bidragsförskottslagen. Mot anmärkningen att bidragsförskottslagen skulle — med hänsyn till bestämmelserna om avdragsfri inkomst — komma att bereda en moder eller hustru betydligt bättre ställning än den en änka har enligt bestämmelserna i lagen om barnbidrag synes kunna med fog invändas, att denna bättre ställning huvudsakligen är skenbar. Att märka är nämligen, att uppskattningen av en änkas inkomster enligt barnbidragslagen sker efter för henne relativt sett mycket förmånliga regler. Några praktiska olägenheter av betydelse synas mig icke föranledas därav, att olika inkomstgränser komma att bliva gällande i barnbidrags- och bidragsförskottslagarna.

Avdragsfaktorn synes, liksom i barnbidragslagen, böra vara enhetlig och torde även i nu förevarande lag böra bestämmas till $\frac{6}{10}$. En varierande faktor skulle säkerligen för barnavårdsnämnderna bliva svår att bemästra.

Tillräckliga skäl synas mig icke föreligga för ändring av bestämmelserna rörande ytterligare höjning av inkomstbeloppen med hänsyn till barn, som icke är berättigat till vare sig barnbidrag eller bidragsförskott.

Treårsregeln i gällande lag rörande flyttning från billigare till dyrare ortsgrupp synes mig å ena sidan icke hava någon nämnvärd betydelse, då illojala flyttningar väl knappast förekomma, men å andra sidan medföra olägenheter för dem som flytta av fullt lojala skäl. I likhet med socialvårdskommittén anser jag därför, att regeln utan olägenhet kan utgå ur lagen. De i 3 m o m. a n d r a s t y c k e t upptagna förenklade bestämmelserna om minskning av bidragsförskott för det fall att barn stadigvarande vistas å ort, som tillhör billigare ortsgrupp än moderns mantalsskrivningsort, synas mig lämpliga. Beloppen synas dock för att bliva jämnt delbara med 12 böra minskas till 48 respektive 96 kronor.

Övriga i 8 § av socialvårdskommitténs förslag upptagna bestämmelser torde böra inflyta i departementsförslaget, dock med jämkning i 4 mom. av beloppen 25 och 50 kronor till 24 respektive 48 kronor. De föreslagna stadgandena i 5 m o m. a n d r a s t y c k e t äro invecklade, avse mera sällan förekommande fall samt innefatta ett brytande i viss mån av den principen i förslaget, att bidrag skall bestämmas särskilt för varje barn. Ur dessa synpunkter skulle kunna ifrågasättas att låta stycket utgå ur lagen. Med hänsyn till de skäl, som anfördes för införande i lagen av motsvarande bestämmelser, vilket skedde så sent som år 1941 (propositionen nr 22, sid. 19—22), torde de föreslagna stadgandena dock böra kvarstå. Ur formell synpunkt innebära de avsevärd förbättring i förhållande till gällande lag.

9 §.

(Gällande lag.)

5 § 1 mom.

1 mom. Såsom inkomst, vilken enligt 4 § skall läggas till grund för beräkning av bidragsförskott, anses det för vederbörande senast till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet. Härvid skall emellertid iakttagas, att därest i detta belopp inräknats värdet av fri kost och fri bostad, sammanlagda värdet av dessa förmåner icke må vid inkomstens beräkning uppskattas högre än till 200 kronor i ortsgrupp 1, 300 kronor i ortsgrupp 2 och 400 kronor i ortsgrupp 3.

(Kommittéförslaget.)

9 §.

1 mom. Såsom inkomst, vilken enligt 8 § 2 mom. första stycket skall läggas till grund för beräkning av bidragsförskott, anses det belopp, för vilket vederbörande blivit taxerad till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt vid den senaste taxeringen före barnavårdsnämndens beslut i ärendet.

2 mom. Uppgår den enligt 1 mom. beräknade inkomsten till belopp, som med tillämpning av bestämmelsen om avdrag i 8 § 2 mom. första stycket skulle föranleda avslag på ansökningen eller minskning av bidragsförskottet till ett i förhållande till fullt förskott ringa belopp, må barnavårdsnämnden, därest vederbörandes ekonomiska förhållanden så avsevärt försämrats sedan beskattningsåret, att ett sådant avgörande skulle vara uppenbart obilligt, på särskild framställning besluta, att bidragsförskott skall beräknas utan hänsyn till sagda bestämmelse. Sådant beslut skall för att bli bindande underställas länsstyrelsens prövning och fastställelse. Beslutet skall, jämte till ärendet hörande handlingar, av barnavårdsnämnden ofördröjligen översändas till länsstyrelsen.

Socialvårdskommittén.

1 momentet. Detta motsvarar 5 § 1 mom. första punkten i gällande lag. Kommittén framhåller (sid. 35—36 i betänkandet), att den gällande metoden för inkomstens beräkning, enligt vilken såsom inkomst skall anses det för vederbörande senast till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet, utsatts för mycken kritik. Den kunde leda till ytterst otillfredsställande resultat men hade dock även sina klara fördelar. Kommittén diskuterar dess ersättande med annan metod men stannar för att förordna, att gällande metod dock tillsvidare skall bibehållas såsom huvudregel. Dess ogynnsamma verkningar torde för övrigt i ej obetydlig grad komma att lindras genom den ändring beträffande bidragsförskottsperioden, som kommittén föreslår.

Beträffande detaljerna i 1 mom. anför kommittén, att taxeringsnämndens beslut rörande taxeringen finge anses föreligga först när dess beslut vore justerat. Tveksamhet hade kommit till synes, huruvida enligt gällande lag ansökningsdagen eller dagen för barnavårdsnämndens beslut i ärendet vore den utgångspunkt, från vilken man hade att bedöma vilket som vore det senast taxerade beloppet. För de flesta fall saknade frågan betydelse, men det kunde naturligtvis i något fall inträffa, att taxeringslängden justerades under tiden mellan ansökningsdagen och den dag, då barnavårdsnämnden fattade sitt beslut. Eftersom man ju ville komma i tiden så nära den aktuella inkomsten som möjligt, syntes det riktigaste vara att utgå från dagen för barnavårdsnäm-

dens beslut. För att undanröja all ovisshet om lagens tolkning i denna punkt hade kommittén föreslagit en mindre jämkning av lagtexten. — Att någon inkomst icke skulle beräknas för person, som vore avliden vid tiden för barnavårdsnämndens beslut, syntes ligga i sakens natur, varför någon särskild bestämmelse därom syntes obehörlig.

2 *momentet*. För att möjliggöra för barnavårdsnämnderna att undvika vissa särskilt stötande resultat, till vilka den gällande metoden för beräkning av inkomst kunde leda, har socialvårdskommittén i 9 § 2 mom. föreslagit ett stadgande om undantag från huvudregeln. Detta stadgande toge sikte på fall, där vederbörandes ekonomiska förhållanden avsevärt försämrats sedan beskattningsåret, d. v. s. den tid, som omfattades av taxeringen ifråga. Beträffande detta stadgande anför kommittén:

För att undantagsbestämmelsen skall vara tillämplig måste — förutom att försämringen är avsevärd — två förutsättningar vara uppfyllda. För det första skall saken ligga så till, att en tillämpning av huvudregeln skulle, på grund av avdragsregeln i 8 § 2 mom. första stycket av kommittéförslaget (motsvarande 4 § 1 mom. fjärde stycket bidragsförskottslagen), föranleda antingen helt avslag å ansökningen eller också minskning av förskottet till ett i förhållande till fullt bidragsförskott ringa belopp. Att utsträcka undantagsbestämmelsens tillämplighetsområde ännu längre är enligt kommitténs förmenande redan av praktiska skäl icke lämpligt. Om man åter inskränkte bestämmelsen till att endast omfatta fall, där huvudregeln så skulle ge helt avslag såsom resultat, skulle detta faktiskt medföra utslutning av en del fall, där huvudregelns tillämpning — ehuru endast medförande kraftig minskning av förskottet — finge anses ge mera stötande resultat än vissa av de fall, där dess tillämpning skulle medföra avslag å ansökningen. Den andra förutsättningen för undantagsbestämmelsens tillämpning är, att försämringen av de ekonomiska förhållandena är sådan att det skulle te sig uppenbart obilligt att i det föreliggande fallet tillämpa huvudregeln. Äro de angivna förutsättningarna uppfyllda, må barnavårdsnämnden besluta, att bidragsförskottet skall beräknas utan hänsyn till avdragsregeln i 8 § 2 mom. första stycket.

Undantagsbestämmelsen är avsedd att tillämpas endast i fall, där vederbörandes ekonomiska läge vid tiden för ansökningens prövning och under någon, ej alltför kort tid framåt får anses sådant att, om detta läge rått under beskattningsåret, något avdrag icke skulle komma i fråga. Bestämmelsen skall tillämpas endast efter särskild framställning. Det ligger i sakens natur, att den som vill åberopa bestämmelsen har att förebringa av nämnden begärd utredning om vederbörandes aktuella ekonomiska förhållanden.

Av det anförda framgår, att barnavårdsnämnderna — när det gäller avgörandet, om undantagsbestämmelsen är tillämplig — få företaga flera olika skälighetsbedömningar. Detta förhållande kan nog ur vissa synpunkter betraktas såsom en svaghet men torde icke kunna undvikas, om en undantagsbestämmelse i den föreslagna riktningen överhuvud taget skall införas. För att motverka en alltför släpphänt tillämpning av bestämmelsen med ty åtföljande ökade kostnader för det allmänna ävensom med hänsyn till önskvärdheten av att få fram en något så när enhetlig praxis föreslås av kommittén, att barnavårdsnämnds beslut, att bidragsförskott skall beräknas utan hänsyn till avdragsregeln i 8 § 2 mom. första stycket, skall underställas vederbörande länsstyrelse för prövning och fastställelse. Beslutet jämte till ärendet hörande handlingar skola av barnavårdsnämnden ofördröjligen över-

sändas till länsstyrelsen. Det är givetvis av största vikt, att länsstyrelsens beslut i anledning av underställningen meddelas så snabbt som möjligt.

Kommittén omnämner i detta sammanhang, att kommittén även övervägt att föreslå ett stadgande om undantag från huvudregeln i andra riktningar, d. v. s. där förbättring inträtt i vederbörandes ekonomiska läge sedan beskattningsåret. Kommittén anför härom:

Ett dylikt stadgande skulle formuleras ungefärligen så, att därest vederbörandes ekonomiska ställning befunnes vara sådan att bidragsförskott uppenbarligen icke vore av behovet påkallat, ansökan om förskott skulle avslås, även om beloppet av den senast taxerade inkomsten icke i och för sig skulle utgöra hinder för beviljande av förskott. För avgörande av frågan, när behov av bidragsförskott skall anses föreligga, har man emellertid knappast annan ledning än som framgår av de i bidragsförskottslagen givna reglerna för minskning av förskottet på grund av inkomst. Barnavårdsnämnderna skulle därför bli nödsakade att i varje särskilt fall göra en uppskattning av den aktuella inkomsten för att kunna undersöka, i vad mån densamma, beräknad för helt år, skulle enligt dessa regler medföra rätt till förskott. Härigenom införes emellertid på en bakväg för ett stort antal fall den metod för inkomstuppskattning, som — ehuru i och för sig den principiellt riktigaste — kommittén på tidigare anförda grunder icke ansett sig kunna förorda till införande under nuvarande organisation av socialvården. Härtill kommer, att ett stadgande av antydd beskaffenhet synes framtvinga en föreskrift om skyldighet för samtliga sökanden av bidragsförskott att lämna uppgifter om vederbörandes aktuella ekonomiska ställning. Barnavårdsnämnderna måste nämligen ha tillgång till sådana uppgifter för att kunna avgöra, om stadgandet är tillämpligt eller ej. Detta skulle för det långt övervägande antalet fall vålla mycket besvär och arbete alldeles i onödan. Med anledning av vad nu sagts har kommittén funnit sig icke böra föreslå något stadgande om undantag från huvudregeln i nu förevarande hänseende. Det förhållandet, att förskottet principiellt sett icke är ett understöd utan ett förskotterande av barnets fordran hos den underhållsskyldige gör också, att anmärkningen om det stötande i att bidragsförskott kan utgå, utan att behov därav föreligger, i viss mån förlorar i vikt.

Yttrandena.

Socialvårdskommitténs förslag beträffande 1 m o m. tillstyrkes eller lämnas utan erinran i så gott som alla yttranden. *Svenska stadsförbundet* intager en kritisk inställning och förklarar, att en rationell lösning förutsatte en individuell prövning av föreliggande fall. Åt en liknande uppfattning ger *barnavårdsnämnden i Billeberga* uttryck. För att undvika den tolkningen, att vederbörande skulle anses hava blivit taxerad först i och med att taxeringen blivit fastställd av länsprövningsnämnden, borde, framhåller *länsstyrelsen i Gävleborgs län*, i texten tilläggas, att såsom inkomst skulle anses det belopp, för vilket vederbörande blivit taxerad till statlig inkomst- och förmögenhets-skatt av årets taxeringsnämnd. Därjämte borde tilläggas bestämmelse för det fall, att länsprövningsnämnden vidtog ändring i vederbörandes av taxeringsnämnden åsatta taxering.

De föreslagna nya bestämmelserna i 2 m o m. kritiserar i en del yttranden. Helt avstyrkande uttalanden avgivas av *statskontoret, länsstyrelsen i Älvs-*

borgs län, fattigvårds- och barnavårdskonsulenten i tredje distriktet samt barnavårdsnämnderna i Spånga och Lidingö. Sistnämnda barnavårdsnämnd anför, att billighetsskäl visserligen talade för den modifikation av huvudregeln, som 2 mom. innehölle, men att dock allvarliga betänkligheter kunde anföras däremot. Härom yttrar nämnden:

Med den vaga utformning undantagsbestämmelsen måst givas, kommer osäkerhet att råda i vilken omfattning bestämmelsen skall tillämpas. Med hänsyn härtill kan det också antagas, att ett stort antal framställningar om stadgandets tillämpning komma att göras. Därvid måste särskild utredning verkställas rörande sökandens ekonomiska förhållanden under tiden mellan beskattningsårets slut och tiden för ansökningens ingivande. Det föreslagna underställningsförfarandet, som i och för sig torde vara nödvändigt för vinnande av enhetlig praxis, kommer att tynga handläggningen av dessa ärenden och medföra en ökad arbetsbelastning för länsstyrelserna framför allt med hänsyn till att ärendena fordra skyndsamt handläggning. På grund av det anförda avstyrkes förslaget i denna del. Skulle likväl kommitténs förslag på denna punkt genomföras, kan ifrågasättas, om icke formuläret till ansökningsblankett borde så avfattas, att framställning om tillämpning av ifrågasatt stadgande kunde göras på samma blankett och härför erforderliga uppgifter om vederbörandes ekonomiska förhållanden lämnas på därför avsedd plats å blanketten.

Barnavårdsnämnden i Spånga anför, att de fall, där vederbörandes ekonomiska förhållanden starkt försämrats, borde hänvisas till fattigvården.

Barnavårdsnämnderna i Hälsingborg och Uppsala anse det tveksamt, om bestämmelserna i 2 mom. böra införas i lagen.

Statskontoret, pensionsstyrelsen, barnavårdsnämnderna i Malmö och Örebro samt länsstyrelsen i Örebro län anse att, om föreslagna bestämmelser infördes, föreskrifter borde meddelas, som toge sikte även på de fall, då ekonomin avsevärt förbättrats under beskattningsåret. *Pensionsstyrelsen* finner kommitténs motivering för att ej framlägga förslag av sådant innehåll knappast bärande.

Å andra sidan uttalas direkt tillstyrkande av socialvårdskommitténs förslag i yttranden av *länsstyrelserna i Uppsala, Jönköpings, Malmöhus och Gävleborgs län, svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet, Hallands och Gävleborgs läns barnavårdsförbund samt åtskilliga barnavårdsnämnder.* — *Barnavårdsnämnden i Billeberga* anser t. o. m. att undantaget borde bliva huvudregel.

Barnavårdsnämnden i Örebro och länsstyrelsen i Örebro län föreslå, att undantagsregeln skulle utsträckas att omfatta även det fall, då den i 9 § 1 mom. avsedda taxeringen tillkommit utan att modern avgivit självdeklaration och det taxerade beloppet uppenbarligen icke motsvarade hennes verkliga inkomst.

Länsstyrelsen i Kalmar län kritiserar bestämmelserna om underställning och anser, att barnavårdsnämnderna borde betros med att själva fatta beslut i nu förevarande hänseende. De två sista punkterna i 2 mom. borde därför utgå. Åt liknande synpunkter ger *länsstyrelsen i Östergötlands län* uttryck.

Barnavårdsnämnderna i Borås och Ljusnarsberg samt länsstyrelsen i Öre-

bro län anse, att bestämmelsen att prövning skulle ske först »på särskild framställning» borde utgå.

Slutligen framhåller *Stockholms stads barnavårdsnämnd*, att den föreslagna underställningen kunde antagas komma att draga ut på tiden, under vilken vederbörande bleve i avsaknad av bidragsförskott. Stadgandet borde därför kompletteras med föreskrift om provisoriskt utgivande av bidragsförskott med lägre belopp, bestämt enligt den i 9 § 1 mom. angivna grund, i avvaktan på länsstyrelsens prövning av det underställda beslutet.

I likhet med socialvårdskommittén finner jag den i dess förslag upptagna *Departements-
chefen.* metoden för beräkandet av inkomst böra tills vidare bibehållas. Det synes onödigt att tynga lagtexten i enlighet med de förslag, som framlagts av länsstyrelsen i Gävleborgs län.

Även i fråga om det i 2 mom. upptagna stadgandet om undantag från huvudregeln, beträffande vilket önskemål om ändringar i olika riktningar framställt i yttrandena, ansluter jag mig helt till socialvårdskommittén. Jag vill betona vikten av att ärenden av det slag, varom nu är fråga, erhålla en snabb behandling hos länsstyrelserna.

10 §.

(Gällande lag.)

10 §.

Sedan bidragsförskott beviljats, skall, därest den underhållsskyldiges postadress är känd eller kan utrönas, genom rekommenderat brev eller eljest bevisligen tillställas honom skriftligt meddelande härom, därvid underrättelse tillika skall lämnas om *stadgandet i 18 § sista punkten.*

(Kommittéförslaget.)

10 §.

Sedan bidragsförskott beviljats, skall, därest den underhållsskyldiges postadress är känd eller kan utrönas, genom rekommenderat brev eller eljest bevisligen tillställas honom skriftligt meddelande härom, därvid underrättelse tillika skall lämnas om *innehållet av 16 §.*

Denna paragraf har från kommittéförslaget med en mindre jämkning upptagits i departementsförslaget. *Departements-
chefen.*

11 §.

(Gällande lag.)

11 §.

Bidragsförskott utbetalas månadsvis och *md, förutom i det fall, som avses i 9 § tredje stycket, lyftas av barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, av denne; dock äger barnavårdsnämnden, därest barnet vistas hos annan än modern eller förmyndaren, att, då särskilda skäl därtill äro, förordna, att bidragsförskott skall utbetalas till den, hos vilken barnet vistas, eller till annan lämplig person.*

Belopp, som *ej lyftats* inom tre månader efter den månad, under vilken detsamma förfallit till betalning, *vare förverkat.*

9 § andra, tredje och fjärde styckena.

För tid, under vilken barn är intaget å allmän uppfostringsanstalt eller straffanstalt, utgår icke bidragsförskott.

(Kommittéförslaget.)

11 §.

1 mom. *Beviljat* bidragsförskott utbetalas, *där ej nedan annorlunda stadgas, månadsvis till barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, till denne; dock äger barnavårdsnämnden, därest barnet vistas hos annan än modern eller förmyndaren, att, då särskilda skäl därtill äro, förordna, att bidragsförskott skall utbetalas till den, hos vilken barnet vistas, eller till annan lämplig person.*

Belopp, som *i första stycket sägs, vare förverkat, om det ej lyfts* inom tre månader efter den månad, under vilken detsamma förfallit till betalning.

2 mom. *Beviljat* bidragsförskott utbetalas *icke för tid, under vilken kostnaderna för barnets vård å anstalt eller för kost och bostad åt barnet helt bestridas av statsmedel.*

Under tid, då barn från viss ort, vilka under löpande kalenderår fylla lägst sju och högst fjorton år, på grund av åläggande eller uppmaning, som avses i 3 § förordningen om utrymningshjälp, uppehålla sig å annan ort, *utgår ej* bidragsförskott till barn i angivna ålder, vilka äro från förstnämnda ort. Vad nu sagts gäller dock ej, därest den, till vilken bidragsförskottet skolat utbetalas, genom anmälan hos ordföranden i den barnavårdsnämnd, som beviljat bidragsförskottet, gör sannolikt, att barnet ej åtnjuter utrymningshjälp. Sådan anmälan må ock göras hos ordföranden i annan barnavårdsnämnd, och har denne att om han på grund av den gjorda anmälan finner bidragsförskottet böra utgå därom omedelbart underrätta ordföranden i den barnavårdsnämnd, som beviljat bidragsförskottet.

Bidragsförskott, som belöper å tid, under vilken barn är omhändertaget för skydds-
uppfostran eller samhällsvård eller på allmän bekostnad vårdas å anstalt i andra fall än förut i denna paragraf avses, utbetalas till det kommunala organ, som svarar för vårdkostnaden. Av vad sålunda utbetalas må nämnda kostnad täckas, varvid densamma skall beräknas efter de grunder, som angivas i 51 § lagen om fattigvården.

4 § 4 mom. andra stycket.

Har underhållsbidrag delvis erlagts, skall detta först till betalning förfallna bidragsförskottet minskas med det sålunda erlagda beloppet.

Under tid då barn från viss ort, vilka under löpande kalenderår fylla lägst sju och högst fjorton år, på grund av åläggande eller uppmaning, som avses i 3 § förordningen om utrymningshjälp, uppehålla sig å annan ort, *utbetalas beviljat* bidragsförskott *icke* till barn i angivna ålder, vilka äro från förstnämnda ort. Vad nu sagts gäller dock ej, därest den, till vilken bidragsförskottet skolat utbetalas, genom anmälan hos ordföranden i den barnavårdsnämnd, som beviljat bidragsförskottet, gör sannolikt, att barnet ej åtnjuter utrymningshjälp. Sådan anmälan må ock göras hos ordföranden i annan barnavårdsnämnd, och har denne att om han på grund av den gjorda anmälan finner bidragsförskottet böra utgå därom omedelbart underrätta ordföranden i den barnavårdsnämnd, som beviljat bidragsförskottet.

3 mom. *Beviljat* bidragsförskott, som belöper å tid, under vilken barn är omhändertaget för skyddsuppfostran eller samhällsvård eller på allmän bekostnad vårdas å anstalt i andra fall än förut i denna paragraf avses, *skall minst en gång varje kalenderhalvår* utbetalas till det kommunala organ, som svarar för vårdkostnaden. Av vad sålunda utbetalas må nämnda kostnad täckas, varvid densamma skall beräknas efter de grunder, som angivas i 51 § lagen om fattigvården. *Uppkommer överskott, skall detta redovisas till barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnas, till denne.*

4 mom. *Har den underhållsskyldige, innan han erhållit meddelande som i 10 § sägs, helt eller delvis erlagt underhållsbidrag belöpande å tid, för vilken bidragsförskott beviljats, skall vid utbetalning av förskottet vad sålunda erlagts först avräknas.*

Socialvårdskommittén.

Beträffande 1 mom., som motsvarar 11 § gällande lag, hade — anför kommittén — viss tveksamhet försports, huruvida det ålåge barnets målsman att avhämta bidragsförskottet eller om tvärtom nämnden vore skyldig att översända beloppet, och närmare föreskrifter därom hade efterlysts. Enligt kommitténs mening vore det mindre lämpligt att i lagen stadfästa regler härutinnan, då det bästa resultatet torde ernås genom att nämnderna finge ordna utbetalningen såsom efter de särskilda förhållandena vore mest praktiskt. Kommittén förutsatte dock härvidlag, att förskottsbeloppet alltid sändes till vederbörande, då denne hade sin bostad å annan ort.

Rörande 3 mom., som motsvarar 9 § fjärde stycket gällande lag, yttrar kommittén:

I fråga om de bidragsförskott, som avses i detta moment, har från åtskilliga håll förordats en uppmjukning av den nu gällande föreskriften om utbetalning månadsvis ävensom av förverkandebestämmelsen. Det har därvid särskilt anmärkts, att de täta utbetalningarna av ofta mycket små månadsbelopp vålla de kommunala organen, såväl de sändande som de mottagande, mycket besvär utan att erbjuda någon däremot svarande fördel. Kommittén har med

anledning av de framställda önskemålen föreslagit, att bidragsförskott i fall som här avses skall utbetalas minst en gång varje kalenderhalvår. Utbetalningen torde stundom kunna ske i form av kreditering av mottagarens konto hos utbetalaren. Någon bestämmelse om förverkande synes ej böra gälla för dessa fall. Det kan inträffa — ehuru förmodligen mera sällan — att vårdkostnaden understiger bidragsförskottet. Något stadgande om hur i så fall skall förfaras med överskottet finnes icke i bidragsförskottslagen och tveksamhet har försports i frågan. Det riktiga läser väl vara, att det överskjutande beloppet redovisas till barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, till denne. Föreskrift härom har intagits i kommitténs förslag. Närmare bestämmelser om redovisningen synas icke vara erforderliga.

Beträffande vad kommittén i övrigt anfört rörande denna paragraf hänvisar jag till betänkandet (sid. 61—62).

Yttrandena.

Beträffande stadgandet i 1 mom. andra stycket ifrågasätter *svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet*, om det verkligen tjänade något berättigat syfte. I vissa fall hade svårigheter visat sig föreligga att under angiven tidsfrist hinna utbetala beviljat bidragsförskott. *Stockholms stads barnavårdsnämnd* samt *barnavårdsnämnden i Sundbyberg* yrka, att nämnda stycke skall utgå eller ock att tidsfristen ändras till sex månader.

Statskontoret framhåller, att det vore enklare och principiellt riktigare, att under 3 mom. omförmålt bidragsförskott innehölles i stället för att utbetalas till det kommunala organ, som svarade för vårdkostnaderna. Under alla förhållanden syntes det mindre lämpligt att redovisa eventuellt uppkommande överskott till barnets moder eller till särskilt förordnad förmyndare, enär en sådan anordning kunde giva sken av att modern eller förmyndaren skulle kunna direkt tjäna på att samhället nödgades övertaga vårdnaden om barnet under viss tid. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* ifrågasätter, om icke bidragsförskottet i stället borde i nu avsett fall reduceras till belopp motsvarande vårdkostnaden och resterande belopp alltså innehållas av barnavårdsnämnden. *Barnavårdsnämnden i Borås* föreslår, med instämmande av *länsstyrelsen i Älvsborgs län*, att det borde tillkomma barnavårdsnämnden att avgöra, hur överskottet skulle disponeras. Därest beloppet icke ansåges böra överlämnas till modern eller förmyndaren, borde det kapitaliseras för barnets räkning. *Barnavårdsnämnden i Malmö* vänder sig mot bestämmelsen, att utbetalning skulle ske »minst en gång varje kalenderhalvår». I stället borde föreskrivas utbetalning halvårsvis eller på annat sätt.

Mot de av socialvårdskommittén i denna paragraf föreslagna bestämmelserna hava anmärkningar framställts endast i några få yttranden. Jag finner ej tillräckliga skäl för ändring av bestämmelserna med det undantaget, att jag anser förverkandetiden i 1 mom. andra stycket lämpligen kunna ändras från tre till sex månader. Utbetalning enligt 3 mom. till kommunalt organ synes böra ske i efterskott.

*Departements-
chefen.*

12 §.

(Gällande lag.)

14 §.

Hava förfallna underhållsbidrag guldits, och ställer den underhållsskyldige pant eller borgen, som i 8 § sägs, eller visar sannolika skäl, att han skall fullgöra sin underhållsskyldighet, skall bidragsförskott upphöra att utgå.

Sedan underhållsskyldigheten upphört, skall bidragsförskott ej vidare utgå.

13 §.

Har moder utan vederlag eller mot uppenbarligen otillräckligt vederlag avhånt sig eller barnet egendom i sådan myckenhet, att avhändelsen avsevärt inverkar vid beräkning av bidragsförskott, ehuru hon bort förutse, att avhändelsen skulle föranleda behov av dylikt förskott, eller har särskilt förordnad förmyndare låtit sådant förfarande komma sig till last med avseende å myndlingens egendom, eller

har i fråga om moderns eller barnets inkomst eller egendom eller eljest åberopats oriktig uppgift av beskaffenhet att påverka rätten till bidragsförskott, ehuru skäligen kunnat fordras att uppgiften varit riktig,

skall ansökning om bidragsförskott avslås eller redan beviljat förskott indragas; dock att, där annat ej finnes påkallat, viss tid skall bestämmas, efter vars förlopp den omständighet, som föranlett beslutet, icke skall utgöra hinder mot bifall till ansökning om bidragsförskott.

12 §.

Befinnes barn, för vilket bidragsförskott utgår, icke vidare vara svensk medborgare eller stadigvarande vistas här i riket, skall förskottet indragas, såvida icke detta med hänsyn till omständigheterna prövas oskäligt.

Socialvårdskommittén.

1 momentet motsvarar 14 § andra stycket i gällande lag. Kommittén anför härom:

Har bidragsförskott för viss månad redan utbetalats, då omständighet inträffar, på grund varav faderns skyldighet att utgiva underhållsbidrag upphör, borde strängt taget den del av månadsbeloppet återbetalas, som belöper å tiden därefter. Detta skulle emellertid ofta te sig obilligt, åtminstone då förskottet utbetalats till enskild person, och skulle i fall av sistnämnda slag därtill säkerligen möta praktiska svårigheter. Kommittén har därför föreslagit en tilläggsbestämmelse av innebörd att återkrav från mottagaren i sådana fall ej skall ske. Att stadga undantag för de fall, där förskottet utbetalats till offentligt organ, har ej syntts lämpligt. Då barnafadern naturligtvis ej heller kan krävas på ifrågavarande belopp, blir följden, att stat och kommun få helt svara för denna kostnad. Det rör sig dock här om mycket små belopp. Skulle förskottet för den löpande månaden ännu icke ha utbetalts, då skyldigheten att utgiva underhållsbidrag upphör, skall givetvis avdrag ske för tiden därefter. — Förevarande moment får anses tillämpligt även för det

(Kommittéförslaget.)

12 §.

1 mom. Sedan faderns skyldighet att utgiva underhållsbidrag till barnet upphört, skall beviljat bidragsförskott ej vidare utgå. Har dessförinnan förskott utbetalats för tid efter det nämnda skyldighet upphört, må sådant belopp icke återkrävas från mottagaren.

2 mom. Beviljat bidragsförskott skall genom särskilt beslut indragas

a) om sökanden åberopat oriktig uppgift av beskaffenhet att påverka rätten till bidragsförskott, ehuru skäligen kunnat fordras, att uppgiften varit riktig;

b) om, där barnet är fött utom äktenskap eller föräldrarnas äktenskap upplösts genom skilsmässa, föräldrarna sammanflytta;

c) om barnet får bostad tillsammans med sin fader; och

d) om barnet befinnes icke vidare vara svensk medborgare eller stadigvarande vistas här i riket samt bidragsförskottets indragande icke med hänsyn till omständigheterna prövas oskäligt.

Beslut om indragning av bidragsförskott meddelas av den barnavårdsnämnd, som beviljat förskottet, samt avser tiden från dagen för beslutet. Har dessförinnan förskott utbetalats för tid efter sagda dag, må sådant belopp icke återkrävas från mottagaren.

3 mom. Beviljat bidragsförskott må ej jämkas under den tid, för vilken förskottet beviljats.

fall, att barnet antagits såsom adoptivbarn. Väl kan det tänkas, att den naturlige fadern framdeles åter kan bli skyldig bidrağa till barnets underhåll. Hans underhållsskyldighet har emellertid i varje fall upphört tills vidare.

I 2 *momentet* hava av kommittén samlats de fall, där särskilt beslut skall fattas om indragning av beviljat förskott. Kommitténs närmare redogörelse för detta moment återfinnes å sid. 63 i betänkandet, vartill jag anhåller att få hänvisa.

3 *momentet* i 12 § innehåller en uttrycklig bestämmelse om att beviljat bidragsförskott icke må jämkas. Kommittén diskuterar å sid. 64—67 i betänkandet ingående de fall, i vilka jämkning kunde tänkas skola ske, men kommer på anförda skäl till det resultatet, att sådan jämkning icke i något fall bör tillåtas. Jag anhåller att även härutinnan få hänvisa till betänkandet.

Yttrandena.

Statskontoret finner av socialvårdskommitténs motivering till 1 m o m. framgå, att kommittén tänkt sig, att stat och kommun skulle få helt svara för den kostnad, som kunde föranledas av att för mycket utbetalats i bidragsförskott. Statskontoret finner emellertid försiktigheten bjuda, att det ekonomiska ansvaret för att bidragsförskotten utbetalades i enlighet med givna bestämmelser helt lades på det utbetalande kommunala organet.

Beträffande 2 m o m. a) anmärker *pensionsstyrelsen*, att föreskrift saknades därom, att ansökning, vari oriktig uppgift åberopats, skulle avslås. Vidare saknades föreskrift, att i dylikt fall, där annat ej funnes påkallat, viss påföljdstid skulle bestämmas, varunder bidragsförskott ej kunde utgå. Liknande anmärkningar framställas av *länsstyrelsen i Älvsborgs län* och *barnavårdsnämnden i Borås*. I fråga om vad under b) stadgas anför *Stockholms stads barnavårdsnämnd* och *barnavårdsnämnden i Sundbyberg* att uttrycket »sammanflytta» erbjöde tolkningssvårigheter.

I fråga om 3 *mom.* framhålla *socialstyrelsen* och *barnavårdsnämnden i Valbo*, att jämkning borde få äga rum i de fall, då barnantalet ändrats. Även *Stockholms stads barnavårdsnämnd* anser vissa fall kunna föreligga, då jämkning borde få ske. — Å andra sidan betonas av *överståthållarämbetet, länsstyrelsen i Malmöhus län, svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* och *barnavårdsnämnden i Borås*, att jämkning över huvud icke borde få äga rum. *Överståthållarämbetet* anför:

Stockholms stads barnavårdsnämnd har visserligen framhållit, att fall finnas, då en jämkning måste framstå som motiverad. På grund av de stora fördelar, som man vinner vid lagens tillämpning genom att helt utesluta möjligheten till jämkning, anser sig dock överståthållarämbetet icke böra förorda några undantag från den av kommittén föreslagna bestämmelsen. Fall kunna emellertid tänkas, då barnavårdsnämnds beslut blivit oriktigt på grund av förbiseende av nämnden eller felaktiga uppgifter, som dock icke äro sådana, att de böra medföra förskottets indragning. I sådana fall torde barnavårdsnämnden böra äga rätt att förordna om rättelse av redan meddelat beslut. Med hänsyn till det kategoriska förbudet mot jämkning kan emellertid befaras, att tvekan skall uppstå, huruvida en sådan rättelse skall kunna ske utan stöd av uttryckligt lagstadgande.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet anser, att förbudet mot jämkning — även om detsamma i vissa fall medförde, att barn under en kortare tid icke erhöle hela det förskottsbidrag, till vilket det med tillämpning av en jämkningsregel vore berättigat — dock med hänsyn till vad socialvårdskommittén därom anfört och den betydande förenkling, som detsamma medförde, borde stadfästas.

Departements-
chefen.

Statskontoret har anfört, att den kostnad, som kunde föranledas av för mycket utbetalat bidragsförskott, helt borde falla på det utbetalande kommunala organet. I sådana fall, där barnavårdsnämnden i enlighet med lagens föreskrift utbetalat förskott för viss månad men rätten till förskott genom en oförutsebar händelses inträffande sedermera upphört innan månadens utgång, synes det emellertid icke motiverat, att nämnden skall stå för all kostnad.

Beträffande 2 mom. synas mig föreskrifter utöver de av socialvårdskommittén föreslagna icke erforderliga.

Vad slutligen angår förbudet mot jämkning i 3 mom. finner jag, med hänsyn till vad som anförts av socialvårdskommittén, överståthållarämbetet samt svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet, icke skäl till ändring av kommittéförslaget. Stadgandet torde emellertid icke utgöra hinder för rättelse av sådana direkt felaktiga beslut, om vilka överståthållarämbetet talat.

13—16 §§.

(Gällande lag.)

15 §.

Barnavårdsnämnden har att noga vaka över att bidragsförskott kommer barnet till godo.

16 §.

Rätt till bidragsförskott kan ej överlåtas och må förty icke tagas i mät för gäld.

17 § första stycket.

För lämnat bidragsförskott inträder den barnavårdsnämnd, som utgivit förskottet, å vederbörande kommuns vägnar i barnets rätt till underhållsbidrag gentemot *fadern*.

18 §.

Sedan den underhållsskyldige erhållit meddelande, som i 10 § sägs, har han att, så länge bidragsförskott utgår, till barnavårdsnämnden erlagga å förskottet belöpande andel av underhållsbidragen, allt eftersom dessa förfalla till betalning. Gentemot barnavårdsnämnden må icke åberopas betalning av underhållsbidrag, som erlagts annorledes än nu sagts.

(Kommittéförslaget.)

13 §.

14 §

15 §.

För lämnat bidragsförskott inträder den barnavårdsnämnd, som utgivit förskottet, å vederbörande kommuns vägnar i barnets rätt till underhållsbidrag gentemot *den underhållsskyldige*.

16 §.

Departements-
chefen.

Kommitténs förslag såvitt angår 13—16 §§ hava oförändrade upptagits i departementsförslaget.

17 §.

(Gällande lag.)

17 § andra stycket.

Rätten att återkräva bidragsförskott må av barnavårdsnämnden eftergivnas, där den underhållsskyldige genom att återbetala förskot-

(Kommittéförslaget.)

17 §.

Det åligger barnavårdsnämnden att, där ej den underhållsskyldige efter förmåga återgäldar utgivet bidragsförskott, utan dröjs-

tet eller någon del därav kan antagas komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina eller eljest synnerliga skäl tala mot återkrävande av förskottet.

mål vidtaga erforderliga åtgärder för fordringens indrivande.

När synnerliga skäl därtill föranleda, äger länsstyrelsen på framställning av barnavårdsnämnden eller av den underhållsskyldige besluta, att återkravsrätten skall eftergivas.

Socialvårdskommittén.

Kommittén omnämner, att det från olika håll anmärkts, att barnavårdsnämndernas verksamhet för utgivna bidragsförskotts återkrävande av de underhållsskyldiga bruste i effektivitet. Som bevis därför hade man framför allt pekat på det förhållandet, att en så stor del av bidragsförskotten icke indreves. Socialvårdskommittén kunde emellertid icke underlåta att framhålla, att det i och för sig knappast vore så anmärkningsvärt att resultatet av indrivningen siffermässigt visat sig tämligen dåligt. Man finge nämligen icke glömma, att förskotteringen i ganska stor utsträckning nödvändiggjorts icke av försummelse i egentlig mening från den underhållsskyldiges sida utan av hans oförmåga att fullgöra underhållsskyldigheten. En stor del av de underhållsskyldiga befunne sig i sådana omständigheter, att återbetalning helt enkelt ej kunde ifrågakomma. Man behövde endast såsom exempel härpå nämna sådana ingalunda fåtaligt representerade grupper som invalider, av fattigvården försörjda, sinnessjuka och fångar. Med det anförda ville kommittén naturligtvis ej göra gällande annat än att indrivningen med all säkerhet borde kunna lämna bättre resultat. Kommittén ville endast varna för en överskattnings av möjligheterna att här uttaga avsevärt större belopp än som nu skedde.

Beträffande återbetalningsfrekvensen må i detta sammanhang hänvisas till den vid betänkandet fogade bilagan 3 (sid. 77—82).

Kommittén anför vidare:

De brister som föreligga kunna bero antingen därpå, att barnavårdsnämnderna icke till fullo utnyttja de möjligheter lagen bjuder för framtvingande av underhållsskyldighetens fullgörande, eller också därpå, att dessa möjligheter äro otillräckliga. Vad det förra beträffar, förhåller det sig otvivelaktigt så, att en del nämnder visat försumlighet i utnyttjandet av förefintliga möjligheter. Till icke ringa del torde emellertid detta förhållande ha berott på bristande orientering om hur dessa för dem nya ärenden borde handläggas. I flera av de yttranden rörande bidragsförskottslagen, vilka inkommit till kommittén från länsstyrelserna, har också uppgivits, att under de sista åren en viss förbättring inträtt i fråga om barnavårdsnämndernas sätt att bedriva återkravsverksamheten. Det är väl att förmoda, att denna förbättring kommer att fortsätta, allt eftersom nämnderna vinna ökad erfarenhet och vana vid verksamheten. Den vägledning de få i samband med länsstyrelsernas granskning av ansökningarna om statsbidrag har givetvis också sin stora betydelse.

Det har föreslagits, att till befrämjande av ett mera nitiskt uppträdande från barnavårdsnämndernas sida i fråga om återkravsverksamheten detaljerade föreskrifter borde meddelas rörande de åtgärder, som böra av dem vidtagas. Socialvårdskommittén finner det för sin del knappast lämpligt eller ens praktiskt möjligt att lagfästa sådana föreskrifter. Härför äro de fall, som möta, av allt för varierande beskaffenhet. Vilka åtgärder barnavårdsnämnderna ha att företaga får väl också anses vara i princip ganska klart. De sko-

la göra sig underrättade om den underhållsskyldiges ekonomiska förhållanden och, där det ej framgår att han saknar möjlighet att till någon del återbetala förskottet, vidtaga den för det särskilda fallet bäst lämpade tvångsåtgärden mot honom. Härutinnan skiljer sig verksamheten icke från den som tidigare bedrivits — och allt fortfarande i viss utsträckning bedrivs — av mödrar och barnavårdsmän. I själva verket är det nog också främst i ett annat avseende, som ovisshet råder. Här syftas på frågan, huru ofta en barnavårdsnämnd — för att ej riskera att gå miste om statsbidrag — skall behöva föranstalta om förnyade undersökningar och åtgärder beträffande en underhållsskyldig, mot vilken ingripande tidigare visat sig gagnlöst eller resultatlöst. Även här synes det emellertid ogörligt att i lagen lämna några närmare direktiv. Fallen äro alltför olikartade. En viss, av vederbörande länsstyrelse godtagen praxis, åtminstone i fråga om de så att säga mera normala fallen, torde dock tämligen snart utbilda sig. En olägenhet kan ligga däri, att denna praxis möjligen utvecklar sig olika inom de skilda länen. Måhända kunde det vara till fördel, om de tjänstemän inom länsstyrelserna, som närmast svara för granskningen av ansökningarna om statsbidrag, bereddes tillfälle att sammanträffa för att överlägga om denna fråga jämte andra med granskningen sammanhängande spörsmål.

Kommittén anser sig, med hänsyn till det sålunda anförda, icke kunna förorda lagfästandet av några detaljerade regler rörande återkravsrättens bedrivande, men förklarar sig dock vilja föreslå införandet av en allmän bestämmelse i första stycket av 17 §, enligt vilken barnavårdsnämnd ålägges att, där ej den underhållsskyldige efter förmåga återgäldar utgivet bidragsförskott, utan dröjsmål vidtaga erforderliga åtgärder för fordringens indrivande. Detta syntes visserligen gälla även utan uttrycklig lagföreskrift, men förekomsten av en sådan borde dock kunna vara av viss nytta.

Vad angår bestämmelsen i 17 § andra stycket gällande lag, att barnavårdsnämnd under vissa angivna förhållanden finge eftergiva rätten att av den underhållsskyldige återkräva lämnat bidragsförskott, framhåller socialvårdskommittén, att mycken tveksamhet därom rått bland såväl barnavårdsnämnder som länsstyrelser. Tillämpningen syntes också hava varit synnerligen ojämn. Somliga nämnder tillgrepe bestämmelsen i ganska stor utsträckning, andra utnyttjade den icke alls. Från många håll hade begärts en närmare reglering av dess tillämplighetsområde. Från några håll hade föreslagits, att bestämmelsen måtte helt slopas eller att rätten att tillämpa densamma måtte överföras å länsstyrelserna. Socialvårdskommittén vore för sin del av den uppfattningen, att man även i fortsättningen borde hava en bestämmelse om eftergiftsrätt, men att den borde tillämpas mycket restriktivt. Sålunda borde icke något särskilt beslut om eftergift meddelas enbart av den anledningen, att den underhållsskyldige genom återbetalning av bidragsförskottet eller del därav skulle komma att sakna nödiga medel för försörjning av sig och de sina. I sådana fall förfores lämpligast så, att — där ej heller arbetsföreläggande borde ifrågakomma — med tvångsåtgärder finge tills vidare anstå utan att något formellt beslut därom fattades. I lag fastställd eftergiftsrätt behöfves snarare för vissa fall, där den underhållsskyldige icke kunde antagas komma att genom återbetalning sakna nödiga medel. Funnes icke någon

lagbestämmelse om eftergiftsrätt, bleve nämligen barnavårdsnämnden tvungen att i sådana fall under alla förhållanden tillgripa tvångsåtgärder. Någon gång kunde emellertid detta visa sig ur social synpunkt olyckligt eller ur mera personlig synpunkt uppenbart obilligt. Såsom exempel kunde nämnas det fall, där fadern till ett utomäktenskapligt barn hade egen familj, vars sammanhållning uppenbarligen skulle äventyras, om förskottet uttoges av honom. Med tanke på fall av angiven art syntes det vara tillrådligt att ej helt avskära möjligheten till uttryckligt beslut om eftergift. En närmare bestämning av fallen i lagtexten mötte svårigheter med hänsyn till deras mycket olikartade beskaffenhet. Socialvårdskommittén föresloge därför ett allmänt avfattat stadgande av innehåll, att eftergift skulle kunna beviljas, när synnerliga skäl därtill föranledde. Kommittén ville emellertid understryka, att det här vore fråga om undantagsfall, och att bestämmelsen därför borde tillämpas restriktivt. Det torde sålunda säga sig självt, att det icke vore meningen att eftergift skulle beviljas endast därför, att den underhållsskyldige bildat egen familj. Det syntes lämpligast, att de avsedda besluten om eftergift meddelades av länsstyrelsen efter framställning för varje särskilt fall av vederbörande barnavårdsnämnd eller den underhållsskyldige. Ett av länsstyrelsen fattat beslut om eftergift innebure, att den underhållsskyldige bleve för all framtid befriad från återbetalningsskyldighet med avseende å det utgivna förskott framställningen om eftergift avsett.

Yttrandena.

Spörsmålet i vilken ordning återkravsrätt skall få eftergivnas har behandlats i åtskilliga yttranden. I det stora flertalet tillstyrkes socialvårdskommitténs förslag; direkt tillstyrkande yttranden beträffande 17 § andra stycket hava avgivits av bl. a. *länsstyrelserna i Malmöhus och Gävleborgs län samt barnavårdsnämnderna i Gävle och Umeå*.

I några yttranden anföres, att det vore onödigt att belasta länsstyrelserna med berörda spörsmål. Uttalanden i sådan riktning hava gjorts av *länsstyrelserna i Jönköpings och Västmanlands län, barnavårdsnämnderna i Hjälmseryd, Simrishamn och Valbo, Gävleborgs läns barnavårdsförbund samt fattigvårds- och barnavårdskonsulenten i tredje distriktet*.

Nödvändigheten av att överlämna beslutanderätten till länsstyrelserna ifrågasattes av *barnavårdsnämnden i Malmö och svenska stadsförbundet*.

Den allmänna bestämmelsen i första stycket synes, såsom socialvårdskommittén framhållit, kunna bliva till nytta. *Departementschefen.*

Då möjligheterna till eftergift av återkravsrätten böra utnyttjas mycket restriktivt synas mig starka skäl tala för att beslut därom skall fattas av vederbörande länsstyrelse på framställning av barnavårdsnämnden eller den underhållsskyldige. Jag tillstyrker därför socialvårdskommitténs förslag även beträffande andra stycket i 17 §.

18 §.

(Kommittéförslaget.)

Barnavårdsnämnden äge rätt att utan kostnad för nämnden erhålla polismyndighetens biträde för efterforskande av underhållsskyldig hos vilken nämnden har fordran på grund av utgivet bidragsförskott, ävensom för verkställande av utredning rörande den underhållsskyldiges förmåga att återgälda förskottet.

Denna paragraf saknar motsvarighet i gällande lag.

Socialvårdskommittén.

Kommittén framhåller, att viss tvekan syntes råda i frågan, huruvida barnavårdsnämnd hade rätt att för återkravsverksamhetens bedrivande erhålla kostnadsfritt biträde av polismyndighet för underhållsskyldigs efterforskande och hörande. I de flesta län torde sådant biträde lämnas, i andra däremot icke. Någon direkt lagbestämmelse i saken funnes ej. Eftersom barnavårdsnämndernas ifrågavarande verksamhet på sätt och vis kunde sägas hava övertagits från barnavårdsmännen, vilka enligt särskilda stadganden i lagarna om barn i och utom äktenskap ägde rätt till polismyndighets biträde i nyssnämnt hänseende, förefölle det naturligt att tillerkänna barnavårdsnämnderna en liknande rätt. I kommitténs förslag hade intagits en bestämmelse därutinnan, vilken med hänsyn till framställda önskemål givits en något vidare avfattning än motsvarande stadgande i omförmälda lagar.

Yttrandena.

I flera yttranden betonas, att polismyndigheterna böra ägna ärenden av förevarande art en snabb handläggning.

Departements-
chefen.

Socialvårdskommitténs förslag har tillstyrkts i yttrandena och synes böra genomföras. I syfte att tillförsäkra polisman gottgörelse av statsmedel för vissa resekostnader m. m. i anledning av begärt biträde i nu ifrågavarande hänseende torde — i enlighet med förslag av kommittén — ett tillägg böra göras till kungörelsen den 24 november 1932 angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m.

19 och 20 §§.

(Gällande lag.)

19 §.

Barnavårdsnämnden bör bereda modern eller annan, som äger föra talan för barnet, tillfälle att i samband med återkrävandet av bidragsförskott utkräva den del av oguldna underhållsbidrag, som må över-skjuta bidragsförskottets belopp.

20 §.

Utgift för bidragsförskott bestrides, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet.

(Kommittéförslaget.)

19 §.

Barnavårdsnämnden bör bereda modern eller annan, som äger föra talan för barnet, tillfälle att i samband med återkrävandet av bidragsförskott utkräva den del av oguldna underhållsbidrag, som må över-skjuta bidragsförskottets belopp.

20 §.

Departements-
chefen.

Socialvårdskommitténs förslag synas böra oförändrade upptagas i departementsförslaget.

21 §.

(Gällande lag.)

21 §.

Gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott sökes av barnavårdsnämnden hos länsstyrelsen. Ansökning, avseende nämndens kostnader *under visst kalenderår*, skall göras före utgången av *kalenderåret näst efter det, då förskottet utgivits*. Konungen må dock, när skäl därtill äro, förordna, att ansökning skall av länsstyrelsen upptagas till prövning, ändå att den göres senare.

Vid ansökningen skola fogas följande handlingar:

a) uppgift beträffande varje barn om namn, födelsedag och vistelseort samt föräldrarnas namn och vistelseort;

b) specificerad uppgift å nämndens kostnader för bidragsförskott med angivande särskilt för varje barn av förskottets belopp och tidpunkten för dess utbetalande; där uppgiften ej åtföljes av behöriga verifikationer, skall den vara till riktigheten styrkt av ordföranden och annan ledamot i nämnden eller, då kassaförvaltare finnes, av denne jämte ytterligare en ledamot;

c) fullständig redogörelse för barnens och deras föräldrars ekonomiska ställning; samt

d) redogörelse för de åtgärder, som vidtagits för bidragsförskottens återkrävande, jämte härutinnan meddelade utslag eller beslut ävensom, i fall där tvångsmedel mot den underhållsskyldige icke anlitats, uppgift om anledningen härtill.

De under c) och d) omförmälda redogörelserna skola vara till riktigheten styrkta av barnavårdsnämndens ordförande.

Sedan länsstyrelsen granskat ansökningen samt genom sökanden införskaffat eller själv låtit införskaffa den ytterligare utredning, som må vara behövlig, har länsstyrelsen att meddela beslut i ärendet samt att utanordna beviljat belopp.

Socialvårdskommittén.

Kommittén erinrar om att enligt 21 § första stycket andra punkten i gällande lag ansökning, avseende barnavårdsnämndens kostnader under visst kalenderår skulle göras före utgången av kalenderåret näst efter det, då förskottet utgivits. Tvekan hade uppstått, huruvida den omständigheten, att på t. ex. december månad belöpande förskott av någon anledning ej utbetalats förrän under påföljande januari, skolat beträffande detta förskottsbelopp föranleda förlängning av ansökningstiden med ett år. Enligt kommitténs uppfattning borde det avgörande vara, å vilket år förskottet belöpte. Med anledning härav hade en något ändrad formulering av stadgandet föreslagits. I samband därmed hade vidtagits några ändringar, som föranletts av övergången till budgetår såsom förskottsperiod. Kommittén hade vidare föreslagit införandet i 21 § av en bestämmelse, enligt vilken ansökning om statsbidrag skulle, i likhet med vad redan nu stadgats rörande ansökning om bidragsförskott, avfattas enligt fastställt formulär. De i den

(Kommittéförslaget.)

21 §.

Gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott sökes av barnavårdsnämnden hos länsstyrelsen. Ansökning, avseende nämndens kostnader *för förskott som belöpa å visst budgetår*, skall göras före utgången av *därnäst följande budgetår*. Konungen må dock, när skäl därtill äro, förordna, att ansökning skall av länsstyrelsen upptagas till prövning, ändå att den göres senare. Ansökning avfattas enligt fastställt formulär.

Sedan länsstyrelsen granskat ansökningen samt genom sökanden införskaffat eller själv låtit införskaffa den ytterligare utredning, som må vara behövlig, har länsstyrelsen att, i den mån bidragsförskotten befunnits beviljade och utbetalade i överensstämmelse med föreskrifterna i denna lag samt barnavårdsnämnden skäligen får anses hava fullgjort vad densamma ålegat i fråga om åtgärder för förskottens återkrävande, bevilja gottgörelse och utanordna beviljat belopp.

gällande paragrafens andra och tredje stycken intagna detaljföreskrifterna syntes vara av sådan beskaffenhet, att de lämpligen borde, i vissa delar omarbetade, överflyttas till tillämpningskungörelsen.

Beträffande omfattningen av länsstyrelsernas skyldigheter och befogenheter i samband med granskningen av ansökningarna om statsbidrag hade, framhåller kommittén vidare, på några håll tvekan försports. Kommittén anför som sin mening följande:

Gällande lags mening torde säkerligen vara, att länsstyrelserna ha att underkasta ansökningarna en allsidig prövning av såväl formell som materiell art. Det bör sålunda kontrolleras, att bidragsförskotten blivit beviljade och utbetalade i enlighet med bidragsförskottslagens föreskrifter — därvid länsstyrelsen dock givetvis saknar anledning framställa anmärkning om att bidragsförskott utgått med för lågt belopp — ävensom att barnavårdsnämnderna fullgjort vad som skäligen kan fordras i fråga om åtgärder för förskottens återkrävande av de underhållsskyldiga. Några detaljerade regler om granskningen synas ej böra lagfästas. Däremot föreslår kommittén införandet av en allmän bestämmelse av nyss antytt innehåll.

Beträffande vissa av kommittén diskuterade spörsmål i samband med frågan om barnavårdsnämnds rätt att få gottgörelse av statsverket för bidragsförskott anholder jag få hänvisa till betänkandet (sid. 46—47).

Yttranden.

Barnavårdsnämnden i Täby samt *fattigvårds- och barnavårdskonsulenten i tredje distriktet* anse, att ansökning om gottgörelse borde avse kostnaderna under ett visst budgetår, ej de kostnader som belöpa därå. Sistnämnda bestämmelse kunde föranleda onödigt besvär för barnavårdsnämnderna. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* föreslår, att en uttrycklig föreskrift skulle meddelas därom, att, innan ansökan om gottgörelse för utgivet förskott slutligen behandlades, yttrande i ärendet borde inhämtas från fattigvårds- och barnavårdskonsulenten.

Länsstyrelsen i Västerbottens län anser, att det ur länsstyrelsernas arbets-synpunkt måhända vore lämpligt att begränsa tiden för ingivande av rekvisitioner till ett halvt år efter bidragsförskottsperiodens slut eller alltså till senast den 31 december.

Riksräkenskapsverket anför:

Att ettårsfristen för ansöknings ingivande bibehålles efter det att bidragsperioden omlagts från kalenderår till budgetår synes komma att få den konsekvensen, att statsbidragen till sådana bidragsförskott, som belöpa exempelvis å budgetåret 1943/44, till stor del komma att belasta vederbörande riksstatsanslag först för budgetåret 1945/46. Det är givetvis önskvärt, att statsbidrag, som avse bidragsförskott för visst budgetår, bliva redovisade i så nära anslutning till detta budgetår som möjligt och under loppet av ett och samma budgetår. Enligt riksräkenskapsverkets mening böra statsbidragen därför sökas före utgången av april månad året efter utgången av det budgetår bidragsförskotten avse, så att kostnaderna må hinna belastas vederbörande riksstatsanslag före utgången av påföljande juli månad. Att den kommunala revisionen i städerna ej är avslutad vid den nu föreslagna tidpunkten för ansöknings ingivande torde icke behöva utgöra något hinder härför.

Vad i yttrandena av barnavårdsnämnden i Täby och en fattigvårds- och barnavårdskonsulent anförts synes mig icke böra föranleda ändring i socialvårdskommitténs förslag. Att länsstyrelserna höra fattigvårds- och barnavårdskonsulenterna innan ansökning slutligen behandlas är visserligen enligt min mening lämpligt, men uttrycklig föreskrift därom torde icke vara erforderlig.

För en ändring av tiden för ingivande av ansökning till länsstyrelsen tala onekligen vissa skäl. Å andra sidan kan anföras, att barnavårdsnämnderna böra hava en icke allför kort tid på sig att ordna med ansökningarna. Efter vägande av skälen för och emot har jag stannat för att godtaga socialvårdskommitténs förslag.

22 §.

(Gällande lag.)

22 §.

Har barnavårdsnämnden, efter det nämnden *mottagit* gottgörelse av statsverket för bidragsförskott, av den underhållsskyldige uppburit ersättning för förskottet, åligger det nämnden att i samband med den ansökning om *sådan* gottgörelse, som näst därefter göres, till statsverket redovisa tre fjärdedelar av den uppburna ersättningen.

(Kommittéförslaget.)

22 §.

Har barnavårdsnämnden, efter det nämnden *sökt* gottgörelse av statsverket för *visst* bidragsförskott, av den underhållsskyldige uppburit ersättning för förskottet, åligger det nämnden att i samband med den ansökning om gottgörelse *för utgivna bidragsförskott*, som näst därefter göres, till statsverket redovisa tre fjärdedelar av den uppburna ersättningen, *dock högst vad nämnden uppburit i gottgörelse av statsverket för förskottet*.

Socialvårdskommittén.

Kommittén förklarar sig hava vidtagit vissa ändringar, föranledda därav att i 22 § gällande lag icke stadgats, huru det skulle förfaras med belopp, som barnavårdsnämnden uppburit av den underhållsskyldige efter det nämnden sökt gottgörelse av statsverket men före gottgörelsens utbetalande. Även dessa medel borde naturligtvis redovisas i samma utsträckning som de, vilka inflöte efter det nämnden *mottagit* gottgörelsen. Man kunde naturligtvis tänka sig den utvägen, att nämnden omedelbart så att säga kompletterade sin under prövning liggande ansökning med uppgift om inbetalningen. Det förefölle emellertid mera praktiskt att med dessa medel förføres på samma sätt som med de medel, vilka inflöte efter det gottgörelsen utbetalats. Bestämmelse härom hade upptagits i kommitténs förslag. Paragrafen hade även kompletterats med ett stadgande, enligt vilket barnavårdsnämnden behövde redovisa högst vad nämnden av statsverket uppburit i gottgörelse för det ifrågakomna förskottet. Detta med tanke på de fall, då länsstyrelsen icke alls eller endast till viss del beviljat av nämnden begärd gottgörelse.

Yttrandena.

Vissa erinringar, huvudsakligen av formell natur, mot den föreslagna paragrafen hava framförts i några yttranden.

På de skäl socialvårdskommittén anført har jag funnit mig böra föreslå, att dess förslag beträffande förevarande paragraf godtages.

23 §.

(Gällande lag.)

23 §.

(Kommittéförslaget.)

23 §.

Har barnets moder ingått äktenskap med annan än barnets fader, skall, därest fadern avlidit, vad i denna lag sägs om fader gälla maken.

Hava makar eller någon av dem adoptivbarn, skall vid tillämpningen av denna lag med barnets fader avses mannen och med barnets moder hustrun.

Departements-
chefen.

Gällande lags bestämmelser synas böra oförändrade bibehållas.

24—26 §§.

24 §.

(Gällande lag.)

24 §.

(Kommittéförslaget.)

24 §.

Över barnavårdsnämnds beslut i ärende rörande beviljande eller indragning av bidragsförskott eller rörande eftergivande av rätten att återkräva sådant förskott må den, som beslutet rör, anföra besvär hos länsstyrelsen inom trettio dagar från det han av beslutet erhållit del.

Över barnavårdsnämnds beslut i ärende rörande beviljande eller indragning av bidragsförskott må den, som beslutet rör, anföra besvär hos länsstyrelsen inom trettio dagar från det han av beslutet erhållit del.

25 §.

Klagan över länsstyrelsens beslut i ärende enligt denna lag föres hos Konungen i vederbörande statsdepartement före klockan tolv å trettionde dagen efter den, då klaganden erhöll del av beslutet.

25 §.

26 §.

De närmare föreskrifter, som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning, meddelas av Konungen.

26 §.

Departements-
chefen.

Nu ifrågavarande paragrafer, beträffande vilka i yttrandena allenast vissa påpekanden och förslag av huvudsakligen formell natur gjorts, torde böra inflyta i departementsförslaget i socialvårdskommitténs avfattning.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser.

Kommittéförslaget innehåller följande ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser:

Denna lag träder i kraft den...

Genom lagen upphävas lagen den 18 juni 1937 (nr 383) om förskottering av underhållsbidrag till barn och kungörelsen den 5 november 1937 (nr 924) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av sistnämnda lag.

Har ansökning om bidragsförskott enligt lagen den 18 juni 1937 ingivits men ej hunnit slutbehandlas före nämnda lags upphävande, må förskott beviljas enligt den nya lagen på grundval av den ingivna ansökningen, kompletterad med erforderliga uppgifter.

Har genom beslut enligt lagen den 18 juni 1937 bidragsförskott beviljats för tid efter den, skall sådant förskott utan hinder av sagda lags upphävande utgå med belopp och för period, som genom beslutet fastställts, men skola i övrigt den nya lagens bestämmelser tillämpas beträffande förskottet.

Vad i föregående stycke sagts skall ej utgöra hinder för barnavårdsnämnd att, medan bidragsförskott för visst barn ännu utgår på grund av beslut enligt den upphävda lagen, pröva enligt den nya lagen gjord ansökning om bidragsförskott för samma barn. Befinnes därvid, att bidragsförskott skulle enligt den nya lagen utgå med högre månatligt belopp än det redan utgående bidragsförskottet, skall nämnden förklara beslutet enligt den gamla lagen förfallet, i vad det avser tiden efter löpande månads utgång, samt på grundval av den nya ansökningen bevilja bidragsförskott för tiden från sagda tidpunkt. Har beslutet enligt den gamla lagen meddelats av annan barnavårdsnämnd än den, vilken träffar avgörande som nu sagts, skall den senare nämnden omedelbart underrätta den förra nämnden om att det gamla beslutet förklarats förfallet.

Där i lag eller särskild författning hänvisning skett till den upphävda lagen, skall hänvisningen anses avse den nya lagen, och där hänvisning skett till visst lagrum, som ersatts genom bestämmelse i den nya lagen, skall sistnämnda bestämmelse i stället tillämpas.

Socialvårdskommittén.

Kommittén anför härom:

Har ansökning om bidragsförskott ingivits men icke hunnit bli slutbehandlad före den gamla lagens upphävande, må enligt förslaget förskott beviljas enligt den nya lagen på grundval av den ingivna ansökningen, eventuellt kompletterad med erforderliga ytterligare uppgifter.

Tidigare beviljade bidragsförskott, som ännu icke utlöp då den nya lagen träder i kraft, torde i princip böra utan hinder av den äldre lagens upphävande utgå med belopp och för period, som ursprungligen beslutats. I övrigt synas bestämmelserna i den nya lagen böra tillämpas även på de tidigare bidragsförskotten.

För att skapa möjlighet för de förskottsuppbärande barn, vilka därav kunna ha fördel, att så snart som möjligt efter den nya lagens ikraftträdande få förskottet omräknat efter den nya lagens bestämmelser, har kommittén emellertid föreslagit ett stadgande, enligt vilket ansökning må göras om bidragsförskott jämlikt den nya lagen, medan förskott jämlikt den gamla lagen alltjämt utgår. Befinnes vid prövning av sådan ansökning, att förskottet skulle, beräknat efter den nya lagens bestämmelser, utgå med högre månadsbelopp än det redan utgående förskottet, skall det gamla beslutet förklaras förfallet och nytt förskott beviljas på grundval av den nya ansökningen. Av praktiska skäl har föreslagits, att i sådant fall det gamla förskottet skall upphöra och det nya förskottet börja i och med utgången av den vid tiden för nämndens beslut löpande månaden. Det kan naturligtvis inträffa, att det gamla beslutet meddelats av annan barnavårdsnämnd än den, som prövat den nya ansökningen. Den senare nämnden skall då omedelbart lämna meddelande om sitt beslut till den förra nämnden. Har genom det gamla beslutet beviljats gemensamt bidragsförskott för flera barn, bör tydligen ansökningar enligt den nya lagen göras för samtliga dessa barn i ett sammanhang. Med det gamla förskottets månadsbelopp får då jämföras summan av barnens bidragsförskott, för månad räknat, enligt den nya lagen. Särskilda bestämmelser härom synas icke erforderliga. Då den underhållsskyldige underrättas om del nya bidragsförskottets beviljande, bör lämpligen till undvikande av missförstånd meddelas, att detsamma träder i stället för det gamla förskottet. Ej heller härutinnan synes särskilt stadgande erforderligt.

Särskilda övergångsbestämmelser synas bliva nödvändiga beträffande ansökningar om statsbidrag men de torde böra utformas först sedan det avgjorts när den nya lagen skall träda i kraft.

Den nya bidragsförskottslagen synes böra träda i kraft den 1 juli 1943, då nu gällande lag bör upphöra att gälla. Beträffande ansökning om gottgörelse av statsverket för barnavårdsnämnds kostnader för bidragsförskott, som utgivits under år 1942, torde dock bestämmelserna i 21 § av nu gällande lag fortfarande böra äga tillämpning.

Av socialvårdskommittén föreslagna övergångsbestämmelser torde vidare böra kompletteras med ett stadgande, att ansökning om gottgörelse av statsverket för barnavårdsnämnds kostnader för bidragsförskott under tiden den 1 januari—den 30 juni 1943 eller som belöpa å nämnda tid skall, där ej Konungen medgiver undantag, ingivas till länsstyrelsen senast den 30 juni 1944.

*Departement's-
chefen.*

Särskilda spörsmål.

I. Kostnaderna för bidragsförskotten.

Socialvårdskommittén omnämner, att förste aktuarien i pensionsstyrelsen Erik Lindh på kommitténs uppdrag verkställt vissa beräkningar beträffande de ökade kostnader, som kommitténs förslag till höjning av inkomstgränserna och ändrad avdragsregel skulle medföra. Beräkningarna ingingo i en av Lindh upprättad promemoria, vilken på grund av sitt omfång icke tryckts i betänkandet.

Kommittén framhåller, att dessa ökade kostnader vore synnerligen vanskliga att uppskatta. Åtskilliga på frågan inverkan faktorer vore nämligen ovissa och det statistiska material, som kunde läggas till grund för beräkningarna, vore mycket ofullständigt. Lindh hade, under framhållande att man knappast kunde uppnå annat än att söka härleda vissa gränser, inom vilka ökningen kunde förväntas stanna, nått fram till det resultatet, att man, därest kommitténs förslag genomfördes, finge räkna med en kostnad för bidragsförskotten av 3.72 miljoner kronor på landsbygden och 3.71 miljoner kronor i städerna eller sålunda sammanlagt 7.43 miljoner kronor. År 1940 var kostnaden, bortsett från återbetalningar från de underhållsskyldigas sida, på landsbygden 3.01 miljoner kronor och i städerna 2.72 miljoner kronor eller sålunda sammanlagt 5.73 miljoner kronor. I förhållande till 1940 års siffror skulle alltså ökningen av bruttokostnaderna uppgå till 1.7 miljoner kronor. Ökningen av nettokostnaderna, d. v. s. efter avdrag av återbetalningar, hade av Lindh beräknats uppgå till 1.23 miljoner kronor för hela riket. Av detta belopp skulle då statsverket få vidkännas $\frac{3}{4}$ eller omkring 0.92 miljoner kronor och kommunerna $\frac{1}{4}$ eller omkring 0.31 miljoner kronor. Det resultat vartill Lindh kommit angåve en kostnadsökning, som syntes vara antaglig, och den beräknade summan borde kunna läggas till grund för anslagsberäkning.

Departements-
chefen.

Till de ökade kostnader, som enligt förste aktuarien Lindhs beräkningar kunna antagas komma att vid genomförande av socialvårdskommitténs förslag uppstå för statsverket — 920,000 kronor — torde böra läggas de kostnader, som kunna föranledas av de mindre jämkningar av normalbeloppen, som jag i det föregående föreslagit vid behandlingen av 8 §. Dessa kostnader kunna, såsom förut nämnts, uppskattas till inemot 100,000 kronor.

De nu föreslagna ändringarna komma icke att inverka på kostnadsberäkningarna för budgetåret 1943/44.

II. Övriga spörsmål.

Socialvårdskommittén har i sitt betänkande behandlat även vissa förslag till ändringar av gällande lagstadganden och införande av nya sådana, alla med syfte att befrämja återkravsrettens effektivitet. Jag anhåller att därutinnan få hänvisa till betänkandet (sid. 42—45). Bland annat hava därvid föreslagits vissa ändringar i och tillägg till införsellagen.

Jag vill i detta sammanhang endast nämna, att åtskilliga med bidragsförskottslagen sammanhörande frågor torde komma att upptagas till behandling vid den utredning rörande ändringar i införsellagen, som enligt vad jag inhämtat överväges inom justitiedepartementet. Jag finner ej skäl att nu upptaga av kommittén diskuterade spörsmål till närmare behandling.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att inom socialdepartementet upprättat förslag till *lag om förskottering av underhållsbidrag till barn (bidragsförskottslag)* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sven Bucht.

